ଅପୂର୍ବ ମନୋରଞ୍ଜକ ପୌରାଣିକ ଓଡ଼ିଆ କଥା

ମାସିକ ଉପନ୍ୟାସ ପତ୍ରିକା

ମେଘମାଳା

ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ * ଜୁଲାଇ * ୧୯୭୨ * ଏକଟଙ୍କା

ସମ୍ପାଦକୀୟ

ସାହିତ୍ୟରେ ବ୍ୟଭିଚାର !

ବାସ୍ତବିକ ଆଲୋଚ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ ଆଜି ଆମର ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ, ସାହିତ୍ୟ ନ ହୋଇ ବ୍ୟଭିଚାରରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । କାହିଁକି ଆମ ସାହିତ୍ୟ ଆଜି ବିକଳାଙ୍ଗ ? କାହିଁକି ଆମ ସାହିତ୍ୟ ଆଜି ନଗ୍ନ ? ? କିଏ ଦେବ ତାର ଉତ୍ତର ? ? ?

ଗତମାସରେ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ମାସିକ ସମାଲୋଚନା ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଯେ, ବିଗତ ଦଶବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆରେ କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନି । ···ଏ ଉକ୍ତିର ସତ୍ୟତା ଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏଥିପାଇଁ ଲେଖକଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ପ୍ରକାଶକମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦାୟୀ ନୁହନ୍ତି କି ? ଲେଖକମାନଙ୍କର ସାହିତ୍ୟକୁ ଦୁର୍ବଳକରି ନିଜର ଥୈଲୀକୁ ପୂର୍ତ୍ତିକରିବାରେ ସେମାନେ ଅତି ବ୍ୟଗ୍ର ! ପ୍ରେମବହୁଳ ଶସ୍ତା ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରକାଶକମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଆଗ୍ରହ ରହିଛି, ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ତାଙ୍କର ଯଦି ସେତିକି ଆଗ୍ରହ ଥାଆନ୍ତା ତେବେ ହୁଏତ ଲେଖକମାନେ ସଫଳ

ସମ୍ପାଦନା •
[illegible]

ପରିଚାଳନା •
[illegible]

ଅଫିସ •
ଝୋଲା ସାହି
କଟକ-୧

ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତେ ବା ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଲେଖି ନ ଅସୁଚି ସେମାନେ ଖଣ୍ଡେ ଅଧେ ଶସ୍ତା ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି କରି ନିଜକୁ ଲେଖକ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଉ ନଥାନ୍ତେ। ପ୍ରକାଶକମାନେ ଯଦି ଶସ୍ତା ଉପନ୍ୟାସ ଟଲ୍‌ପକରି କେବଳ ଉଚ୍ଚ କୋଟୀର ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ବ୍ରତୀ ହୁଅନ୍ତେ, ତେବେ ପାଠକମାନେ ସେହି ପ୍ରକାଶିତ ଉପନ୍ୟାସ କ୍ରୟ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତେ। ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକାଶକମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନ ହୋଇଛି ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେଖକ ବା ପାଠକ ସେ ରାସ୍ତାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ତାପରେ ସାହିତ୍ୟର ବ୍ୟଭିଚାର କଥା······

ସାମାନ୍ୟ କେତେଟା ଟଙ୍କାର ଲୋଭରେ ଲେଖକମାନେ ନିଜର ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋପ କରି ଦେଲେଣି । ଗୋଟିଏ ବର୍ଷର ଦଶ୍ରେମରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଲେଖା ଉପନ୍ୟାସ ଶେଷକରି ପ୍ରକାଶକଙ୍କଠାରୁ କିଛି ଟଙ୍କା ପାଇଗଲେ ଯଥେଷ୍ଟ । ତେଣୁ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଚିନ୍ତାକରି ଖଣ୍ଡିଏ ଉପନ୍ୟାସ ଶେଷ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ମଶାରି ତଳେ ଲଣ୍ଠନ ଜଳାଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷାରୁ ନକଲ କରିଦେଲେ ନଗଦ କିଛି ଟଙ୍କା ମିଳିଯିବ ଓ ତତ୍‌ସଙ୍ଗେ ବାରମାସରେ ବାରଖଣ୍ଡ ବହିଲେଖି ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷରେ ପଦାର୍ପଣ ନ କରୁଣୁ ନିଜକୁ ଏକ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ସାହିତ୍ୟିକ କହି ଭଣ୍ଡିମ ପିଟି ଏ ଗଳିରୁ ସେ ଗଳିକୁ ଛୁଟି ଯାଇହେବ। ଏହା ହିଁ ଆଜି-କାଲିର ଲେଖକ ଗୋଷ୍ଠିର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ତେଣୁ ସାହିତ୍ୟରେ ବ୍ୟଭିଚାର ପ୍ରବେଶ କରିବା କୌଣସି ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏହି ଗୋଷ୍ଠିର ବ୍ୟଭିଚାରୀ ଲେଖକମାନେ ସସ୍ତା ସାହିତ୍ୟରେ ନିଜ ନିଜ ଲିଖିତ ଉପନ୍ୟାସର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ାଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଗତି

ଓ ବୟୋବୃଦ୍ଧ ଲେଖକଙ୍କ ସାରଗର୍ଭ ସାହିତ୍ୟକୁ ସମାଲୋଚନା କରିବାର ଧୃଷ୍ଟତା ଘୋଷଣା କରି ବସିଲେଣି । ଏହାଠାରୁ ବଳି ଦୁଃଖ ଓ ଲଜ୍ଜାର ବିଷୟ କଣ ଥାଇପାରେ ?

ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ଓଡ଼ିଆ ଲେଖକ ଓ ପ୍ରକାଶକଙ୍କର ଚିନ୍ତାଧାରା ଉନ୍ନତ ନ ହୋଇଛି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ଦେଶରେ ସାହିତ୍ୟର ଅଗ୍ରଗତି ନିହାତି ଅସମ୍ଭବ ।

(କ୍ରମଶଃ)

ଡା: ଗୌରହରି ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ

ନିକଟରେ ଶିଘ୍ର ପରାମର୍ଶ କରନ୍ତୁ ।

ଆପଣ ଯଦି ପାରିବାରିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ହତାଶ ହୋଇଛନ୍ତି ତେବେ ଶିଘ୍ର **ମେନ୍ସ ରେଗୁଲେଟର** ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । ଅତି ଅଳ୍ପ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ପରିବାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ପାରିବେ । ୬ମାସପାଇଁ ଟ୪୯(ଅସ୍ଥାୟୀ) ୨ବର୍ଷ ପାଇଁ ଟ୯୯ । ସ୍ପେଶାଲ ଟ୧୨୯ ।

ତା ଛଡ଼ା ଆପଣ ପାଇବେ—

ଫିମେଲ ଫ୍ରେଣ୍ଡ—ସୁଖ ପ୍ରସବ କରାଏ

ପିହୁଲାୟମ—ଶିଶୁମାନଙ୍କର ପରମ ବନ୍ଧୁ

ସ୍ପାରମେଟୋରିଆ କିଓର—ସ୍ୱପ୍ନଦୋଷ, ପୁରୁଷତ୍ୱହାନିରେ ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ପରି କାମ କରେ ।

ସୋଲ ଏଜେଣ୍ଟ

ସାରଳା ହୋମିଓ କ୍ଲିନିକ

ବଙ୍ଗାଳିସାହି, କଟକ—୧

ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମହାନ୍ତି

[illegible]

ନଂ..ଯ/.740
ତା....22.7.61

★

ମଘମାଳା (M) ପବ୍ଲିକେସନ

ଉତ୍କଳର ପୁରପଲ୍ଲୀ ଓ ରାଜ୍ୟନବର୍ଗଙ୍କର ସୁପରିଚିତ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ ପ୍ରବୀଣ ଉତ୍କଳ ବିଖ୍ୟାତ ଧନ୍ୱନ୍ତରୀଙ୍କ ପୁତ୍ର ସ୍ୱର୍ଗତ ବୈଦ୍ୟରତ୍ନ ବାଲୁକେଶ୍ୱର ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପୁତ୍ର **ବୈଦ୍ୟରାଜ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ** ଆୟୁର୍ବେଦାଚାର୍ଯ୍ୟ........

ନୟାସଡ଼କ, କଟକ—୨ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଜର ବା ଆତ୍ମୀୟମାନଙ୍କର ଅସାଧ୍ୟ ରୋଗ ବିଷୟରେ ପରାମର୍ଶ କରି ଦେଖନ୍ତୁ କିପରି ଅଳ୍ପ ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ରୋଗମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ବହୁଦିନର ଅଭିଜ୍ଞତା ଫଳରେ ଆୟୁର୍ବେଦ ଚିକିତ୍ସା କିପରି ଭାବରେ ଚମତ୍କାର ଫଳ ଦେଇ ପାରୁଅଛି ତାହା ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିବେ ଓ ଜାଣି ପାରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ତାହା ମାନବ ସମାଜର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚିକିତ୍ସା, ଯାହାକି ବହୁ ଆଦିମ କାଳରୁ ଚାଲି ଆସୁଅଛି ଓ ତାହା କିପରି ଚିକିତ୍ସା ଜଗତରେ ଚହଳ ପକାଇ ଦେଇ ପାରିଛି, ତାହା ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖି ପାରିବେ ।

୧ମ ଖଣ୍ଡ

ନଂ 01/740
ତା 22.7.62

କଏଦୀ ନ-୧୮

ଅଭୟ, ଏ ଅଭ ! କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! କଅଣ ରାତିଟା ଭିତରେ କାଲି ହୋଇ ଗଲୁନା କଅଣ ?

ଝଲକାଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣ ଝରିପଡୁଥିଲା କୋଠରୀର ଚଟାଣ ଉପରେ । ଜେଲ ଘଣ୍ଟାରେ ବାଜିଲା ସାତଟା । ପିଆରା ଗଛର ସବୁଜ ଡାଳ ଖଣ୍ଡିକ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଛି, ଶୁଷ୍କପତ୍ର ଉପରେ ବୁଢ଼ୀଆଣୀ ବସା । ପତ୍ର ଦେହରୁ ଝରି ପଡୁଛି ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ଶିଶିର । ଘରପାଖେ ଇମାଟ-ବନ୍ଧା କୁହୁଡ଼ି ।

ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ର, ବ୍ୟାଟନରେ ଲୁହା ରେଲିଂକୁ ଦୁଇଥର ପିଟି ଡାକିଲେ—'ଅଠର ।'

କଡ଼ ଲେଉଟାଇଲା ଅଠର ନମ୍ବର କଏଦୀ, ଅଭୟର ନିଦଟା ବେଶ୍ ଜମିଥିଲା । ମୁହଁ ଉପରୁ କମ୍ବଳଟା ଉଠାଇ ଚାହିଁଲା । ଆଖି ପତାତଳେ ବିରକ୍ତିର ଭାବ । ସଂକ୍ଷେପରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, ହଁ !

ଓ୍ୱାର୍ଡରଙ୍କର ବିରକ୍ତି ଦୁଇଗୁଣ ବଢ଼ିଗଲା । ଲୋକଟା କି ବେପରୁଆ, ଡାକିଲେ ଟିକିଏ ଖାତିର ନାହିଁ । ଲୁହା କବାଟଟା ଝନ୍ ଝନ୍ କରି ଉଠିଲା । ବ୍ୟାଟନରେ କମ୍ବଳଟାକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଲେ ଓ୍ୱାର୍ଡର । ଅଭୟର ଫୁଙ୍ଗୁଳା ଦେହ ଉପରେ ସକାଳର ଶୀତ ପବନ ଚରିଗଲା । ଦେହଟା ଭାରି ଶିରି ଶିରି ଉଠିଲା । ଗୋଟାଏ ଚାପଡ଼ାରେ ଓ୍ୱାର୍ଡ଼ରର ମୁହଁଟାକୁ ବୁଲାଇ ଦେଇ ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ବଡ଼ ଦୟାଳୁ, ବଡ଼ଖଣ୍ଡେ ମାଗି ସେ କେବେ ନିସ୍ତାର

ହୋଇନାହିଁ । ବାଁ ହାତଟିକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ଅଭୟ । ଓ୍ୟାର୍ଡ଼ର ନୀରବ । ନିଜର ଭୁଲ ବୁଝି ପାରିଲା କଏଦୀ । ତରତରରେ ଡାହାଣ ହାତଟାକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ସେ । ଏଥର ତାକୁ ନିରଶ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ, ଚାପୁଲ ଉପରେ ତାର ବଡ ଆଉ ଦିଆସିଲଟାଏ । କମ୍ବଳଟାକୁ ଦେହ ଉପରେ ଟାଣିନେଇ ସେ ବଡ଼ରେ ନିଆଁ ଲଗାଇଲା । ନୀରବରେ କଟିଗଲା କେତେଟା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ।

ହସି ଉଠିଲେ ଓ୍ୟାର୍ଡ଼ର । ଏଇ କଏଦୀ, ସେଦିନ ଜେଲକୁ ଆସିଲା ତାଙ୍କର ଆଗରେ । ଆଜି ପୁଣି ଜେଲରୁ ବାହାରି ଯିବ । ଦୀର୍ଘ ଏଗାର ବର୍ଷ ସେ ଏଇ ଟେସ୍ଟ କୋଠରୀଟି ଭିତରେ କଟାଇଛି । ଦିନେହେଲେ ଅଭିଯୋଗ କରିନାହିଁ, ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ନିମନ୍ତେ ଅବାଧ ହୋଇନାହିଁ, ଥରେହେଲେ କରିନାହିଁ ପ୍ରତିବାଦ । ସେ ଯେପରି ଚିର ସ୍ୱାଧୀନ । ସ୍ୱଳ୍ପାଲୋକିତ କୋଠରୀଟି ତାର ସାଧନାର ମୂଳ । ସହାନୁଭୂତି ଭରା କଣ୍ଠରେ ଓ୍ୟାର୍ଡ଼ର ଡ଼ାକିଲେ—'ଅଭୟ ।'

ଅର୍ଦ୍ଧ ଦଗ୍ଧ ବଡ଼ଟାକୁ କୋଣକୁ ପକାଇ ଦେଲା ଅଭୟ । ତାର ଦୃଷ୍ଟି ଫେରି ଆସିଲା ଓ୍ୟାର୍ଡରଙ୍କର ମୁହଁ ଉପରକୁ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟି ଭିତରେ ଥିଲା କୃତଜ୍ଞତାର ନଗ୍ନରୂପ ।

କୁହେଳିକାଚ୍ଛନ୍ନ ପ୍ରଭାତକୁ ଚାହିଁ ଓ୍ୟାର୍ଡ଼ର କହିଲେ—'ଆଜି ତୋର ମୁକ୍ତିର ଦିନ, ମନେନାହିଁ ବୋଧହୁଏ ?

ଅସମତଳ କାନ୍ଥଟାକୁ ଚାହିଁଲା ଅଭୟ । ଟେସ୍ଟ ଟେସ୍ଟ ଗାରରେ ଭରପୁର । ଏଗାର ବର୍ଷର ଜୀବନ୍ତ କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର । ଏକାବେଳେକେ ନିଭିଲି । ମୁହଁରୁ ତାର ରକ୍ତ ଶୁଖିଗଲା । କ୍ଷୀଣ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, ଅଜ୍ଞ ! କି କହୁଛ । ଆଉ ଗୋଟାଏ ବର୍ଷ ବଢ଼ାଇ ଦିଅନା ?

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଓ୍ୟାର୍ଡ଼ର । ଅଦ୍ଭୁତ କଏଦୀ ! ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଆବେଗ ନାହିଁ । ମୁକ୍ତି ପ୍ରତି ମମତା ନାହିଁ । ଅନ୍ଧାରୁଆ ସେଲଟା ପ୍ରତି କି ଅକପଟ ମାୟା ! ମୁକ୍ତିର ମଙ୍ଗଳ ସଙ୍କେତରେ ଏ ଉଲ୍ଲସିତ ହେଉନାହିଁ କାହିଁକି ? ଦୁନିଆରେ କଅଣ ଯା'ର ନିଜର ହୋଇ କେହି ନାହିଁ । ବହୁତ କଏଦୀ ତାଙ୍କର ଆଗରେ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ଏଇ ଜେଲରୁ ଫେରି ଯାଇଛନ୍ତି ମୁହଁରେ ହସ, ମନରେ ଉତ୍ସାହ ଧରି । କିନ୍ତୁ—ଇଏ·····

ନିଜର ଅଗ୍ରସର କେଶ ଉପରେ ଅଙ୍ଗୁଳି ବୁଲାଉଥିଲା ଅଭୟ । ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ତାର ବାଧାଦେଇ ଓ୍ୟାର୍ଡ଼ର କହିଲେ— ଅଭୟ ! ଭଲକାମ କରିବା ଦ୍ୱାରା ତୁମର କାରାବାସ ଏକବର୍ଷ ତିନିମାସ ସତରଦିନ କମାଇ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅଭୟର ମୁଣ୍ଡରେ ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା । କି ଭଲକାମ କରିଛି ସେ ? ନିରାପଦରେ ବାକୀ ସମୟତକ ସେ ଜେଲରେ କଟାଇ ଦେଇ ପାରିଥାଆନ୍ତା । ଭଲକାମ କରିବାର ପୁରସ୍କାର କଅଣ ଏଇଆ ? ଅସମୟରେ ତାକୁ ଜେଲରୁ ତଡ଼ି ଦିଆଗଲା । ଏବେବି ସମୟ ଅଛି । ଓ୍ୟାର୍ଡ଼ରଙ୍କର ବ୍ୟାଟନ ଉପରେ ତାର ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା । ନାଁ, ଏପରି କୃତଘ୍ନତା ସେ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏଇ ଦୀର୍ଘ କାରାବାସ ଭିତରେ ଏକମାତ୍ର ସାନ୍ତ୍ୱନା ଓ୍ୟାର୍ଡ଼ର । କେତେ ବନ୍ଧୁତା ସେ ତାଙ୍କଠାରୁ ନ ପାଇଛି ? ଦୁନିଆରେ ଏ କେବଳ କହୁଛି ତାକୁ କେତେପଦ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଭରା କଥା । ନିଜ ପ୍ରତି ଅଭୟର ଘୃଣା ଆସିଲା ।

ଜେଲର ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଛନ୍ତି କହି ଓ୍ୟାର୍ଡ଼ର ଚାଲିଗଲେ ।

ଦୀର୍ଘ ଏଗାର ବର୍ଷ ଆଖି ପିଛୁଳାକେ କଟିଗଲା । ଗୋଟାଏ ଅନ୍ଧାରୁଆ କୋଠରୀ । ସିମେଣ୍ଟର ଚଟାଣ । ଆଉ ଦୁଇଖଣ୍ଡ କମ୍ବଳ । ଏମାନେ କି ନିଷ୍କପଟ । ଦିନେହେଲେ ଘୃଣା କରି ନାହାନ୍ତି । ଯୁଗ ଯୁଗର ବନ୍ଧୁପରି ତାର ସେବାକରି ଆସିଛନ୍ତି । ନାହିଁ କ୍ଳାନ୍ତି, ନାହିଁ ଅବସାଦ । ଆଉ ଡୋରିଆ ପରିଛଦ କେତେଖଣ୍ଡ । କି ଅତୁଟ ସ୍ନେହ ଏମାନଙ୍କର ! ଅନ୍ଧାରୁଆ ଘର ଉପରେ ସେ ଥରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିଲା । ଏ କୋଠରୀକୁ ସେ ଆଉ ଫେରିବ ନାହିଁ । କମ୍ବଳଟିକୁ ଶେଷଥର ପାଇଁ ଭିଡି ଧରିଲା ଅଭୟ । କି ସୁଖରେ ସେ ଥିଲା । ଆଖିରୁ ତାର ଦୁଇଧାର ଲୁହ ଝରିପଡିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଲଗାଇ ସେ କୋଠରୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାଣହୀନ ବସ୍ତୁକୁ ଶେଷ ବିଦାୟ ଜଣାଇଲା ।

ଅଭୟ ! ଚଡ଼ାଗଳାରେ ଡାକିଲେ ଓ୍ୱାର୍ଡର । ହତୋତ୍ସାହ ବନ୍ଦୀ ପାଦ ଦୁଇଟିକୁ ଟାଣି ଟାଣି ବାହାରକୁ ଆସିଲା ।

ଫୁଲଗଛ ଗୁଡିକର ତତ୍ତ୍ୱ ନେଉଥିଲା ଜଣେ ଯୁବକ ଓ୍ୱାର୍ଡର । ଅଭୟକୁ ଦେଖି କହିଲା—କିରେ ! କେତେଦିନହେଲା ପାଣିଦିଆ ହୋଇନି । ଆଜିସବୁ ଟବରେ ପାଣି ନଦେଲେ ଖାଇବା ବନ୍ଦ ।

ଅଭୟର ଅସହାୟ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ । ସତରେ ! ଗଛ ଗୁଡିକ ଶୁଖି ଗଲଣି । କେତେପାଣି ଢାଳି ସେ ବଢ଼ାଇ ଆଣିଛି ଏ ଶିଶୁଗଛ ଗୁଡିକୁ । ତାର ନିଃସଙ୍ଗ ଜୀବନର ସଙ୍ଗୀ ଏମାନେ । ଫୁଲରେ ଭରି ରଜନୀ ଗନ୍ଧା । ଗୋଲାପ ଗଛଟିରେ କଢ଼ି ଧରିଲଣି । ଦିନେ ଦୁଇ ଦିନରେ ପାଖୁଡ଼ା ମେଲିବ । କେତେଥର ଝଗଡ଼ା କରିଛି ସେ ଓ୍ୱାର୍ଡର ସହିତ । ଏ ଗଛରଫୁଲ ଜେଲରଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବନାହିଁ । ଆଃ, ଯୁଇ ଗଛଟା କି ରୋଗଣା ହୋଇ ଗଲାଣି । କପଳ ଆସିଛି ଲିଚୁ ଗଛଟାରେ । ଡାଳ ଗୁଡ଼ିକ

ଭାଙ୍ଗି ପଡବ ନିଶ୍ଚୟ । ଦୁଇଖଣ୍ଡ ବାଉଁଶ ଓ୍ଵେରଦେଲେ ହେବ । ଜେଲକୁ ଆସିବାର ଠିକ୍ ବର୍ଷକ ପରେ ସେ ଏଇ ଗଛଟିକୁ ପୋତିଥିଲା । ଆଗେଇ ଗଲା ଅଭୟ ।

ବାଧା ଦେଲେ ଓ୍ୱାର୍ଡର । ବାମହାତର ମଧ୍ୟମ ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ଜେଲରଙ୍କର କୋଠରୀ ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ନିରାଶ ହୃଦୟରେ ଫେରି ଆସିଲା କଏଦୀ ନଂ-୧୮ । ଠିକ ଯେପରି ନରହନ୍ତା ଫାଶୀ-ଖୁଣ୍ଟରେ ଝୁଲିବାକୁ ଯାଉଛି । ଆଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମାତ୍ର ବାକୀ, ଆଖିରେ ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ ଅଶ୍ରୁ ଧରି ସେ ଆସିଲା ଜେଲରଙ୍କ ଆଗକୁ ।

ତୁମେ କାନ୍ଦୁଛ ଅଭୟ ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଆଜି ତୁମର ମୁକ୍ତିର ଦିନ ।

ଅଭୟ ଭୁଲିଯାଇ ଥିଲା । ଆଖି କୋଣରେ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲାଗି ରହିଥିଲା ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ ଅଶ୍ରୁ । ଲୁହ ପୋଛିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ହାତ ଟେକିଲା ନାହିଁ । ଆଜି ସେ ପକ୍ଷାଘାତ ରୋଗୀ ।

ଖଣ୍ଡିଏ ଲୁଗା ଆଉ ବେକଚିପା କାମିଜ୍ଟାଏ ବଢ଼ାଇଦେଲେ ଜେଲର । ଏଗାର ବର୍ଷ ତଳର ଏଇ ଲୁଗା ଆଉ କାମିଜ୍ । ସେ ପିନ୍ଧି ଆସିଥିଲା ଜେଲକୁ । ସେତେବେଳେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ସେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାଂସପେଶୀ ବହୁଳ ଦେହ, କାମିଜଟାକୁ ପିନ୍ଧିବାକୁ ଏକାବେଳେକେ ନାରାଜ । କାମିଜଟି ବେକ ପାଖରୁ ଫାଟିଗଲା । ହସି ଉଠିଲେ ଜେଲର । ମନରେ ତାଙ୍କର ଗଭୀର ଆଶ୍ୱସ୍ତି । ତାଙ୍କର ସୁପରିଚାଳନାରେ କଏଦୀମାନେ କି ସୁସ୍ଥ ସବଳ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲା ଅଭୟ । ଅତୀତର କଳଙ୍କମୟ ସ୍ମୃତିରେ ଭରା ଏଇ କାମିଜଟା ଏକାବେଳକେ ଲୋପ ପାଇଯାଉ । ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯାଉ ।

'ତୁମେ ଯାଇପାର', ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ ଜେଲର।

ଅଭୟ ନିଜର କୋଠରୀ ଦିଗକୁ ଚାଲିଲା।

ସିଆଡ଼େ ନୁହେଁ ? ବାଧା ଦେଇ ଓ୍ୱାର୍ଡର କହିଲେ।

ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ଜେଲର କହିଲେ—ଶୁଣ।

ଭରି ହୃଦୟ ଧରି ଫେରିଆସିଲା ଅଭୟ।

ତୁମେ ଆଜି ମୁକ୍ତ, ତୁମର ଇଚ୍ଛା ଯେଉଁଆଡ଼େ ଯାଇପାର। ଜେଲ ଭିତରକୁ ଫିବାର ଆଉ ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯେପରି ସେ ଆବଶ୍ୟକତା ଉପଲବ୍ଧି ନକର। ଏକ ଶହ ବୟାନବେ ଟଙ୍କା ଏଗାର ଅଣା ତୁମର ଅତିରିକ୍ତ ପରିଶ୍ରମର ମୂଲ୍ୟ ନିଅ। —ଜେଲର ଟଙ୍କାତକ ଅଭୟ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ।

ଅସହାୟ ଭାବରେ ଜେଲଫାଟକ ବାହାରକୁ ଆସିଲା ଅଭୟ।

ଉପରେ ଆକାଶ। ସ୍ୱଚ୍ଛ, ନୀଳ, ସମ୍ମୁଖରେ ରାଜପଥ। ଦେବଦାରୁ ଗଛର ଶ୍ୟାମଳିମା ନିଷ୍ପ୍ରଭ ହୋଇ ଆସିଛି ରାଜପଥର ଧୂଳିଓଠିଲା ତଳେ। ଲୋକ ସମାଗମ ଧୀରେ ଧୀରେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି। ସାମନା ଚାହା ଦୋକାନରୁ କୋଇଲା ଧୂଆଁ ବରଡ଼ା ଛାତିର ଫାଙ୍କ ବାଟେ ଉପରକୁ ଉଠୁଛି। କୁଣ୍ଡଳୀ ରଚନା କରି କୁହେଳିକା ଭିତରେ ପଥ ହଜାଇ ବସୁଛି। ଆଗେଇ ଗଲା ଅଭୟ। ନୀରସ-ମନଟାକୁ ସରସ କରିବା ପାଇଁ ପଶିଗଲା ଟି' ଦୋକାନ ଭିତରକୁ।

ଅନୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗ୍ଲାସରେ ଚାହା ବଢ଼ାଇଦେଲା ଦୋକାନୀ। ଆଖି କୋଣରେ ସନ୍ଦେହର ରେଖା। ଲୋକଟା ପଇସା ଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବକି ନାହିଁ। ଏକ ନିଶ୍ୱାସରେ ଚାହାତକ ପିଇଦେଇ ଫେରି ପଡ଼ିଲା ଅଭୟ।

ପଛରେ ଦୋକାନୀର ରୁକ୍ଷକଣ୍ଠ—ପଇସା ! ଲୋକଗୁଡ଼ାକ କି ଜୁଆଚ୍ଚୋର ହେଲେଣି।

ଅଭ୍ୟସର ଗତିରୋଧ ହେଲା । ଠିକ କଥା । ସେ କେତେ ଭୁଲ ନ କରନ୍ତି ? ଅବଶ୍ୟ ମନେ ନଥିଲା ତାର । ଠଙ୍କାଟିଏ ସେ ବଢ଼ାଇଦେଲା, ଅବଶିଷ୍ଟ ପଇସା ଫେରାଇ ନିମନ୍ତେ ତାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନଥିଲା । ବାଙ୍କ ଦାଣ୍ଡରେ ସେ ଲକ୍ଷହୀନ ଭାବରେ ଆଗକୁ ଚାଲିଲା । ଦୋକାନୀର ମୁହଁରେ ହସ । ସକାଳୁ କପେ ଚାହାକୁ ଠଙ୍କାଟିଏ । ଲୋକଟା କି ନିର୍ବୋଧ । ଦୁଇଥର ବିଷ୍ଣୁନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଦୋକାନୀ ଠଙ୍କାଟିକୁ ରଖିଦେଲା ।

ପ୍ରଧାନ ସହରର ରାଜପଥ ବନ୍ଧୁର ଓ ସମତଳ । ମିଶ୍ରିତ ବିଚିତ୍ର ବେଶ ବିନ୍ୟାସ । ଚାଲିଗଲାବେଳେ ନିଜର ଯତ୍ନ ନନେଲେ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଯାନ ବାହାନରେ ଚାଲିଛନ୍ତି । ରାସ୍ତା ମଝିରେ ଠିଆହୋଇ ଲୋକେ ଗଳ୍ପ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ସେମାନେ ଶିକ୍ଷିତ । ଯାନ ବାହାନ ଯାତାୟତର ସମସ୍ତ ନିୟମ ଜାଣିଲେ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତିରେ ଏହା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଯାନବାହାନ ରାସ୍ତା ମଝିରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ରାସ୍ତା ଅବରୋଧକାରୀଗଣ ଦୟା ପରବଶ ହୋଇ କଡ଼କୁ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି । ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟେ, ଲୋକ ମରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବେପରୁଆ, କାହାର ସେଥିପ୍ରତି ଖାତିର ନାହିଁ । ଜୀବନ ପ୍ରତି ଯେତିକି ମମତା ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରତି ସେତିକି ବେଖାତିର । ସ୍ୱାଧୀନତାର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନମୁନା । ନାଗରିକ ସ୍ୱାଧୀନତାର ସୁଚୀପତ୍ର । ଆଇନ୍ ଶୃଙ୍ଖଳା ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଲୋକେ ଯେତିକି ବ୍ୟସ୍ତ ତାଠାରୁ ବେଶୀ ତତ୍ପର ଭାଙ୍ଗିବା ନିମନ୍ତେ ।

ଧାଡ଼ି ଧରି ଚାଲିଛନ୍ତି କଏଦୀ । ଶୃଙ୍ଖଳିତ ସୈନିକ ପରି ଏକ ପ୍ରକାର ପରିଚ୍ଛଦ । ଆଗରେ ପଛରେ ଦୁଇଜଣ ଓ୍ୱାର୍ଡର । ପଳାଇବାର ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ । ପୋଷା ସେମାନେ, ଗୋଡ଼ରେ କଡ଼ା,

ହାତରେ ଝାଡୁ ବାଲଟି । ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଜେଲରଙ୍କର ଘର ସଫାକରିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଫୁଲ ତୋଡ଼ାଟିଏ ଧରି ଚାଲିଛି କଏଦୀ ନମ୍ବର ଛଅ । ଜେଲରଙ୍କର ଘରକୁ ନିଶ୍ଚୟ, ଗୋଲାପ ଫୁଲକୁ ସେ ବେଶୀ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଯାହା ହେଉ ଜୀବନର ରୂକ୍ଷତା ବହୁତ ବଦଳିଛି । ଜୀବନ ଧାରଣର ମାନ ବଢ଼ିଛି । କଏଦୀମାନଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ମିଳିଛି । କିନ୍ତୁ କମିନାହିଁ ଅପରାଧ । ବଦଳି ନାହାନ୍ତି ଅପରାଧୀ । ହୁଏତ ସେମାନେ ହେବେ ନା ହେବେ ବଦଳି ଯିବେ ।

କଏଦୀ ନମ୍ବର ସାତ ଅଭୟର ନୂତନ ବେଶ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ବୋଧହୁଏ । ସେ ଜାଣି ନଥିଲା ଅଭୟର ମୁକ୍ତିକଥା । ବାଷ୍ପରୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ କହିଲା—ଭାଇରେ, ଆଜି ତୁମମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଯାଉଛି ।

ନମସ୍କାରଟିଏ କରି ଉତ୍ତର ଦେଲା ସାତନମ୍ବର କଏଦୀ । ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ ଚଞ୍ଚଳ ଫେରିଆ ଭାଇ ।

ଏ ବି ଗୋଟିଏ ସମାଜ । ଜଣକ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟର ସମବେଦନା ଯାଗେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ । ଦୀର୍ଘ କାରାଦଣ୍ଡ ପାଇଥିବା କଏଦୀ ପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ।

ଜନ ବହୁଳ ରାଜପଥ ଭିତରେ ହଜିଗଲା ଅଭୟ । ମନରେ ଭୟ କାଳେ କିଏ ଦେଖି ପକାଇବ । ସୌଭାଗ୍ୟ ତାର କେହି ତା ଆଡ଼କୁ ଆଖି ଉଠାଇଲେ ନାହିଁ । ପାଦ ଦୁଇଟି ଯେତେବେଳେ ଥକିଗଲା ସେ ଠିଆ ହେଲା ଗୋଟିଏ ଝାଉଁ ଗଛତଳେ । ଶରୀର କ୍ଲାନ୍ତ । ମନ ଅବସନ୍ନ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ଭୋକରେ କରଡ଼ି ଜଳୁଛି । ସେ ଏବେ ଯିବ କେଉଁ ଆଡ଼େ ? ସ୍ୱାଧୀନତା ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ, ଅମୂଲ୍ୟ ଜୀବନର ସହସ୍ର ସାଧନା ଭିତରେ, ମୃତ୍ୟୁର ସର୍ବଗ୍ରାସୀ ବିଭୀଷିକାତଳେ, ଧ୍ୱଂସର ଅଗଣିତ ହାହାକାର ବକ୍ଷରେ,

ବୈଧବ୍ୟର ନଗ୍ନଅଭିସାର ଲଗ୍ନରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସୂତ୍ରର ପରାହତ । ଆଜି ଅଯାଚିତ ଭାବରେ ଯେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିଛି ତା ନିକଟକୁ । କାନ୍ତ କପାଳରେ ସିନ୍ଦୂରରେଖା ନାହିଁ । ସେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିଛି ଉପଯାଚିକା ରୂପେ । ସେଥିରେ ନାହିଁ ମାଦକତା…ନାହିଁ ଜୀବନର ସନ୍ଧାନ । ଦେହରେ ବାଜୁଛି ମୁକ୍ତ ପବନ । ଗଛରେ ଅସରନ୍ତି କଅଁଳ ପତ୍ର, ନିର୍ଝରର ଅଭଙ୍ଗ କଳକଳ ଶବ୍ଦ । ଆଜି ସମସ୍ତେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନିକଟରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟସ୍ନାନ । ଜୀବନ ତନ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ଝଙ୍କାର ତୋଳିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅସମର୍ଥ । ଦୂରତଳେ ବାଛୁରୀ ମା' ଚେରରୁ କ୍ଷୀର ପିଇ ଗୁଳୁଛି । ବାତ୍ସଲ୍ୟ ସ୍ନେହରେ ମା' ବତ୍ସର ଦେହ ଉପରେ ଜିଭ ବୁଲାଇ ଆଣୁଛି । ବିରକ୍ତି ନାହିଁ । କ୍ଲାନ୍ତି ନାହିଁ । ଗଛ ଡାଳରେ ପକ୍ଷୀର କୂଜନ । ଦେହ ଘସି ବସିଛନ୍ତି ହଳଦୀବସନ୍ତ ଦମ୍ପତି । ଦାମ୍ପତ୍ୟ ପ୍ରେମରେ ଦୁହେଁ ବିଭୋର ।

ଝିମେଇ ଆସିଲା ଅଭ୍ୟସ୍ତର ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାବନା । ଆଖି ତଳେ କଳ୍ପନାର ଧୂମାୟିତ କୁଜ୍ଝଟିକା । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ପୃଷ୍ଠା ଓଲଟି ଗଲା ଅତୀତ ଇତିହାସର ତାର ସ୍ମରଣୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ । ଯେଉଁଥିରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି ଜୀବନର ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟାୟ । ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇଛି ଭବିଷ୍ୟତର କଳ୍ପନାତୀତ ଭାବନା । ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ବର୍ତ୍ତମାନର ଅସହ୍ୟସ୍ତ ଆସ୍ତରଣ ।

ଶୈଶବ, କୈଶୋର, ଆଉ ଯୌବନ । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ । କି ଲୋଭନୀୟ !

ଛୋଟ ଗାଁଟିଏ । ଦୁଇ କୋଡ଼ିଏ ଘରର ସମଷ୍ଟି । ଶିଶୁ, ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁରୁଷ, ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ସମାନ । ସାଆନ୍ତଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ସମସ୍ତେ ଖଟିଖିଆ । ଆଧୁନିକତାର ଉପାଦେୟତା ଉପଲବ୍ଧି

କରନାହିଁ ସେଇ ସୁଦୂର ପଲ୍ଲୀ କିମ୍ବା ଗ୍ରାମ୍ୟ କୁଟୀରଟି ଭିତରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ବର୍ଷା ମୁଖର ଶର୍ବରୀର ନିଥର ଲଗ୍ନରେ ଜନ୍ମହେଲା ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ । ପ୍ରଥମ ପୁଅର ମୁହଁଦେଖି ମା' ବାପା ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଯୌବନର ସାଫଲ୍ୟ···ବିବାହର ଅମୃତ ଫଳ । ଭବିଷ୍ୟତର ଅକଳନ୍ତି ଆଶା । ନିରାଡ଼ମ୍ବର ସଂସାର ଭିତରେ ଶିଶୁଟି ବଢ଼ି ଉଠିଲା । ଗଣକ ଜାତକ ତିଆରି କରି ଦେଲେ । ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ମା ନାମ ଦେଲେ ଅଭୟ ।

ପଚାରିଲେ ପରଶୁରାମ—ଅବଧାନେ ! ପିଲାର କୋଷ୍ଠୀ କିପରି ? ଫୁଟ୍‌କିଡାଏ ମାରି ଅବଧାନେ ହସି ଉଠିଲେ । କଅଣ କହିବିରେ ପରଶୁ ? ତୋ ଘରେ ଜନ୍ମ ନେଇଛନ୍ତି ସାକ୍ଷାତ ନାରାୟଣ । ଏମିତି ବଳିଷ୍ଠ କୋଷ୍ଠୀ ମୁଁ କାହାରି ଦେଖି ନାହିଁ ।

ଗୌରବରେ ଭରି ଉଠିଲା ପରଶୁର ହୃଦୟ । ଟଙ୍କା ଦୁଇଟା ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ସେ ଗଣକଙ୍କର ହାତକୁ । ଭବିଷ୍ୟତର ଶୁଭ ସୂଚନା ଦେଇ ବିଦାୟ ନେଲେ ଅବଧାନେ ।

ସୁଖ ଦୁଃଖର ସଂସାର ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚାଲିଯାଏ । ଅଭାବ ହେଲେ କେହି ଅଭିଯୋଗ କରେ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଯୋଗ ଆସିଲେ କେହି ଦୁଃଖ କରେ ନାହିଁ । ଦୁଇଦିନ ପରି କଟିଯାଏ ଦୁଇଟି ବର୍ଷ । ହଠାତ୍ ଝଡ଼ର ଅଶୁଭ ସୂଚନାରେ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇଉଠେ ଶାନ୍ତ ଆକାଶ । ଅଶାନ୍ତ ହୋଇଉଠେ ବନାନୀର ଅଭଙ୍ଗ ଶ୍ୟାମଳିମା । ଝଞ୍ଜା ତଳେ ଜନ୍ମ ନିଏ ଲଞ୍ଜା, ଧୂମକେତୁ ।

ଦୁଇଟି ଦିନ ଜ୍ୱର ଭୋଗି ଚିରଦିନ ନିମନ୍ତେ ଆଖି ବୁଜିଲା ପରଶୁ । ହୀରାର ଦୃଷ୍ଟିହୀନ ଚକ୍ଷୁତଳେ ସଂସାରର ସମସ୍ତ ଅନ୍ଧକାର ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ଆସିଲା । ଅଜସ୍ର ହାହାକାରରେ ଦୋହଲି ଗଲା ତାର ଛାତି । କେତେଟା ଦିନପାଇଁ କ୍ରନ୍ଦନ ମୁଖର ଘରଟି ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ

ହୋଇ ଉଠିଲ । ତା ପରେ ସ୍ୱଭାବିକ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଭିତରେ ଆଶ୍ୱାସନାର କ୍ଷୀଣ ରେଖା ଟାଣିଦେଲା ଅଭୟ । କେତେବେଳେ କେମିତି ମନେ ପଡ଼ିଲେ ହୀରା ଅସମୟ ବିଦାୟ ବାଜୁନେ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭୁଲି ଯାଏ ଅଭୟର ମୁହଁ ଦେଖି । ପିଲଟି ବେଶ୍ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ମଣିଷ ପରି ମଣିଷଟିଏ ହେବ ଏକା । ଥିବ ମୁଣ୍ଡ ଟେକେଇ ଆଣିବ ବାପର ମୁହଁଟାକୁ । ନ ସହି ପାରିଲା ଲୋକେ କୁହନ୍ତି, ଖତ-ଗଦାରେ ପଦ୍ମଫୁଲ । ଭଲପିଲା ସିନା ଧନୀଘରେ ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତି । ଗରିବ ଘରେ ଜନ୍ମ ହେଲା କିପରି ? ପ୍ରକୃତିର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ । ସାର୍ଥକତା ହୀନ—ଜନ୍ମ । ହୀରା ଅପଲକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପୁଅ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହେ । ପରଶୁର କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ।

ପାଠଶାଳାରେ ବି କଷ୍ଟ କମ ନୁହେଁ । ଗରିବ ବୋଲି ଶିକ୍ଷକମାନେ ତତ୍ତ୍ୱ ନେଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ସମୟ ବା କାହିଁ ? ପାଠଶାଳାରେ ଶିକ୍ଷାଦେଇ ବାକୀ ସମୟତକ ଟିଉସନ୍‌ରେ ଯାଏ । ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଟିଉସନ କରିବେ ସେମାନଙ୍କର ପାଠଶାଳାରେ ଅଧିକ ତତ୍ତ୍ୱ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅନ୍ୟପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ସମୟ କାହିଁ ? ସମ୍ପାଦକଙ୍କର ପୁଅ ଦୁଇଟି । ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ଯତ୍ନ ନନେଲେ ବଦଳି ହେବାର ଆଶଙ୍କା । ଏ ସବୁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଭିତରେ ଅଭୟର ତତ୍ତ୍ୱ ନେଉଛି କିଏ ?

କିନ୍ତୁ ବିନା ଯତ୍ନରେ ଅଭୟ ପାଠ ପଢ଼େ । ଠିକ୍ ମନେ ରଖେ । ନିର୍ଭୁଲ ଉତ୍ତର । ଲୋକଙ୍କର ମନରେ ଈର୍ଷା ଆସେ । ଏହି ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତାର ନଗ୍ନ ରୂପ ।

କଅଣ ହେଲା ବାପା, ମୁହଁ ଶୁଖାଇଛୁ କାହିଁକି ?

ଅଭୟର ଶୁଖିଲା ମୁହଁ ଦେଖି ହୀରା ଶଙ୍କିତା ହୋଇଉଠେ । ପୁଅକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ନେଇ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ହୀରା । ଓଃ, କି ତାତି !

ପିଲାଟାକୁ ହଠାତ୍ ଜ୍ୱର ହେଲା କାହିଁକି ? ବାର ଠାକୁରାଣୀ ତେର ଦିଅଁଙ୍କୁ ଦେଇ ଭୋଗ ମନାସେ । ଜ୍ୱର ବଢ଼ିଚାଲେ । ପଥର ଦିଅଁ ର ପଥର ଲେଖଟାଳିବା କ୍ଷମତା ଲୋପ ପାଏ । ଦିନପରେ ଦିନ କଟିଯାଏ । ପିଲାଟାକୁ କୋଳରେ ଧରି ହୀରା ଭାବେ ପରଶୁରାମ କଥା । ସେ ଥିଲେ କଅଣ ଚୁପ ହୋଇ ବସି ଥାଆନ୍ତା ? ନୟନର ଅଶ୍ରୁ ବକ୍ଷ ତିନ୍ତାଇ ଦିଏ । ସବୁ ନିଷ୍ଫଳ ।

ତୃତୀୟ ଦିନ ସକାଳୁ ସାଆନ୍ତରାଏ ଡାକ୍ତର ନେଇଅନ୍ତି ହୀରା ଦୁଆରେ । ଅକାଳେ ନାହିଁ, ସକାଳେ ନାହିଁ । ଅପୂରୁବ । ସାଇତା ନୂଆ ପଟି ଖଣ୍ଡିକ ବିଛାଇ ଦେଲା ହୀରା । ବଡ଼ ଲୋକ । ବାଟି ବାଟି ଜମି । ହାତୀ ପରି ଗୋରୁହଳ ବଳଦ । ଗଉଣୀରେ ଟଙ୍କା ମପାଯାଏ । ସିଏ ପୁଣି ଗରିବ ଦୁଆରେ !

ପିଲାଟା ହେଲାଣି କଅଣ ? ମା ହୋଇ ତୁ ଚୁପ ରହିଛୁ କିପରି ? ସାଆନ୍ତରାଙ୍କର କଣ୍ଠରେ ସମବେଦନା । ଡାହାଣ ହାତଟା ତାଙ୍କର ଅଭୟର କପାଳ ଉପରେ । ଶରୀରର ଉଷ୍ଣତା ପରୀକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ହାତଟା ଉଠାଇ ନେବାକୁ ମନ ହେଉ ନାହିଁ । ସାଆନ୍ତରାଏ ତୁଳନା କରୁଛନ୍ତି ଅଭୟର ଶରୀର ଉଷ୍ଣତା ସହିତ ହୀରା ବକ୍ଷର ଉଷ୍ଣତା । ହୀରାର ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠିଲା । ଟିକିଏ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ସେ । ଆପେ ଆପେ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା ସାଆନ୍ତରାଙ୍କ ହାତ । କଅଣ କରନ୍ତେ ସେ ? ମଣିଷ ମନର ଅପସ୍ମାର ।

ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ ସାଆନ୍ତରାଏ କହିଲେ—ଚୁପ ହୋଇ ବସିଛୁ କଅଣ ? ଚାଉଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା କର । ନ ହେଲେ ଟାଇଫଏଡ଼୍, ଡବଲ ନିମୁନିଆ ଆଉକୁ ଚଢ଼ କରିବ । ମନ ଥୟ ହେଲା ନାହିଁ । ଟିକିଏ ଚୁଳା ଆସିଲା । ଏ ଗାଁରେ କଅଣ ମଣିଷ ଅପଦ ବିପଦରେ ଠିଆ ହେବାକୁ ଅଛନ୍ତି ?

ସାଆନ୍ତଙ୍କର ସତୃଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ଥିଲା ହୀରାର ଅର୍ଦ୍ଧ ନଗ୍ନ ବକ୍ଷ ଉପରେ । ଶ୍ରାବଣର ପ୍ଳାବନ । କୂଳଲଂଘି ବହିଯାଏ ନିର୍ଝରଣୀ । ତାଙ୍କର ବା ଦୋଷ କଅଣ ? ମଣିଷ ଆଖିତ ! ଲୋକେ କହନ୍ତି ସାଆନ୍ତେ ବଡ଼ ଚତୁର । ଜଣଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲାବେଳେ ସେ ତାର ପେଟ ଭିତର କଥା ବି ଜାଣି ପାରନ୍ତି ।

ହୀରାର ଗୁଡ ଥର ଉଠିଲା । ଟାଇଫର୍ଡ । ନମୁନିଆ । ସେଥିରୁ କଅଣ କେହି ଭଲ ହୁଏ ? ସାଆନ୍ତଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ଅଛି ବା କଅଣ ଆଉ ? ଚଳନ୍ତି ସମ୍ପତ୍ତି ଭିତରେ ଗାଈ ଆଉ ବାଛୁରୀଟାଏ ! ନାଁ, ତା' କେମିତି ହବ ? ଅଭୟର ଏକମାତ୍ର ସମ୍ବଳ କ୍ଷୀର ନହେଲେ ସେ ବଞ୍ଚିବ କିପରି ?

ଥର ଥର କଣ୍ଠରେ ସାଆନ୍ତେ କହିଲେ—ମୋ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ କଅଣ ହବ । ଶୀଘ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କର । ଗାଈଟାକୁ ଛଡ଼େଇ ଦେ । ପୁଅଥିଲେ କେତେ ଗାଈ । କୋଉ ଜାତିଆ ଗାଈଟାଏ । ଟଙ୍କା କୋଡ଼ିଏ ତରିଶଟା ହେବ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ହୀରା । କାମଧେନୁ ପରି ଗାଈ । ସେରେ କ୍ଷୀର ଦିଉଛି । ଚାରିକୋଡ଼ି ଟଙ୍କାକୁ କିଣିଥିଲା ପରଶୁ । ସାଆନ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି କୋଡ଼ିଏ ତିରିଶି । ତାଙ୍କ କଥା ପଛେ ସତ ହେଉ । ଠାକୁରେ ଯଦି ପିଲାଟାକୁ ଭଲ କରିଦେବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀପରି ଗାଈଟାକୁ ସେ ବିକିବ ନାହିଁ କି ?

ସାଆନ୍ତେ ଉଠିଗଲେ । ଦୁଇଦିନ ବିତିଗଲା । ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼େଇ ହୀରାର ମୁଣ୍ଡ ଫୁଲିଗଲା । କିନ୍ତୁ କମିଲା ନାହିଁ ଅଭୟର ଜ୍ୱର । ତା କର୍ମକୁ ଦେବତା ହେଲେ ପଥର । କଅଣ କରିବ । ସାଆନ୍ତେ ଯାହା କହୁଥିଲେ ଠିକ୍ । ପୁଅ ଥିଲେ କେତେଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରିବ ।

ରାତିର ଗମ୍ଭୀର ଅନ୍ଧକାର ସହିତ ବଢ଼ିଗୃଲେ ହୀରାର ଦୁର୍ଭାବନା । ଆନ୍ଦୋଳିତ ତରୁଶାଖା ବିଭିନ୍ନ ରୂପ ନେଇ ତା ଆଗରେ ଆତ୍ମ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । କାନରେ ତାର ବାଜେ ପବନର ବକୃତ ରାଗିଣୀ । ଗୃଳର ରୁଅ ଆଉ ଶେଣୀ ଯେପରି ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଦ୍ରୋହ ଘୋଷଣା କରନ୍ତି । ଅଭୟର ରକ୍ତହୀନ ମୁହଁକୁ ଗୃହିଁ ସେ ଥରକୁ ଥର ଶିହରି ଉଠେ । ବିଧବାର ନଗ୍ନହାତ ପ୍ରତି- ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶତ ବିଭୀଷିକା ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଚକ୍ଷୁର ପଲକ ଭିତରେ ସୂଚାଇ ଦିଏ ଅଭୟ ତାର ଏକମାତ୍ର ସମ୍ବଳ । ଭୟରେ ଚକ୍ଷୁ ବନ୍ଦକରେ ହୀରା । ନିଜର ଗ୍ଛାତି ଭିତରକୁ ଠେଲି ଆଣେ ଅଭୟକୁ ।

ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନ ଦେଖି ହୀରା ସାଆନ୍ତାଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ନେଲା । ସାଆନ୍ତା ମଧ ସେଇଆ ଗୃହୁଁଥିଲେ । ବଡ଼ ଦୟାଳୁଲୋକ ସେ । ଗାଈଟିର ଦାମ ତିରିଶ ଟଙ୍କା । ଅନ୍ୟ କିଏ ହୋଇଥିଲେ କୋଡ଼ିଏ ପଚିଶ ଟଙ୍କା କହିଥାଆନ୍ତା । ସେ ଅନ୍ୟାୟ କରନ୍ତେ କାହିଁକି ? ସାଆନ୍ତାଙ୍କର ଦୂର ଦୃଷ୍ଟି ବଡ଼ ତୀକ୍ଷ୍ଣ । ଟଙ୍କାତକ ହୀରା ହାତକୁ ଆସିଲା ନାହିଁ । କାଳେ ଡାକ୍ତର ଠକିନେବ । ଦୟା ପରବଶ ହୋଇ ସାଆନ୍ତା ନିଜେ ଡାକ୍ତର ଡକାଇଦେଲେ ।

ପ୍ରାଥମିକ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଡାକ୍ତର ମତଦେଲେ ନିମୁନିଆ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନକଲେ ଅବସ୍ଥା ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ ଉଠିବ । ମାତ୍ର ଦୁଇଟା ଦିନରେ ତିରିଶଟା ଟଙ୍କା କେଉଁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଗଲା । ଟଙ୍କା ଆଉ ହିସାବ ଦୁହେଁ ସାଆନ୍ତାଙ୍କ ପାଖରେ । ପଗ୍ଚରିବା ନିମନ୍ତେ ସାହସ କଲନାହିଁ ହୀରା । କଅଣ ପଗ୍ଚରିବ ? ସ୍ୱର୍ଗକୁ ନିଶୁଣୀ ନାହିଁ, ବଡ଼ଲୋକକୁ ଉତ୍ତର ନାହିଁ ।

ସାଆନ୍ତସ ନୀରବ ହୋଇ ବସନ୍ତେ କପରି ? ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ କଅଣ କହିବେ ? ଗାଆଁର ମୁଖିଆ ଲୋକ । ପଚଶଖଣ୍ଡ ଗାଁରେ ମାମଲତକାର । ହୀରା ପାଖକୁ ଲଗି ଆସି ଗଦଗଦ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—ଚିନ୍ତା କରୁଛୁ କାହିଁକି ? ସାଆନ୍ତସ ବଞ୍ଚିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଭୟ ଅଗ ଗୋଡରେ କଣ୍ଟା ଲଗିବ ନାହିଁ । ଜମିମାଣକ ଛାଡେଇ ଦେ । ପୁଅ ଥିଲେ କେତେ ଜମି । ଉଟିଆ ଜମିତ ! କେତେ ପଇସା ହେବ । ଆଗେ ଟୋକାଟାର ଜୀବନ ରହୁ ।

ସାଆନ୍ତସଙ୍କର ହାତ ହୀରାର ମାଂସଳ ବେକ ଉପରେ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ଏକା ବେଳକେ ସେ ଗୁହିଁଥିଲେ ଦୁଇଟି କଥା । ଧନ ଆଉ ହୀରାର ଅନାଦ୍ୟ ଯୌବନ । ଚତୁର ସାଆନ୍ତସ ବୁଝିଥିଲେ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୀରା ତାଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ଗ୍ରହଣ କରିବ ନାହିଁ ।

ଭୟରେ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ହୀରା । ନୀରବ ପ୍ରତିବାଦ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନଥିଲା । ଶେଷରେ ସାଆନ୍ତସ ଜମିତକ ନେଲେ । ଖର୍ଚ୍ଚର ହିସାବ ହେଲା ତାଙ୍କର ପାଖରେ । ଅଭୟ ଭଲ ହେଲା । ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରେ ସାଅନ୍ତସଙ୍କର ଭୂରି ଭୂରି ପ୍ରଶଂସା । ସାଧୁ, ସାଧୁ ସାଆନ୍ତସ । ରାସ୍ତାରେ ଜମିତକ ନାଅନ୍ତୁ ପଛକେ ପିଲଟାର ଜୀବନ ରଖିଦେଲେ । ବଡ଼ କିଏ ? ଧନ ନା ଜୀବନ ? ଏକଥାକୁ ସମର୍ଥନ କଲା ନାହିଁ କେବଳ ଅନ୍ଧ ଭଗିଆ । ଜଣେ ଦୁଇ ଜଣକୁ ସେ କହିବାର ଶୁଣାଗଲା, ସାଅନ୍ତସଏ ମାଛ ତେଲରେ ମାଛ ଭାଜିବେ । ସେ ପୁଣି ଏତେ ଦୟାଳୁ ! ଅନେଇ ଥା । ଏତ ରାମାୟଣର ଆରମ୍ଭ । ସୀତା ବନବାସ ବେଶୀ ଡେରି ନାହିଁ ।

ହୀରା କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରେ ସାଆନ୍ତସଙ୍କ ନିକଟରେ । ହସିହସି ସାଆନ୍ତସଏ ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ ବଢାଇ ଦେଲେ ହୀରା ହାତକୁ ।

ଛଅଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବର କାଗଜ ଖଣ୍ଡେ । ବନ୍ଦ୍ରରଳ ରେଖାରେ ଫର୍ଦ୍ଦ । କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ହୀରା । ସାଆନ୍ତରଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସିଲେ ସାଆନ୍ତର । ଅନୁଭବ କଲେ ହୀରା ଦେହର ଉଷ୍ମତା । ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ବକ୍ଷ ଉପରୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରିଲା ନାହିଁ ତାଙ୍କର । ଡାହାଣ ହାତଟି ଉଠିଗଲା ହୀରାର କାନ୍ଧ ଉପରକୁ ।

ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ହୀରା । ଭୀରୁ କଣ୍ଠ ଭିତରୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ କେତୋଟି ବାହାରି ଆସିଲା—କିଏ ଦେଖିବ ସାଆନ୍ତେ ।

ସାଆନ୍ତରଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ଦୁଇ ଗୁଣ ବଢ଼ିଗଲା । ସେ ବୁଝିଲେ ହୀରା ତାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅସମ୍ମତି ପ୍ରକାଶ କରିବ ନାହିଁ । ହସି ଉଠି ସେ କହିଲେ—ଅନେଇଛୁ କଅଣ ? ସେଇଟା ହିସାବ, ଆଉ ଗୁଳଗଠା ଟଙ୍କା ଧାରୁ । ମୁଁ କଅଣ ସତେ ତୋ ସମ୍ପତ୍ତି ନେଇ ଯାଉଛି ?

ଛଅ ଇଞ୍ଚ କାଗଜ ଭିତରେ ହୀରା ଦେଖିଲା ତାର ଗାଈର ଅଶ୍ରୁକାତର ଦୃଷ୍ଟି । ଜମି ଉପରେ ସାଆନ୍ତଙ୍କର ଲଙ୍ଗଳମୂନ ବକ୍ଷ ବିଦାରି ଗୁଲୁଛି । ଆଉ ଘରଟା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅଗ୍ନି ଭିତରେ ଜଳି ଉଠୁଛି । ଗଭୀର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ସେ ଆଉ ଅସ୍ଥି କଙ୍କାଳସାର ଅଭୟ । ଅଦୂରରେ ସାଆନ୍ତଙ୍କର ରକ୍ତପିପାସୁ ଦୃଷ୍ଟି । ତାର ଦେହଟାକୁ ଗିଳି ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଯେମିତି ସାଆନ୍ତର ପ୍ରତୀକ୍ଷାରତ । ହାତଟା ତାର ପ୍ରାଣହୀନ ହୋଇ ଆସିଲା । ତଳେ ଖସି ପଡ଼ିଲା କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ । ଦୁଇଧାର ଅଶ୍ରୁ ଆଖିରେ ଧରି ଫେରି ଆସିଲା ହୀରା । ଘର ଖଣ୍ଡିକ ବନ୍ଧା ରହିଲା ସାଆନ୍ତରଙ୍କ ପାଖରେ ।

ପୁଅ ଭଲ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବଢ଼ିଉଠେ ଅଭାବ ଆଉ ଅନାଟନ । ଆଉ ବା ଉପାୟ କଅଣ ? ଭାତ ଆଳିତ ଗଲା । ଦୁଇ

ଦୁଇଟା ପେଟ ପୂରିବ କିପରି । ଅଭୟର ସ୍କୁଲ ଯିବା ବନ୍ଦ ହୁଏ । ପରଶୁତ ମୂର୍ଖ । ସେ କେଉଁ ପାଠ ପଢ଼ିଥିଲା । ଘୁମନ୍ତ କଳିକା ପ୍ରଭାତ ସଙ୍ଗୀତରେ ନିଜର ସୌରଭ ବିକାଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମଉଳି ଯାଏ । ଧାନ କୁଟିବାକୁ ବାହାରି ପଡ଼େ ହୀରା । ସେଥି ନିମନ୍ତେ କାହାରି ସମବେଦନା ଜାଗେନା । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଅସହ୍ୟ ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ତଳେ ସମବେଦନା ଉପହାସରେ ପରିଣତ ହୁଏ ।

ସାଆନ୍ତରାଙ୍କର ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ହୀରାର ଉଚ୍ଛୁଳା ଯୌବନ ଉପରେ । ମନରେ ବହୁ କଳ୍ପନା ଆସେ । ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ପୀଡ଼ିତ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସବୁଜ କଳ୍ପନା ଭିତରେ ସତେଜ ହୋଇ ଉଠେ । ମନ ଭିତରେ ଜମି ଆସେ ଆଶା ଆଶ୍ୱାସନା ଆଉ ଉତ୍ସାହ ।

ଅଖଣ୍ଡ ବୃଷ୍ଟିପାତ ଭିତରେ ଜମିଆସିଛି ଅନ୍ଧକାର । ଗଛର କୋମଳ ପତ୍ର ଉପରେ ଝଡ଼ର ସୂଚନା । ଅଭୟକୁ କୋଳରେ ଜାକି ବସିଛି ହୀରା । ଅତୀତର ଭାବନା ରାଜ୍ୟ ଗଭୀର ଆଲୋଡ଼ନ ତୋଳିଛି ତାର ଛାତି ଭିତରେ । ଏମିତି କେତେ ସଞ୍ଜ ଏଇ ଛପର ତଳେ କଟି ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ କେବେହେଲେ ସେ ଏତେ ଏକୁଟିଆ ବୋଧ କରିନି । ଭୁଲିଗଲା ପରଶୁ । ସ୍ୱାମୀକୁ ସେ ନିନ୍ଦା କରିବ କାହିଁକି ? ସେଦିନ ଝାଞ୍ଜିରେ ପରଶୁ ଯେତେବେଳେ ଗାଈକିଣି ହାଜର ହେଲା । ସେ ପଚାରିଥିଲା—ଗାଈଟାଏ ଆମର କଅଣ ହେବ ? ହସି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲା ପରଶୁ, ପୁଅ କ୍ଷୀର ଖାଇବ ନାହିଁ ? ସତକୁ ସତ ଜନ୍ମ ହେଲା ଅଭୟ । ଆଜି ପରଶୁ ଯାଇଛି । ତା ପଛରେ ଯାଇଛି ଗାଈ ଆଉ ଘରଥାଳୀ । ହୀରା ବାହାରକୁ ଅନାଇଲା । ଉଃ, ଆମନା ବାଉଁଶ ବୁଦାରେ କି ଉତ୍କଟ ଅନ୍ଧକାର । ଥରି ଉଠିଲା ଅଭୟ । [illegible] ବର୍ଷର ଉଷ୍ମତା ତାର କାଳୁଆ ଦେହଟାକୁ ଉଷୁମ କରି

ପାରିଲା ନାହିଁ । ଝିଙ୍କାଟା ଖୋଲି ପରଶୁର ପୁରୁଣା ଲୁଗା କେତେ-ଖଣ୍ଡ ଖେଳାଇ ବସିଲା ହୀରା । ସବାହବାର ଶେଷ ସମ୍ବଳ ଦରଚିରା କାମିଜଟାଏ ଉଠାଇ ନେଲା ହୀରା । କାଟି-ସିଲାଇ କରିଦେଲେ କରୁଛନ୍ତି ପିନ୍ଧନ୍ତା ଅଭୟ ।

ଗାଁ ବାଟ କାଦୁଅ ଚକଟି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ୱାସରେ ଛୁଟିଛନ୍ତି ସାଆନ୍ତବାଏ । ପବନ ବରୁଣଙ୍କରି ଛାତିଆଟି ବଜ୍ରଦ୍ରୋହ ଘୋଷଣା କରୁଛି । ଦେହସାରା ଭିଜି ଗଲାଣି, କିନ୍ତୁ ଭିଜିନାହିଁ ମନଟା । ହାତରେ ଧରିଥିବା ପୁଟୁଳିଟି ଅର୍ଦ୍ଧ ସିକ୍ତ ।

ହୀରା, ହୀରା, ଘରେ ଅଛୁନା ! ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ଡାକିଲେ ସାଆନ୍ତବାଏ ।

ଚମକି ପଡ଼ିଲା ହୀରା । ଏତେ ରାତିରେ ସାଆନ୍ତବାଏ କାହିଁକି ? ମନଟାର ପାପ ଛୁଇଁଲା । ଅଭୟକୁ ଗୁଡିରେ ଭିଡ଼ିଧରି ସେ ବସି ରହିଲା । ଉତ୍ତରକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ସାଆନ୍ତବାଏ ପଶିଗଲେ ଘର ଭିତରକୁ । ବାହାରେ ସୂଚୀ ଭେଦ୍ୟ ଅନ୍ଧକାର । ଭିତରେ କରୋସିନ୍ ଲ୍ୟାମ୍ପର ଦୋଳାୟିତ ସ୍ତିମିତ ଆଲୋକ । ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ହୀରାର ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ମୂର୍ତ୍ତି । ଚିରା ଲୁଗାର ଛିନ୍ନ ଅଂଶ ଭିତର ଦେଇ ଅସହାୟ ଭାବରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରୁଛି ବକ୍ଷର ଉନ୍ନତ ଅଂଶ । ହୀରାର ଦେହକୁ ଲାଗି ବସି ପଡ଼ିଲେ ସାଆନ୍ତବାଏ, ଶିହରି ଉଠିଲା ହୀରା । ଚିରା ଲୁଗାଟି ସଜାଡ଼ି ନେଇ ସେ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ।

ନରମ ଗଳାରେ ସାଆନ୍ତବାଏ କହିଲେ, ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଗାଁ ମୁଁ କେଉଁଠି ଦେଖିନାହିଁ । ତୋ ଦୁଃଖ ମୁଁ ମୋଟେ ସହିପାରେ ନାହିଁ । ଆସିବ ଆସିବ ବୋଲି ଟ୍ରେନ୍ଥରେ ହୁଏ, କିନ୍ତୁ

ଏ ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କର ଉପରରେ ଆସି ପାରେ ନାହିଁ । ନେ, ଅଭୟ ପାଇଁ ଲୁଗା ।

ଲ୍ୟାମ୍ପର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଆଲୋକରେ ସାଆନ୍ତାଣୀ ପୁଟୁଳିଟି ଖୋଲିଦେଲେ । ଖଣ୍ଡିଏ ନୂଆ ପ୍ୟାଣ୍ଟ ଆଉ କମିଜ । ହୀରାର ମନ ପାପ ଛୁଇଁଲା । ନୂତନ ପରିଚ୍ଛଦ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଯେପରି ହେଁ ହେଁ ହସି ତାକୁ ଉପହାସ କରୁଛନ୍ତି । ନିର୍ଜୀବ ପରିଚ୍ଛଦ ଭିତରେ ସେ ଯେପରି ହଜାଇ ବସୁଛି ନିଜକୁ । ମୁହଁ ବୁଲାଇ ସେ କହିଲା, ନେଇଯାଅ ସାଆନ୍ତେ । ଗରିବ ଘରେ ଏସବୁ ହବ କଅଣ ?

ନୂତନ ପରିଚ୍ଛଦର ବିଚିତ୍ର ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ ଅଭୟର ଦୃଷ୍ଟି ଏଡ଼ି ପାରିଲା ନାହିଁ । କୌତୁହଳପ୍ରିୟ ଶିଶୁ । ସେ ବୁଝେନା ଧନୀ, ଦରିଦ୍ର ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗ ଭିତରେ ବ୍ୟବଧାନ କେତେ । ଆତ୍ମ ଗରିମା ଆଉ ଅପବାଦ ଭିତରେ ତଫାତ୍ ଠିକ୍‌କ ସେ ବୁଝେନା । ତା ଦୃଷ୍ଟିରେ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ସମାନ । ଅଭୟ ପରିଚ୍ଛଦ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଉଠାଇ ନେଲା । ପୁଅର ସରଳ ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ଆଘାତ କରିବା ଶକ୍ତି ତାର ନଥିଲା । ହୀରାର ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା ଦୁଇଧାର ଲୁହ । ଝଲକାଏ ପବନ ତଳେ ଲିଭିଗଲା କେରୋସିନ ଲ୍ୟାମ୍ପଟି । ଘର ଭିତରେ ଅନ୍ଧକାର । ସାଆନ୍ତଙ୍କର ସୁପ୍ତ ପାଶବିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସୁଯୋଗ ସବୁବେଳେ ଆସେ ନାହିଁ । ନିବିଡ଼ ଆଲିଙ୍ଗନ ଭିତରେ ସାଆନ୍ତେ ଭିଡ଼ିଧରିଲେ ହୀରାକୁ । ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟାକଲା ହୀରା । ଲୌହଦଣ୍ଡ ପରି ସାଆନ୍ତଙ୍କର ଶକ୍ତ ବାହୁ ବନ୍ଧନକୁ ସେ ଛିନ୍ନକରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଭାବିଲା ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିବ । କିନ୍ତୁ ଲୋକେ ବୁଝିବେ ଓଲଟା । ହୀରାର ଧମନୀରେ ଉଷ୍ଣ ଲହୁ ସ୍ରୋତ ବହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପ୍ରତିହିଂସା

ବହ୍ନି ଜଳିଉଠିଲା ତାର ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁଭିତରେ । ନାଁ, ସେ ଚିତ୍କାର କରିବ । ଲୋକେ ଯାହା ବୁଝନ୍ତୁ । ଲୋକ ଅପବାଦ ଭୟରେ ସେ ନିଜର ଶେଷ ଗୌରବ ଟିକକୁ ବଳି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା ହୀରା । ଫେରି ଆସିଲା ଚିତ୍କାରର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି । ଉପାୟହୀନ । ହୀରା ନିଜର ଶକ୍ତ ଦାନ୍ତଦ୍ୱାରା କାମୁଡ଼ି ଧରିଲା ସାଆନ୍ତଙ୍କର ବାହୁକୁ । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଚିତ୍କାର କରି ସାଆନ୍ତେ ହୀରାକୁ ଛାଡିଦେଲେ ।

ହାଟରୁ ଫେରୁଥିଲା ଅନ୍ଧ ଭଗିଆ । ଜନ୍ମରୁ ଅନ୍ଧହେଲେ ଜଅଣ ହେଲା ଶ୍ରବଣ ଶକ୍ତି ଅତି ତୀକ୍ଷ୍ଣ । ନିଜର କାନ ଦୁଇଟା ଭିତରେ ସେ ସମସ୍ତ ସୃଷ୍ଟିକୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

ହୀରାର ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ସେ ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ହାଜର ହେଲା । ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଡାକିଲା—ହୀରା, ଏ ହୀରା !

ଅଡୁଆରେ ପଡ଼ିଲେ ସାଆନ୍ତେ । ବାଟ କାଟି ଖସିଯାଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଭଗିଆକୁ ଏଡ଼ିଦେଇ ଯିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ସେ ପାଦ ଶବ୍ଦ ବାରି ଲୋକ ଚିହ୍ନେ । ନରମ ଗଳାରେ ଭଗିଆ ଡାକିଲା —କିଏ ସାଆନ୍ତେ !

ନୀରବରେ ଖସିଯିବା ନିମନ୍ତେ ସାଆନ୍ତେ ସାହସ କଲେ ନାହିଁ । ପାଖଖଣ୍ଡ ଗାଁର ଖବର କାଗଜ ଅନ୍ଧ ଭଗିଆ । ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହୋଇ କହିଲେ ଟିକିଏ ପିଲାଟାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲିରେ ଭଗି । ଗରିବ ଲୋକ ! କେହି ସାହା ନାହାନ୍ତି ।

ସନ୍ଧାନୁଭୂତ ଭଗ କଣ୍ଠରେ ଭଗିଆ କହିଲା—ହଁ, ସାଆନ୍ତେ ଭଲକଲ । ରଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ଲୋକ । ଟିକଏ ତା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥାଅ ।

ଚାଲିଗଲେ ସାଆନ୍ତବାଏ । ଶୁଣାଇ ଶୁଣାଇ ଭଗିଆ କହିଲା— ଦେଉଳ ଭିତରେ ହଅଁ, ଦେଉଣା ଭିତରେ ଆଉ ଗୃହାଣୀ କାହାକୁ କହିବ କହ ?

ଗାଁ ସାରା ଏ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ଭଗିଆକୁ ଲାଗିଲା ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଦିନ । ବର୍ଦ୍ଧିତ ରୂପରେ ସେହି ଅର୍ଥହୀନ ସମ୍ବାଦ ପ୍ରଚାରିତ ହେଲା । ତାର ଆଲୋଚନା, ସମାଲୋଚନା ହେଲା । ଗାଧୁଆ ତୁଠରେ, ବୋଷେଇ ଶାଳ ଆଉ ଭାଗବତ ଘରେ ।

ସକାଳୁ ଉଠି ବାହାରିଛି ହିରା । ମନ ଭିତରେ ଜମିଆସିଛି ଅବସନ୍ନତା । କ୍ଳାନ୍ତ ପାଦ ଦୁଇଟି ମୋଟେ ଚାଲିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି । ରାତିର ଉପବାସ ଶରୀରକୁ ନିର୍ଜୀବ କରି ଦେଇଛି । ପଧାନ ଘର ଧାନ କୁଟିବ । ଡେରି ହୋଇ ଚାଲିଣି । ଥୋଡ଼ି ବାହାର କରି ପବନରେ ଦୋହଲୁଛି ଧାନ । ତାର କ୍ଷେତ ଦିନେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜି ନୁହେଁ । ଆଖି ବୁଲାଇ ଚାହିଁଲା ସେ । ସୀମାହୀନ ଚକ୍ରବାଳ ତଳେ ଅନନ୍ତ ଶୂନ୍ୟତା । ଆଖି କୋଣରେ ତାର ଜମି-ଆସିଲା ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ ଲୁହ ।

ଗାଧୁଆ ତୁଠ । ଗାଁ ମାଇପେ ରୁଣ୍ଡ । ଗ୍ରାମ୍ୟନୀତି ଆଲୋ-ଚନା ହୁଏ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାତିର ଲୋକସଭା । ବୟସ୍କା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣନ୍ତି । ଆଲୋଚନା ସମାଲୋଚନାରେ ଭାଗ ନିଅନ୍ତି । ଝିଅ ବୋହୂମାନେ ନୀରବରେ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର

ଅଭିଜ୍ଞତା କମ୍ । ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ସଞ୍ଚୟ କରନ୍ତି ଅଗାଧଜ୍ଞାନ । ସେହି ଜ୍ଞାନର ପ୍ରସାରରେ କେତେଘର ଭାଙ୍ଗେ ତାର ହିସାବ ନାହିଁ । ଧନୀ, ଦରିଦ୍ର, ବୟସ୍କ, ଯୁବକ, ସଧବା ଓ ବିଧବା କେହି ଏ ଆଲୋଚନାରୁ ବାଦ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

କଅଣ ଜାଣିଛୁ ! ବିଲେଇ ଆଖି ବୁଜି ଦୁଧ ପିଉଛି । ଗଣ୍ଡି ଭିତରେ ଭିତରେ ଏତେ କାଣ୍ଡ କଲାଣି । ତା ମନେ ମନେ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ହଇଲେ, ସାଆନ୍ତବାଏ ମରଦ ପୁଅ । ତାଙ୍କର ଦୋଷ କଅଣ ? ଛି, ଛି, କୁଳରୁ ଗଲା । ନାଁ ବଦନାମ ଗାଁ ବଦନାମ । ବୟସ୍କ ରମଣୀ ଜଣେ ତାଙ୍କର ମତାମତ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ହୀରାକୁ ଦେଖି ଅନ୍ୟମାନେ ହସି ଉଠିଲେ । ହୀରା ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଆସିଲା । ସେ କଥାଟା ଠିକ୍ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ହଇଲେ ହୀରା, ତୋ ଭାଗ୍ୟତ ଖୋଲିଗଲା । ଆଉଧାନ କୁଟିବୁ କାହିଁକି ? ପଧାନ ଘର ବୋହୂ ଠାଟ୍ଟାଳି କରି କହିଲେ ।

ଅସହାୟ କଣ୍ଠରେ ହୀରା ପଚାରିଲା 'କଅଣ କହୁଛ ମାଉସୀ !' କାନର ପେଣ୍ଡି ଦୁଇଟାକୁ ଦୁଇଥର ହଲାଇ ପଧାନ ଘର ବୋହୂ କହିଲେ, 'ମାଉସୀ, ସତେ ଯେମିତି ଯା'ମାର ଭଉଣୀ, ଟିକେଟି ମୁହଁରେ ବଡ଼ କଥା । ଆହା-ହା, କିଛି ଜାଣେ ନାହିଁ 'ହାଣ୍ଡିରେ ଖାଏ ଗୋଡ଼ରେ ପଡିଲେ ଗାଧୋଇ ଯାଏ ।'

ଏଥର କଥାଟା ବୁଝିଲା ହୀରା । ସେ ଫେରି ଆସିଲା ନିଜର ଦରଭଙ୍ଗା ଛପର ଭିତରକୁ । କାଉଁରିଆ କାଠି ଭାଙ୍ଗି ଅଭିପ୍ସୁ ଘର ତିଆରି କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ଚିନ୍ତା ନାହିଁ, ଭାବନା ନାହିଁକି ଅନୁ-

ଶୋଚନା ନାହିଁ । ମାକୁ ଦେଖି ଦଉଡ଼ି ଆସିଲ ଶିଶୁ । ବିରକ୍ତିରେ ହୀରାର ମନ ଭରିଗଲା । ଦୂରକୁ ଠେଲିଦେଲି ଅଭୟକୁ । ମୁହଁମାଡ଼ି ପଡ଼ିଗଲା ଅଭୟ, ଝିଲଙ୍କାଏ ପବନରେ ସଯତ୍ନ ନିର୍ମିତ କାଉଁରିଆ ଘର ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା । ଥରି ଉଠିଲା ହୀରାର ଗ୍ରୀବା ।

ଜୀବନ ଇତିହାସରେ ଅଭୟକୁ ମାରିବା ଏହାହିଁ ପ୍ରଥମ । ଏ ପିଲାଟାଯୋଗୁ ଆଜିସିନା ଏ ଅପବାଦ । ଅଭୟର କରୁଣ କ୍ରନ୍ଦନ ହୀରାର କାନରେ ବାଜିଲା । ତରଳି ଗଲା ମାର ବାତ୍ସଲ୍ୟ ସ୍ନେହ ଭରା ହୃଦୟ । ଅଶ୍ରୁଧାର ଭିତରେ ତରଳି ପଡ଼ିଲା ଘନୀଭୂତ ଅଭିମାନ । ଅଭୟକୁ ଉଠାଇ ଆଣି ସେ ଧୂଳି ପୋଛିଦେଲା । ମନେହେଲା ସାଆନ୍ତଙ୍କର ଦାନକୁ ପାଦରେ ଠେଲିଦେଇ ତାର ସତ୍ତା ଲୋପ କରିଦେବ । କିନ୍ତୁ ତା କଣ ସମ୍ଭବ । ସେଯେ ଅଭୟର ପ୍ରିୟବସ୍ତୁ ।

ମନରେ ଶତ ଭାବନା କ୍ଷଣକେ ଉଦୟ ହୋଇ ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ଭିତରେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ । ତଥାପି ଭାବେ ହୀରା । ସେ ଯିବ କେଉଁଠାକୁ ? ସବୁ ବାଟଯେ ବନ୍ଦ ! ମନର କଥା ତ ପେଟ ମାନିବ ନାହିଁ । ପୁଣି ସାଙ୍ଗରେ ପିଲାଟା । କାହାକୁ ଗଣ୍ଡାଏ ମାଗିବ, ଦେବବା କିଏ । ସାଆନ୍ତାଣୀ ଛି, ସେଠାକୁ ସେ ଯିବ କିପରି ? ଭଉଁରୀ ଭିତରେ ଶୁଷ୍କପତ୍ର ପରି ଘୂରିବୁଲେ ହୀରା । କୂଳ ପାଏନା ।

ସାଆନ୍ତଙ୍କର କୋମଳ କଣ୍ଠ ଶୁଣାଗଲା 'ହୀରା ।' ସାଆନ୍ତାଏ ହତୋତ୍ସାହ କିମ୍ବା ବିବ୍ରତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମତରେ ଅଭିମାନହିଁ ପ୍ରେମ ପଥରେ ବିଜୟର ସୂଚନା । ଅଦ୍ଭୁତ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତି । ବୟସ ବଢ଼ିଗଲେ । ଶିଥିଳ ହୋଇଆସେ

ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ, କିନ୍ତୁ ଶାନ୍ତ ହୁଏନା ଯୌନକ୍ଷୁଧା । ଜଳତୃଷ୍ଣା ନିବାରଣ କରେ, ଖାଦ୍ୟ କ୍ଷୁଧା ଶାନ୍ତ କରେ । କିନ୍ତୁ ଯୌନକ୍ଷୁଧା ଅଗଣିତ ସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ତାର ପରିତୃପ୍ତି ନାହିଁ ।

ହୀରା ଫେରି ଗୃହିଁଲା । ବିଷଧର ସର୍ପ ସୁନ୍ଦର ହେଲେ ହେ ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରତୀକ । ସାଆନ୍ତର ଆସି ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲେ । ନୀରବରେ କଟିଗଲା କେତେକ୍ଷଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ନୀରବତା ଭଙ୍ଗକରି ସାଆନ୍ତର କହିଲେ—ହୀରା ! କେତେଦିନ ଆଉ ଏମିତି ଚଳିବୁ । ତୁତ ଜାଣିଛୁ ମୋ ଘର ସମ୍ଭାଳିବାକୁ କେହିନାହିଁ । ଆ' ତୁ ସୁଖରେ ରହିବୁ । ଅଭଗ୍ନ ମଣିଷ ହେବ ।

ଘୃଣା ଓ ବିରକ୍ତିରେ ହୀରାର ମନ ଭରିଗଲା । ଥର ଥର କଣ୍ଠରେ ସେ କହିଲା—ଖୁବ୍ ଅପବାଦ ଦେଉଛ ସାଆନ୍ତେ ! ସେମିତି ପାପ କଥା ମୁହଁରେ ଧରନାହିଁ । ତୁମରି ଯୋଗୁ ମୁଁ ଆଜି ଘରୁ ପଦାକୁ ବାହାରି ପାରୁନାହିଁ । ମୋର ଦୋଷ କଅଣ ? ସବୁତ ନେଇଛ, ଆଉ ଅଛି କଅଣ ?

ଗତ ରାତିର ଅନୁଭୂତି ଏବେ ବି ସାଆନ୍ତରଙ୍କର ହାତରୁ ଲିଭିନାହିଁ । ହୀରା ଦେହ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର ସାହସ ହେଲନାହିଁ । ରୁକ୍ଷ କଣ୍ଠରେ ସେ କହିଲେ—ତା ହେଲେ ତୁ ମୋ-କଥାରେ ରାଜି ନୁହେଁ ?

ଚିଡା ଗଳାରେ ହୀରା ଉତ୍ତର ଦେଲା—ଭଲରେ ଭଲରେ ଫେରିଯାଅ ସାଆନ୍ତେ । ଧରମ ସହିଲେ ହେଲା ।

ଏଥର ସାଆନ୍ତର ବୁଝିଲେ ହୀରା ପ୍ରକୃତରେ ହୀରା । କାଉଁରିଆ କାଠି ସେ, ଭାଙ୍ଗିଯିବ ପଛେ ନଇଁବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ହୀରାର ଘର ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ।

ହୀରା ବୁଝିଲା ସାଆନ୍ତରାଙ୍କର ମନ କଥା । ତିକ୍ତ କଣ୍ଠରେ ସେ କହିଲା—ଘରଟା ନେଇଯାଅ ସାଆନ୍ତେ ! ମୋ ପକ୍ଷରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଘର ବାହାର ସମାନ । ତୁମପରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲୋକ ଦୁନିଆରେ ବଞ୍ଚି-ରହନ୍ତୁ । ଏତିକି କେବଳ ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ସାଆନ୍ତରାଙ୍କର ରୂପ ବଦଳି ଗଲା । ଗୁର ଚଣ୍ଡିଟା ! ତାର ପୁଣି ଏଡ଼େ ମୁହଁ !

ଦୁଇଦିନ ପରେ ଘର ଦଖଲ ନେଲେ ସାଆନ୍ତରାଏ । ପ୍ରତିବାଦ କଲନାହିଁ ହୀରା । ଅଭୟକୁ କାଖରେ ଧରି ସେ ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ସମ୍ବଳ କେବଳ ଦୁଇଧାର ଅଶ୍ରୁ । ଲକ୍ଷହୀନ ଯାତ୍ରୀ ସେ ।

ଲୁଗାର ଭାଙ୍ଗ ଫିଟିଯାଏ । ଦାଗ ଲିଭେ, କିନ୍ତୁ ଲିଭେନା ପେଟ ସାଇତା ଦାଗ । ଅପବାଦ ସହଜରେ ଧୋଇ ଯାଏନା । ତାକୁ ବଞ୍ଚି ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଏ ତଥାକଥିତ ସଭ୍ୟ ସମାଜ ।

କାଖରେ ବୋଝ । ଦେହରେ କ୍ଳାନ୍ତି । ହୀରାର ପାଦ ଦୁଇଟି ଥକି ପଡ଼ିଲା । ହାଟପାଖ ବରଗଛ ତଳେ ସେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ପେଟରେ କ୍ଷୁଧା । ସକାଳୁ ପିଲାଟା ଖାଇନାହିଁ । ମୁହଁ ଝାଉଁଳି ଗଲଣି । ମନରେ ଶତ ଦୁର୍ଭାବନା । କିଏ ଦେବ ଖାଇବାକୁ ? ଜୀବନରେ ସେ କାହାକୁ ହାତ ପତାଇ ମାଗିନି । ବୟସ ଆଉଟିକିଏ ଗଡ଼ିଯାଇ ଥିଲେ ଭଲ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା ।

ହାଟକୁ ଅନେକ ଲୋକ ଆସନ୍ତି । ବହୁଲୋକ ଫେରି ଯାଆନ୍ତି । କେହି ହୀରାକୁ ଅନାଏ, ଅନେକ ଅନାଇବା ନିମନ୍ତେ ସମୟ ପାଆନ୍ତିନାହିଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ହାଟରୁ ଫେରୁଥିଲେ ମନୁବାବୁ । ହୀରାର ହାତଟି ଆପେ ଆପେ ଆଗକୁ ଲମ୍ବିଗଲା ।

ମନୁବାବୁ ଧର୍ମଭୀରୁ ଲୋକ । ହୀରାଠାରୁ ବୁଝି ନେଲେ ସମସ୍ତ କଥା । ସହାନୁଭୂତିରେ ହୃଦୟ ତାଙ୍କର ଭରିଗଲା । କୋମଳ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ ମା ! ଚାଲ ମୋ ଘରେ ରହିବୁ ।

ଭଲମନ୍ଦ ବୁଝିଲା ନାହିଁ ହୀରା କିମ୍ବା ଆପତ୍ତି କରିବାର ସ୍ପୃହା ତାର ନଥିଲା । ସେ ଚାଲିଲା ମନୁବାବୁଙ୍କର ପଛେ ପଛେ ।

ଧୀରେ ସୁସ୍ଥେ କଟିଯାଏ ବର୍ଷକେତୋଟା । ବନ୍ଧୁର ଅତୀତକୁ ଭୁଲିଯାଏ ହୀରା । ପରଶୁର ସ୍ମୃତି କ୍ରମେ ନିଷ୍ପ୍ରଭ ହୋଇ ଆସେ । ଦେହରୁ ଧୋଇଯାଏ ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ । ମନୁବାବୁଙ୍କର ଘର କି ସୁନ୍ଦର, ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ! ବାବୁ, ବାବୁଆଣୀ ଦୁହେଁ ଅତି ଉତ୍ତମ ଲୋକ । ହୀରାକୁ ନିଜର ଝିଅପରି ଦେଖନ୍ତି । ଖୁବ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ଅଭୟକୁ । ହୀରାର ଦିନ ଗୁଡ଼ିକ ଶାନ୍ତିରେ କଟିଯାଏ । ସେବି ଖୁବ ଖଟେ । ନିଜର ଘରପରି ମନେକରେ । ହୀରା ଆସିଲା ଦିନଠାରୁ ମନୁବାବୁଙ୍କର ଚିନ୍ତା ବହୁତ କମି ଯାଇଛି । ଭଣ୍ଡାର ଘର ଚାବି ହୀରା ହାତରେ । ଅଭୟକୁ ବାରବର୍ଷ ଚାଲିଲା । ସେବି ବସନ୍ତା କାହିଁକି ? ବାବୁଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ । ଅଭୟ ଥାଏ ତାଙ୍କରି ପାଖେ ପାଖେ ।

କେତେବେଳେ ପାନ ଆଉ କେତେବେଳେ ସିଗାରେଟ୍ ଆଣିଦିଏ । ଦିନଗୁଡ଼ାକ ସୁରୁଖୁରୁରେ କଟିଯାଏ ।

ମନୁବାବୁଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପୁଅ ସୁରେଶ ବିଳାସର ଆତିଶଯ୍ୟ ଭିତରେ ବଢ଼ି ଆସିଛି । ପାନ, ସିଗାରେଟ ଆଉ ଗୁଣ୍ଡାର ପୁନଃପୁନଃ ବ୍ୟବହାରରେ ମନଭକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଅନାସକ୍ତି ଆସିଛି ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଏଇ ପୁରାତନ ଜିନିଷଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ । ତେଣୁ କେତେଦିନ ହେଲା ସୁରେଶବାବୁ ସୁରାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି । ବେଶ୍ ଉତ୍ତେଜକ । ମନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଆନନ୍ଦ ଉନ୍ମାଦନା ଆଣେ । ସୁରେଶବାବୁ ନିଜକୁ ଗୌରବାନ୍ୱିତ ମନେକରନ୍ତି । ବାପାଙ୍କୁ ଟଙ୍କା ମାଗିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼େ ନାହିଁ । ମା ଦିଅନ୍ତି ଯଥେଷ୍ଟ ଟଙ୍କା । ଏକମାତ୍ର ପୁଅର ଅନୁରୋଧ ଭାଙ୍ଗିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଟଙ୍କାର ଅଭାବ ନାହିଁ । ହିସାବର ଆବଶ୍ୟକତା କଅଣ ?

ସୁରେଶ ବାବୁଙ୍କର ପାର୍ଶ୍ୱଚର ଅଭୟ । ବିନା ଦରମାରେ ଚାକିରିରେ ଯୋଗଦେଲା । ସୁରେଶବାବୁଙ୍କ ରହିବାଘର ଦରଜାରେ ଲେଖାଯାଇଛି 'ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ' କେବଳ ଅଭୟର ଅବାଧ ପ୍ରବେଶ । ନିଜର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପଲବ୍ଧି କଲା ଅଭୟ, ଯେଉଁଦିନ ଚାକିରିରେ ଯୋଗଦେଲା ସେଦିନ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଶପଥ ନେବାକୁ ହେଲା । ଘରେ ଝୁଲୁଥିଲା ବହୁଦିନର ଗୋଟାଏ କୃଷ୍ଣଛବି । ବୁଢ଼ୀଆଣି ଜାଲଭିତରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟହୋଇ ଆସିଛି ଶରୀରର କେତେକ ଅଂଶ । ବହୁଦିନ ପରେ ପ୍ରଭୁ ଓ ଭୃତ୍ୟ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭକ୍ତି ଜାଗି ଉଠିଲା । ସୁରେଶବାବୁଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଅଭୟ ଛବିଟିକୁ ସଫାକରି ଫୁଲରେ ସଜାଇ ଦେଲା । ରହସ୍ୟଟା କଅଣ ସେ ହଠାତ୍ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଫଟୋ ଆଗରେ ସୁରେଶବାବୁ ଆଣ୍ଠୁମାଡ଼ି

ବସିଲେ । ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଗରୁଡ଼ ଅବତାର ହେଲା ଅଭୟ । ଫଟୋକୁ ଚୁହିଁ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ ସୁରେଶବାବୁ ପଞ୍ଚଶୀଳନୀତି ଘୋଷଣା କଲେ । ଆବୃତ୍ତି କରି ଗୁହିଁଲା ଅଭୟ ।

'ଯେଣୁ ସୁରେଶ ତାର ପ୍ରଭୁ, ତେଣୁ ସେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ରହିବ । ବିନା ଆପତ୍ତିରେ ତାଙ୍କର ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବ । କୋଠରୀ ଭିତରେ ଘଟୁଥିବା ଘଟଣା କାହାରି ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିବ ନାହିଁ । ଯେ କୌଣସି ଗୋପନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସୁରେଶ-ବାବୁଙ୍କର ସହାୟତା କରିବ । କାହାକୁ ଭୟ କରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମିଥ୍ୟା କହିବା ନିମନ୍ତେ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହେବ ନାହିଁ ।'

ଦୃଢ଼ ମନରେ ଅଭୟ ଶପଥ ପାଳନ କରି ଚାଲିଲା । ନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟ ବୁଝିଲା ନାହିଁ ସେ । ଏକାନ୍ତ ଅନୁରକ୍ତ ଭୃତ୍ୟ । ସରଳ ମନ ତାର କେବଳ ଜାଣିଥିଲା ସୁରେଶବାବୁଙ୍କର ଆଦେଶହିଁ ନ୍ୟାୟ ।

ଆଜିକାଲି ସୁରେଶବାବୁଙ୍କୁ କୌଣସି କାମ କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ଅଭୟ ଶପଥ ନେଲା ଦିନୁ ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଅଭୟ ମଦ ବୋତଲ ଖୋଲେ । ସୋଡ଼ା ମିଶାଏ, ଚ୍ଛୋଟବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ଗ୍ଲାସ ବଢ଼ାଇ ଦିଏ । ଚୂନାମିଆଁ ଦୋକାନରୁ ମାଂସ ଆଣେ । କିନ୍ତୁ କେବେ କାହାରି ଆଗେ କିଛି ପ୍ରକାଶ କରେ ନାହିଁ । ଚ୍ଛୋଟବାବୁ ମୋଗଲ ଦରବାରର ବାଦଶାହୀ ସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରେ ବିଭୋର ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ସାନବାବୁଙ୍କ ଜପୋଳ କଳ୍ପିତ ପଞ୍ଚଶୀଳା ନୀତିଟିରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ଘଟେନା । ଅଜିକାଲି ସୁରେଶବାବୁଙ୍କୁ ସେ ଚ୍ଛୋଟବାବୁ

ବୋଲି ଡାକେ । ଗ୍ଲୋଟବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡେ ନଦେଖିଲେ ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ।

ଦିନପରେ ଦିନ ଗଡ଼ିଯାଏ । ସାନବାବୁ ସୁରାପାନ କରନ୍ତି । ଅଭୟ ସତୃଷ୍ଣ ନୟନରେ ଦେଖେ । ସୁରାପାନର ମହତ୍ତ୍ୱ ସେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରେନା । ଉତ୍ତେଜନାରେ ସାନବାବୁ ହସନ୍ତି । କେତେବେଳେ ଅର୍ଥନୀତି ଆଉ କେତେବେଳେ ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ର ବିଷୟରେ ବକ୍ତୃତା ଦିଅନ୍ତି । ଅବାଧ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗୀ କରନ୍ତି । ଏକମାତ୍ର ଦର୍ଶକ ଆଉ ଶ୍ରୋତା ଅଭୟ । ବେଳେ ବେଳେ ଆନନ୍ଦ ଉପଲବ୍ଧି କରେ । ଆଉ କେତେବେଳେ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୁଏ । ଶେଷରେ ସେ ହସିଉଠେ । ନିଜେ ବୁଝି ପାରେ ନାହିଁ କାହିଁକି ହସୁଛି । କୋଠରୀଟି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଜଣେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରେ ସୁରାପାନରେ, ଆଉଜଣେ ମୁଗ୍ଧ ହୁଏ । ପରିଣତିର ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରକାଶ କରେ । କେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅଭୟ ମନରେ ଗଭୀର ସମ-ବେଦନା ଜାଗିଉଠେ । ତାର ମନେହୁଏ ସାନବାବୁ ଅସୁସ୍ଥ ନହେଲେ ପ୍ରତିଦିନ ଔଷଧ ଖାଉଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

ବାବୁ ! ତମେ ସବୁଦିନେ କଅଣ ପିଉଛ ? ତମ ଦେହତ କିଛି ଖରାପ ନାହିଁ । ଆଶଙ୍କା ଓ ଭୟ ମିଶ୍ରିତ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା ଅଭୟ ।

ଚଡ଼ା ଗଳାରେ ସାନବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, କେତେଥର କହିଛି ଯାହା କହିବ ତା କରିବୁ । କାହିଁକି, କଅଣ, ଏସବୁ କିଛି ପଚାରିବୁ ନାହିଁ ।

ଶଙ୍କିଗଲ ଅଭୟ । ହସି ଉଠିଲେ ଶ୍ରେଷ୍ଠବାବୁ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭୃତ୍ୟଟିର ମନରେ ଆଘାତ ଲଗିଲା । ପ୍ରତିଘାତ ବାଜିଲା ତାଙ୍କର ହୃଦୟରେ । ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନରମଗଳାରେ ସେ କହିଲେ—ଆରେ ! ଏ ଜିନିଷଟା ଖରାପ ନୁହେଁ । ଗୋଟାଏ ଭାରି ଦାମିକା ଔଷଧ । ବୁଝିଲୁନା, ପ୍ରତିଦିନ ଖାଇଲେ ଦେହ ସୁସ୍ଥ ଆଉ ମନ ତାଜା ରହେ ।

ଥରକୁ ଥର ଆବୃତ୍ତି କରିନିଏ ଅଭୟ । ଦେହ ସୁସ୍ଥ ଆଉ ମନ ତାଜାରୁହେ । ମନରେ ତାର ଉତ୍ସାହ ଆସେ । ତା ଦେହତ ଯମା ଭଲ ରହୁନାହିଁ, ସେ ବି ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଖାଇଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସାନବାବୁ କହିଲେ ଦାମୀ ଜିନିଷ । ସେ ପଇସା ପାଇବ କେଉଁଠୁ ? ସାନବାବୁଙ୍କୁ କହିବାକୁ ସାହସ ହୁଏନାହିଁ । ଦୁହିଁଙ୍କର ଭାବନା ବିପରୀତଗାମୀ ହୁଏ ।

ସ୍ନେହ । ତା'ର ଗୋଟାଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବାଟ ଅଛି । ବିପଥରେ ଗଲେ ମାରାତ୍ମକ ହୋଇ ଉଠେ ସ୍ନେହର ଆତିଶଯ୍ୟ । ଧନୀ ଧନ ବ୍ୟୟ କରିବାର ଉପାୟ ଉଦ୍ଭାବନ କରି ପାରେ ନାହିଁ । ଧନ ବହୁଳତା ହେତୁ ନିଜର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ବ୍ୟୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସୁଯୋଗ ଦିଏ । ସେହି ସୁଯୋଗ ସ୍ଖଳନର ପଥ ପରିଷ୍କାର କରିଦିଏ । ସେତିକି ନୁହେଁ, ଉପଭୋଗୀ କେବଳ ସ୍ଖଳିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ମହାମାରୀ ପରି ଏହା ଜଣକଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ସଂକ୍ରାମିତ ହୁଏ । ସମାଜ ଭିତରେ ଖୋଲିଦିଏ ଧ୍ୱଂସର ପଥ ।

ଦିନେ ସ୍ତ୍ରୀର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ଅଭୟ ଅଭିଯୋଗ କରେ—ମା ! ମୁଁ ଔଷଧ ଖାଆନ୍ତି । ମୋ ଦେହ ମୋଟେ ଭଲ ରହୁନାହିଁ ।

—ହୀରର ବେକରେ ହାତଛନ୍ଦି ଅଭୟ ଅପେକ୍ଷା କରେ ତାର ସହାନୁଭୂତି ଭରା ଉତ୍ତରକୁ ।

ଅଭୟ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ନୀରବ ରୁହେ ହୀରା । ଭାବନାରେ ଭାବାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଉଠେ ମନ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । କି ଔଷଧ ଖାଇବ ପିଲାଟା ? ସତେତ ଶୁଖି ଗଲାଣି । ପଇସା ଆସିବ କୁଆଡୁ ?

ମାଆରୁ ଉତ୍ତର ନ ପାଇ ଅସ୍ଥିର କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ କହିଲା— ସାନବାବୁ ନିତି ଖାଉଛନ୍ତି, ମୁଁ ଖାଇବି ।

ହୀରା କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅଭୟ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲାଇ କୋମଳ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—ବାପା, ସେମାନେ ବଡଲୋକ ଧନଅଛି, ଦୌଲତ ଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତୁ କାହିଁକି ନିଜକୁ ସମାନ କରୁଛୁ । ଆମ କର୍ମରେ ଯାହା ଅଛି ଆମେ ଭୋଗ କରିବା ।

ଅଭୟର ଅସହାୟ ହାତ ଦୁଇଟି ହୀରାର ବେକ ଉପରୁ ଖସି ଆସିଲା । ସେ ଉଠି ଠିଆହେଲା । ଚକ୍ଷୁତଳେ ଅନନ୍ତ ଶୂନ୍ୟତା । ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମଥର ନିମନ୍ତେ ସେ ସଚେତନ ହୋଇ ଉଠିଲା । ନିର୍ଘାତ ଆଘାତରେ ଅନ୍ତରର ସରଳ ବିଶ୍ୱାସ ଭାଙ୍ଗି ଚୁରମାର ହୋଇଗଲା । ପ୍ରଥମ ଥର ନିମନ୍ତେ ସେ ଧନୀ, ଦରିଦ୍ରର ବ୍ୟବଧାନ ଅନୁଭବ କଲା । ସେ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ଏ ବ୍ୟବଧାନ କାହିଁକି ? ବୁଝିବାର ସ୍ପୃହା ତାର ନଥିଲା । ନିଜର ଅସହାୟତା ବିଷୟରେ ସେ ଉଦାସୀନ ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ ଉପାୟହୀନ । ସକ୍ଷମ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ

ବହନ କରି ସେ କାହିଁକି ଧନ ଉପାର୍ଜ୍ଜନ କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ? ନୀରବରେ ଫେରି ଆସିଲା ଅଭୟ ।

ସାନବାବୁ ନିତି ସଞ୍ଜବେଳେ ସୁରାପାନ କରି ବାହାରକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ଅଭୟ କୋଠରୀ ଭିତରେ ବସି ଘରର ଆସବାସ-ପତ୍ର ସଙ୍ଗେ ନୀରବ ଆଲୋଚନା ଜମାଏ । ଭାବନାର ବିଶ୍ଳେଷଣରେ କୋଠରୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ଭିତରେ ନୂତନତ୍ୱ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟାକରେ । ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସାନବାବୁ ବାହାରି ଗଲେ । ନିଜର ଅଦମ୍ୟ ଇଚ୍ଛାକୁ ଦମନ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ଅଭୟ । କୋଠରୀ ଚାରିପାଖେ ସେ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ବୁଲାଇ ଆଣିଲା । ସତର୍କତା ସହିତ କୋଠରୀର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇ ଗଲା ଆଲମୀରା ନିକଟକୁ । ଦ୍ରୁତହୋଇ ଆସିଲା ଛାତିର ସ୍ପନ୍ଦନ । ସେ କାନ ଡେରି ଶୁଣିଲା । ଏକ ଶବ୍ଦ, ଯେପରି କେହି ଚୋଟାଏ କୋମଳ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ହାତୁଡ଼ି ପିଟୁଛି । ନୀରବରେ ଶୁଣିଲା ଅଭୟ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଝଲକାଏ ହସ ତାର ଓଠ ଫଟାଇ ବାହାରି ଆସିଲା । ନିଜ ଛାତିର ସ୍ପନ୍ଦନ ଶବ୍ଦ । ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲା ଅଭୟ । କାଚ ବନ୍ଧା ଆଲମୀରା ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ସେ ସତୃଷ୍ଣ ନୟନରେ ଭିତରକୁ ଚାହିଁଲା । କି ସୁନ୍ଦର ବୋତଲ ! ଲାଲ ତରଳ ପଦାର୍ଥ ତା ଭିତରେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ଜୀବନର ଚରମ ମାଦକତା । ବହୁଦିନର ପରିଚିତ ଏଇ ବୋତଲଗୁଡ଼ିକ । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ନୀରବ ସମ୍ଭାଷଣ ଜଣାଇଛି । ଆଜି ଯେପରି ନିର୍ଜୀବ ବୋତଲ ଶ୍ରେଣୀଟାକୁ ଆବେଗଭରା ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଉଛନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଲଗାଇ ବୋତଲଟାଏ କାଢ଼ି ଆଣିଲା ଅଭୟ । ମହାଭାବନାରେ ପଡ଼ିଲା ସେ । କେତେ ପିଇବ ? ବେଶୀ ପିଇଲେ ଔଷଧ ଖରାପ କରିବ ନିଶ୍ଚୟ । ସାନବାବୁଙ୍କୁ କେବଳ ଅନୁପାନ

ଜଣା । କେତୋଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ନୀରବ ଚିନ୍ତାରେ ଜଟିଳ ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ ହେଲା । ସାନବାବୁ ଗ୍ଲାସଟାର ଅଧା ପିଅନ୍ତୁ । ସେ ତାର ଅଧା ପିଇବ । ହାତ ଦୁଇଟି ତାର ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଅଭୟ ଗ୍ଲାସରେ ସୁରା ଢାଳିଲା । ମୁହଁ ପାଖକୁ ଗ୍ଲାସଟି ନେଲା । କି ତୀବ୍ର ଗନ୍ଧ । ମା’ କହୁଥିଲେ ଔଷଧ ମୁହଁକୁ ପିତା, ଦେହକୁ ହିତ । ଏକା ନିଶ୍ୱାସକେ ସେ ଗ୍ଲାସଟିକୁ ଖାଲି କରିଦେଲା । ବାପ୍‌ରେ ! ତଣ୍ଟି ଜଳିଗଲା । ଧମନୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ସେ ଅନୁଭବ କଲା ସୁରାର ଉଷ୍ମ ସମ୍ଭାଷଣ ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ଦୃଶ୍ୟ ବଦଳିଗଲା । ମନ ଭିତରେ ଗମ୍ଭୀର ଉତ୍ତେଜନା । ମୁଣ୍ଡଭିତରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ଘାତ-ପ୍ରତିଘାତ । ଆଖି ଆଗରେ ଧୂମ୍ର ପର୍ଦ୍ଦା । ଘରର ଆସବାବ ପତ୍ର ରଙ୍ଗ-ବିରଙ୍ଗ ପରିଚ୍ଛଦ ପରିଧାନ କରି ତା ଆଗରେ ନୃତ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଭଲ ଭାବରେ କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଉପଭୋଗ କଲା ଅଭୟ । ଜୀବନରେ ନୂତନ ଅନୁଭୂତି, ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ଉତ୍ତେଜନା । ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ ଆନନ୍ଦ ଭିତରେ କଟିଗଲା କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ତା ପରେ ମନ ଭିତରେ ଜମି ଆସିଲା ଅବସାଦ । ଆଖିରେ ଭରି ତନ୍ଦ୍ରା । ମୁଣ୍ଡଭିତରେ ଚରମ ଅସହାୟତା । ଦେହରେ କ୍ଳାନ୍ତି । ଟେଷ୍ଟ ଟେବୁଲଟି ଉପରେ ମଥା ବାନ୍ଧି ଶୋଇପଡ଼ିଲା ଅଭୟ ।

ସାନ ବାବୁଙ୍କର ଭୀମ ଗର୍ଜ୍ଜନରେ ତାର ତନ୍ଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଅନୁଭବକଲା ସେ ଦେହର ଦୁର୍ବଳତା । ଦେହଟାକୁ ଘୋସାରିଘୋସାରି ସେ ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଦେଲା । ସାନବାବୁ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ଅଭୟ ବିଷୟରେ ବେଶୀକିଛି ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନଥିଲା ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୀନ ସ୍ପୃହାର ଜଘନ୍ୟ ପରିଣତି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ଅଭୟ । ଅଶ୍ଳୀଳ ଆକାଂକ୍ଷା ଭିତରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଥିଲା ଗଭୀର ଅନ୍ଧକାର ।

ସମୟ ଓ ସ୍ରୋତ କାହାରିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେ ନାହିଁ । ସ୍ଥାବର ଓ ଜଙ୍ଗମ ପ୍ରତ୍ୟେକର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । ମନୁଷ୍ୟର ଚରିତ୍ର ସେଥିରୁ ବାଦ ଯାଏନା । ସାନବାବୁଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦଭରା ସୁରା ବୋତଲ ଅଭୟ ଜୀବନରେ ଆଣେ ଘୋର ପରିବର୍ତ୍ତନ ।

ଆଜିକାଲି ସାନବାବୁ ଅନେକ ସମୟରେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଅଭୟ ପ୍ରତି ପୂର୍ବ ସ୍ନେହ ସହାନୁଭୂତି କମିଆସେ । ଅଭୟ ବହୁ ଚିନ୍ତାକରେ, କାରଣ ଖୋଜିବସେ, କିନ୍ତୁ କିଛି ଠିକ କରିପାରେ ନାହିଁ । ମନରେ ତାର ଭୟ ଆସେ । ସେ ଭାବେ ସାନବାବୁ ବୋଧହୁଏ ସବୁକଥା ଜାଣିପାରିଛନ୍ତି । ଆଶଙ୍କା ଭିତରେ ନୀରବତା ଦୀର୍ଘ ସ୍ଥାୟୀହୁଏ ।

ଏ ଅଭି ? ଅଭୟ ! ସାନବାବୁ ଡାକିଲେ ।

ସାନବାବୁଙ୍କର ଡାକରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସୂଚନା ପାଇଲା ଅଭୟ । ସହାନଭୂତିଭରା ଡାକ । ସେ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ହଠାତ୍ ଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାହିଁକି ? ଯାହାହେଉ, ମନର ଦରଜ ଟିକିଏ ଉଣା ପଡିଗଲା । ଧୀରି ଗତିରେ ସେ ସାନ ବାବୁଙ୍କର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ସ୍ନେହ ଓ ବିରକ୍ତି ମିଶା କଣ୍ଠରେ ସାନବାବୁ କହିଲେ— କେତେଥର କହିଲଣି, ଏ ଛିଣ୍ଡା ମଇଲା ଜାମା ପିନ୍ଧିବୁ ନାହିଁ ? ତୁ ଗୋଟାଏ ନିପଟ ବୋକା । ନିଜର ଲୁଗା ପ୍ରତି ଯତ୍ନ ନାହିଁ ।

ଶଙ୍କିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅଭୟ ସାନବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା । ଲୁଗା କାମିଜ କଥା ସେ ଦିନେହେଲେ ଚିନ୍ତା କରିନାହିଁ । କେହିବି ଦିନେ ତାକୁ ସେ କଥା ପଚାରି ନାହାନ୍ତି । ଖଣ୍ଡେ ବୋଲିତ କାମିଜ, ସେ ପୁଣି ଛିଣ୍ଡା । ଧୋଇ ଶୁଖାଇ ପିନ୍ଧିବାକୁ ସମୟ କାହିଁ ! ପିଲାଦିନରୁ ପରିଚ୍ଛଦର ପରିପାଟୀ ବିଷୟରେ ସେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନୁହେଁ । ମଇଳା ଲୁଗା ଭିତରେ ଅଯତ୍ନ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଦେହଟା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ି ଆସିଛି । ଆଜି ସାନବାବୁଙ୍କର ମୁହଁରୁ ସେ ଶୁଣିଲା ଗୋଟାଏ ନୂଆ କଥା । ଥରେ ନିଜ ଉପରକୁ ଦୃଷ୍ଟି ବୁଲାଇ ଆଣିଲା । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦୃଷ୍ଟି ତାର ଫେରିଗଲା ସାନବାବୁଙ୍କର ପରିଚ୍ଛଦ ଉପରକୁ । ସତେ ! ସାନବାବୁଙ୍କର ପୋଷାକ କି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଆଉ ତା ନିଜ ଦେହରେ ଖଣ୍ଡିଏ ମାତ୍ର ମଇଳା ଲୁଗା । ନିଆଁ ଲଗାଇଲେ ବି ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଆଜି ଅଭୟ ଅନୁଭବ କଲା ସେ ଆଉ ସାନବାବୁ ଏକ ମଣିଷ ନୁହନ୍ତି । ମା'ର କଥା ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ସତ୍ୟ । ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ଅଛି ଦୀର୍ଘ ବ୍ୟବଧାନ । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଗଢ଼ିଛି ରହିଛି ଏ ବ୍ୟବଧାନ । ମଣିଷର ମନଗଢ଼ା । ସୃଷ୍ଟିର ଆରମ୍ଭରୁ ନୁହେଁ । ସେ ବ୍ୟବଧାନର ଗୁରୁତ୍ୱ କେତେ ଅଭୟ ଠିକ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ଅଭୟ ଖସି ପଡ଼ିଲା ଅତଳ ତଳକୁ । ସେ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ଏ ବ୍ୟବଧାନ କାହିଁକି ? ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବ ବା କିଏ ? ଝଡ଼ର ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ ସମାବେଶ ଭିତରେ ଅତଳ ସିନ୍ଧୁର ଗର୍ଭ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇଉଠେ ମାତ୍ର କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ନିମନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟବଧାନ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ଲହରୀମାଳା ଶାନ୍ତ ଅନନ୍ତ ଶଯ୍ୟା ଭିତରେ ନିଜର ସତ୍ତା ହରାଇ ବସେ । ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇ ଉଠେ କେବଳ ବାହ୍ୟ ଆବରଣ । ମଣିଷର ମନଗଢ଼ା ନିୟମ ଆଜି ମାନବର ମୌଳିକ ନୀତିକୁ ବଦଳାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କଠାରୁ

ବହୁଦୂରରେ ପୃଥିବୀ । ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଆଲୋକ ପୃଥିବୀ ସ୍ପର୍ଶକରେ । ବ୍ୟବଧାନ ତୁଟିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ତୁଟି ଯାଏନା ମଣିଷର ମନ ଗଢ଼ା ବ୍ୟବଧାନ । ବିପ୍ଳବର ରକ୍ତସ୍ରୋତ, ଅହିଂସାର ଶାନ୍ତିବାଣୀ ତୁଟାଇ ପାରିନି ସେ ବ୍ୟବଧାନକୁ । ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥନୀତି, ଧର୍ମନୀତି ଆଉ କୂଟନୀତି ସେ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରି ପାରିନାହିଁ ।

ଅଭୟର ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ବାଧା ପଡ଼ିଲା । ହସି ଉଠି ସାନ ବାବୁ କହିଲେ, କିରେ ଭାବୁଚୁ କଅଣ ? ନେ, ଆଜିଠାରୁ ଏ ଜାମା ପିନ୍ଧିବୁ ।

ଖଣ୍ଡିଏ ଆଓ୍ୱାର ହାଓ୍ୱାଇନ୍ ସାର୍ଟ ସାନବାବୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ଟିକିଏ ପୁରୁଣା । କାନ୍ଧରୁ ସାମାନ୍ୟ ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଚି । ଅନାବଶ୍ୟକୀୟ ବସ୍ତୁ ଧନୀର ଦାନ ଭିତରେ ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ ହୁଏ । ତଥାପି ତାହା ଉଦାରତାର ପ୍ରତୀକ । ସାର୍ଟଟି ନେଇ ଅଭୟ ଭଲ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କଲା । ସୁନ୍ଦର, ଅତି ସୁନ୍ଦର । କେତେ ପ୍ରକାର ଛବିରେ ହାଓ୍ୱାଇନ୍ଟିର କଳେବର ପୂର୍ଣ୍ଣ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ଶିକ୍ଷା, ସଂସ୍କୃତି, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ କାମବିଜ୍ଞାନର ଉପାଦେୟତା ପ୍ରତି-ପାଦନ କରିବାର ସାର୍ଥକ ଚେଷ୍ଟା । କେଉଁଠାରେ ଛାତ୍ର ବହିଧରି ଚାଲିଚି ସ୍କୁଲକୁ, କେଉଁଠାରେ କ୍ରୀଡ଼ାରତ ବାଳକର ଚଞ୍ଚଳ ଅଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗୀ, କେଉଁଠି ଷୋଡ଼ଶୀର ଉନ୍ନତ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ବକ୍ଷ ଓ ନିତମ୍ବର ନଗ୍ନ ଶୋଭା ଆଉ କେଉଁଠାରେ ରକ୍ ଏନ୍ ରୋଲ୍ର ବିଚିତ୍ର ନୃତ୍ୟ ଭଙ୍ଗୀ । ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତାର ବିକୃତ ରୁଚି । ମୌଳିକ ମାନବିକତାର ପକ୍ଷାଘାତ । ତଥାପି ଲୋକେ ତାକୁ ପିନ୍ଧନ୍ତି । ଆତ୍ମ ଗରିମା ବଢ଼େ । ମନରେ ଆସେ ଗଭୀର ପରିତୃପ୍ତି ।

ଗୁଲଯାଉଥିଲା ଅଭୟ । ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ସାନବାବୁ କହିଲେ —ଅଭୟ ! ଜରୁରୀ ଟଙ୍କା ଦରକାର । ଟ୍ରେଜେରୀ ଗୃବିଟା ହଜି ଯାଇଛି । ଗୋଟାଏ ଗୃବି ତିଆରି ନକଲେ ହବ ନାହିଁ । ଅନାମ ଓଝାକୁ ଚହ୍ନିଛୁ ନା ?

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ଅଭୟ—ମୁଁ ନ ଚହ୍ନେ କାହାକୁ ? ଏଇକ୍ଷଣି ଡ଼ାକି ଆଣିବ ।

ଧମକ ଦେଇ ସାନବାବୁ କହିଲେ, ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ଶୁଣ--

ଆଉ କିଛି କହିବା ପବଂରୁ ସାନବାବୁ କାମରେ ଲାଗିଲେ । ବଡ଼ ଏକନିଷ୍ଠ । କଥା ଅପେକ୍ଷା ସେ କାମକୁ ବେଶୀ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ତରଳ ଜଉଦ୍ୱାରା ଟ୍ରେଜେରୀ ଗୃବିର ଛାପ ନିଆଗଲା । ଛାପଟି ଅଭୟକୁ ଦେଇ ସାନବାବୁ କହିଲେ, ଅନାମକୁ କହିବୁ ଅବିକଳ ଏଇ ଛାଞ୍ଚରେ ଗୃବି ତିଆରି କରିଦେବ ।

ନୀରବରେ ସମ୍ମତି ଜଣାଇ ଅଭୟ ବିଦାୟ ନେଲା ।

ଅନାମ ଓଝା ଭାରି ଧର୍ମଭୀରୁ । ଭଲ କାରିଗର । ତା ନିକଟରେ ସମସ୍ତେ ସମାନ । ଧନୀ, ଦରିଦ୍ର, ଚୋର ସାଧୁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ କଥାଶୁଣେ । ଦା, କଟୁରୀ, ଲଙ୍ଗଳ ଲୁହା, ସିନ୍ଧିକାଠି, ଚୋର ଚାବି ସବୁ ତିଆରି କରେ । ଶେଷୋକ୍ତ ଜିନିଷ ଦୁଇଟି ପାଇଁ ପାରିଶ୍ରମିକ ଟିକିଏ ବେଶୀ । ଲୋକେ ବି ଆଗ୍ରହରେ ଦିଅନ୍ତି । ଚୋରକୁ ସିନ୍ଧିକାଠି ଦେଲାବେଳେ ଉପଦେଶ ଦିଏ, ଭାଇ ! ଏ ଗୁଡ଼ାକ ଭଲକାମ ନୁହେଁ । ଖାଲି କାରିଗର ବୋଲି ସିନା ମୁଁ ତିଆରି କରି ଦେଉଛି । ଉପଦେଶର ମାତ୍ରା ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ

ବଢ଼ି ଚାଲେ, ସିନ୍ଧକାଠି ତାଠାରୁ ବେଶୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ତିଆରି ହୁଏ ।

ଗୁଣ୍ଟିଏ ଅନାମ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଅଭୟ କହିଲା—ସାନବାବୁ ଦେଇଛନ୍ତି, କାଲି ଦେବାକୁ ହବେ ।

ମୁହଁକୁ ବିକୃତ କରି ଅନାମ କହିଲା, କାଲି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ବହୁତ ବରାଦ କାମ ରହିଛି । ବଡ଼ା ଗରାଖ ସେମାନେ । ନହେଲେ ଛାଡ଼ି ଯିବେ । ଦଶ ଟଙ୍କିଆ ନୋଟଖଣ୍ଡେ ଅନାମ ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜି ଦେଇ ଅଭୟ କହିଲା, ସାନବାବୁ ଦେଇଛନ୍ତି । ଖସ୍ କରି ନୋଟ ଖଣ୍ଡିକ ମୁଠାରେ ରଖି ଅନାମ କହିଲା, କଅଣ ଦରକାର ଥିଲା ? ମୁଁ କଅଣ ସାନ ବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ନାହିଁ ? ଠାକୁରେ ବଡ଼-ଲୋକ । ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କର କାମ, ହେଳା କରିବ କେମିତି ? ଆଚ୍ଛା, କାଲି ଆସି ନେଇଯିବୁ ।

ଅଦ୍ଭୁତ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି । ଯେଉଁ ମୁହଁରେ ରାମ, ସେହି ମୁହଁରେ ମରା । ଧନ, ମନର ପ୍ରକୃତ ଆବରଣଟିକୁ ଖୋଲିଦିଏ । ଧର୍ମ ଅଧର୍ମର ସଙ୍ଗମ ଭିତରେ ଅନାମର ସଂସାର ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚାଲିଯାଏ ।

ଦଶ କାରିଗର ଅନାମର ହାତ ତିଆରି ଚୁଡ଼ି । ଠିକ ଲାଗିଛି । ଏକା ଥରକେ ଖୋଲିଗଲା ଚୌକେସ । ରୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱାର ଭିତରେ ଅଭୟ ଆଉ ସାନବାବୁ । କେରୋସିନ ଲ୍ୟାମ୍ପର ମଳିନ ଆଲୋକ ଝାପସା ହୋଇ ଉଠୁଛି ଦୁହିଁଙ୍କର ଆଖି । ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସାନବାବୁ ଅନାଉଛନ୍ତି ଚାରିଆଡ଼କୁ । ଅଭୟ ଶୁଣି ପାରୁଛି ତାଙ୍କର ଛାତିର ସ୍ପନ୍ଦନ । ସାନବାବୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଛନ୍ତି । ବେଇମାନ

ସ୍ଥିତଠା, ଯେମିତ ଆଜ ତାଙ୍କର ନିଜର ହୋଇନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ କିଛି କାମ କଲ ଧଡ୍ ଧଡ୍ । ଅଭୟ ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ ସାନବାବୁ କାହିଁକି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଛନ୍ତି । ଟେଜେରୀ ଭିତରକୁ ସେ ଚାହେଁ । ଆଖି ଝଲସି ଉଠେ । ଯକ୍ଷର ଧନ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରେ । ଉପର ଥାକରେ ବଡ଼ାକୁ ବଡ଼ା ନୋଟ । ମଝି ଥାକରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅଳଙ୍କାର । ତଳ ଥାକରେ ଟଙ୍କା, ଅଧୁଲି, ସୁକି ଇତ୍ୟାଦି । ବନ୍ଦୀ ଜୀବନର ଚରମ ତିକ୍ତତା ଭିତରେ ଯେମିତ ଛୁଟି ପାଇ ହୋଇ ଉଠୁଚନ୍ତି । ଅଭୟ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ସାନବାବୁ ନୋଟ୍ ବଡ଼ାଏ ଟାଣି ଆଣିଲେ । ତଳ ଥାକରୁ ଟଙ୍କାଟିଏ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ଠୁଂ କରି ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଚମକି ପଡିଲେ ସାନବାବୁ । ଅର୍ଥହୀନ ଭାବରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ଅଭୟ । ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ସେହି ଶବ୍ଦ । ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଭିତରେ ଶୁଣିଲା ଅଭୟ 'ମୁକ୍ତିଦେହୀ ।'

ଏତେ ବଡ଼ ଗୋଟାଏ କଥା ପେଟ ଭିତରେ ରୁନ୍ଧିରଖି କପର ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇ ଉଠିଲା ଅଭୟ । ପେଟଟା ତାର ଯେମିତ ଫୁଲେଇ ଦେଇଛି । ଯେ କୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଫାଟିଯିବ । ପେଟ ଭିତରେ ସେଇ ଘଟଣାଟା ଏପାଖ ସେପାଖ ଉଙ୍କି ମାରୁଛି । ବାହାରିବାର ବାଟ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଲୌହଦ୍ୱାର ରୂପେ ତାକୁ ଅବରୁଦ୍ଧ କରି ରଖିଛି ସେଇ ଶପଥ । ସେ ଯେ ଶପଥ ନେଇଛି । କାହାରି ଆଗେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ମହାପାପ ।

ସେଦିନ ରାତିରେ ଅଭୟକୁ ନିଦ ହେଲନାହିଁ । ମାଟିତଳୁ ଲାଭା ସ୍ରୋତ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉତ୍ତପ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଛି । ଯେକୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବିସ୍ଫୋରଣ ଘଟିପାରେ । ଅଭୟ ଦେଖିଲା ଗୋଟାଏ

ଭୟଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ । ଜେଲର ଅନ୍ଧାରୁଆ କୋଠରୀ ଭିତରେ ସେ ଏକୁଟିଆ ବସିଛି । ବାହାରେ ଝଡ଼ । ଉତ୍କଟ ଅନ୍ଧକାର । ବିକୃତ ରୂପଧର ମୋଟ ହଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ତା ଆଡ଼କୁ ମାଡି ଆସୁଛନ୍ତି । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ତାକୁ ଗିଳିଦେବେ । ସେ ଅସହାୟ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଗୁହିଁ ରହିଛି । ପିଠିରେ ଓ୍ୟାର୍ଡରଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦାୟକ ପ୍ରହାର । ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା ଅଭୟ, 'ମା' ।

ସାନ ବାବୁଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ବିରକ୍ତ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, 'କଣ' ?

ଚକ୍ଷୁ ଖୋଲିଲା ଅଭୟ । ଅବଚେତନ ଅବସ୍ଥାର ବିକୃତ ସ୍ୱପ୍ନ ଲିଭିଯାଇଛି । କୋଠରୀ ଭିତରେ ସ୍ତିମିତ ଆଲୋକ । ସେହି ପୁରାତନ ଆସବାସ ପତ୍ର । ସେ ନିଜର ଭୁଲ ବୁଝି ପାରିଲା । ଆଗରେ ସାନବାବୁ । ମା କୋଳରୁ ସେ ବହୁଦିନୁ ଛାଡି ସାରିଲାଣି । ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ କହିଲା, ଗୋଟାଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲି ।

ବିଦ୍ରୂପଭରା କଣ୍ଠରେ ସାନବାବୁ କହିଲେ, ଓଃ,ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲୁ ।

ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ସାନବାବୁ । ଅଭୟ ବିଛଣାରେ ପଡି ଛଟପଟ ହେଲା । କୋଡିଏ ଟଙ୍କା, ବାପ୍‌ରେ । ଏକା ବେଳକେ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା । ସାନବାବୁ କ ଉଦାର । ଅନ୍ୟ କିଏ ହୋଇଥିଲେ ଏପରି ମୋଟା ବକ୍‌ସିସ୍ ମିଳନ୍ତା ନାହିଁ । ମୋଟ ବଡା ସାନବାବୁଙ୍କ ପକେଟରେ । ଅଭୟ ପାଇଛୁ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ବକ୍‌ସିସ୍ । କାଲେ ଟୋକାଟା କାହା ଆଗରେ କହିଦେବ ସେଥି ନିମନ୍ତେ ସାନବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଭୟ । ଭୟ କ୍ରମେ ଉଦାରତାରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଉଦାରତା ଜନ୍ମନିଏ

ଦୁଇଟି ଦଶଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ରୂପେ । ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ! କଅଣ କରିବ ଅଭୟ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ବହୁତ କିଛି ସେ କରି ପାରିବ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଭିତରେ । କଳ୍ପନା ତାର ସୀମା ଲଙ୍ଘିଗଲା । ସବୁଯାକ ଟଙ୍କା ମା କୁ ଦେଇଦେବ । ମା ତାର କି ଖୁସି ନ ହେବ ? ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭାବନା ବଦଳିଯାଏ । ମା କୁ କାହିଁକି ଟଙ୍କା ଦବ । ନିପଟ ବୋକାମୀ । ସମ୍ମାନିତ ପୁରସ୍କାରର ଅସମ୍ମାନ ହେବ କାହିଁକି ? ନିଜପାଇଁ ଗୋଟାଏ ସୁଟ୍ କରିବ । ଠିକ୍ ସାନବାବୁଙ୍କର ବାଦାମୀ ସୁଟ୍ ପରି । ଆଲମିରା ଦିଗକୁ ଅଭୟର ଦୃଷ୍ଟି ଫେରିଗଲା । ସୁଟ୍‌ର ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗ ସୁରା ବୋତଲର ଲୋହିତ ରଙ୍ଗ ଭିତରେ ସତ୍ତା ହରାଇ ବସିଲା । ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇଗଲା ଚିନ୍ତାଧାରା । କି ବୋକା ସେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସଲ କଥାଟା ଭାବି ନଥିଲା ।

ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାଟି ତାର ଛୁଟି । ନିଶ୍ଚୟ ଆଜି ସେ ପେଟଭରି ପିଇବ । ମନଭରି ଉପଭୋଗ କରିବ । ମାଦକ ବୋଲା ସ୍ୱାଧୀନତା । ନିଗ୍ଛୁଟିଆ ନଈକୂଳ ଥରକୁ ଥର ତାର ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିଗଲା ।

ଦୋକାନୀ ଚିହ୍ନାପରିଚିତ । ସୁରା ବୋତଲଟିଏ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅଭୟକୁ ବିଶେଷ କଷ୍ଟ ହେଲନାହିଁ । ଚନ୍ଦ୍ରର ଶୀତଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ତଳେ ସେ ଆଗେଇଗଲା ନଦୀର ନିଗ୍ଛୁଟିଆ ବେଳାଭୂମି ଉପରକୁ । ଆଜି ମୁକ୍ତ ସେ । ମୁକ୍ତ ବନ୍ଧନଠାରୁ ଆହୁରି ସ୍ୱାଧୀନ । ଆକାଶରେ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀର ଚନ୍ଦ୍ର । ନଦୀର ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଢେଉ । ଅଦୂରରେ ଧୂମାୟିତ ତଣ୍ଡୀ ବଣ । ଦେହରେ ଲାଗୁଛି ଦକ୍ଷିଣା ପବନ । ଗୋଲା ଚନ୍ଦନର ଶୀତଳ ସ୍ପର୍ଶ । କି ସୁନ୍ଦର ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରିସ୍ଥିତି ! ଅଭୟର ମନ ଭିତରେ ଶିହରଣ ଜାଗି

ଉଠିଲା । ଝାଙ୍କୁଣ୍ଡି ଉଠିଲା ପୁଲକିତ ଦେହର ରୋମ । ସେ ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଆଜି ଏ ନୂତନ ଅନୁଭୂତି କାହିଁକି ? ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱର ମନମୁଗ୍‌ଧକର ଦୃଶ୍ୟାବଳି ଭିତରେ ସେ ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ଉଠିଲା । ମନରେ ଜାଗିଉଠିଲା କାଉଁରୀ ଦେଶର ଅଶେଷ କାମନା । ଚିରଦିନ ସ୍ୱାଧୀନ ରହନ୍ତା କି ସେ । ସୁଦୂର ପ୍ରତିହତ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା କୁହେଳିକା ପରି ମନେହେଲା । ଅର୍ଥହୀନ ସ୍ୱାଧୀନତା । ଧନହୀନ ଜୀବନରେ ସ୍ୱାଧୀନତାର ମୂଲ୍ୟ କଅଣ ? ଶିକ୍ଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି । ଧନର ବିନା ସହଯୋଗରେ ସେମାନେ ଦୀପ୍ତିହୀନ । ରକ୍ତାଭ ବୋତଲ ଉପରେ ଅଭୟର ଅଙ୍ଗୁଳି ଶିଥିଳ ହୋଇ ଆସିଲା ।

ଅଦୂରରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ । କିଏ ? କାହାର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଭୁଛି । ନାଁ, ପବନରେ ଦୋଳାୟିତ ଝାଉଁଗଛର ଶବ୍ଦ । ପୁଣି କାନ ଡେରିଲା ଅଭୟ । ନାଁ, ଏ ମନୁଷ୍ୟର କଣ୍ଠ । ମନର ଭାବନା କର୍ଣ୍ଣ କୁହରରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇ ଉଠେ ।

ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଭିତରେ ନିହିତ ପରପ୍ରକୃତି ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ଚରିତ୍ରର ସ୍ଖଳନ ଭିତରେ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ହୋଇଉଠନ୍ତି ସେମାନେ । ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼େ ମନୁଷ୍ୟର ମନ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ବିପର୍ଯ୍ୟୟରେ ସେ ସନ୍ଦିହାନ ହୋଇଉଠେ ।

ଅଭୟ ଚାହିଁଲା ପଛକୁ । ଦୁଇ ଜଣ ମନୁଷ୍ୟ । ଦ୍ରୁତପଦରେ ବାଲି ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଏକାବେଳକେ ବେପରୁଆ । ଚାରିଆଡ଼ ନିର୍ଜନ । ସେମାନେ ତାରି ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ବିରକ୍ତ ହୋଇଉଠିଲା ଅଭୟ । ପରଶ୍ରୀକାତର ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ଧୂମକେତୁ ପରି ତାର ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବ

ନାମନ୍ତେ ଯେପରି ପ୍ରାଣ ପଣକରି ଗୁଳିଛନ୍ତି । କାହାରି ଭଲ ଦେଖି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଆଉ କଅଣ ଗୁଳିବାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଅଭୟର ମନରେ ଭୟ ଆସିଲା । ଲୋକ ଦୁଇଟା ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ପକାଇବେ । ଖାଲି ସେତିକି ନୁହିଁ । ମଦ ବୋତଲଟାକୁ ମଧ୍ୟ । ଭୟରେ ଅଭୟ ବୋତଲଟାକୁ ବାଲିରେ ପୋତି ପକାଇଲା । ନୀରବରେ ବସି ରହିଲା ସ୍ୱୟଂ ନିର୍ମିତ ବାଲିକୁଦ ଉପରେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ନଦୀର ଢେଉମାନ ଲହରୀ ମାଳା, ଶୀତଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ସ୍ୱପ୍ନବୋଳା ବେଳାଭୂମି, ଧୂମାୟିତ ହୋଇଉଠିଲା । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ସ୍ୱପ୍ନିଳ ପ୍ରକୃତି ବିକୃତ ରୂପଧରି ତା ଆଗରେ ଠିଆହେଲା । ବିରକ୍ତିଜନକ ମନୋହେଲା ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରିସ୍ଥିତି ।

ଅରେ ନାଁ କଅଣ ? ଲୋକ ଦୁଇଟାକୁ ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ । ଆଉ ଠିକଟେ ତା ଉପରେ ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତେ । ଭୟରେ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ଅଭୟ । ବାଟଭାଙ୍ଗି ଗୁଳିଗଲେ ଦୁଇଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ପୁରୁଷ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଅଭୟ । ସେ ଠିକ୍ ଚିହ୍ନି ପାରିଛି । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ଚିହ୍ନିବାରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ଘଟିନାହିଁ ।

...ବେଣୁବାବୁ । ବୁଢ଼ା ବେଣୁବାବୁ । ବଡ଼ ଧାର୍ମିକ ଲୋକ । ନିତି ଦିନ ଗୁରୁଘଣ୍ଟା ଠାକୁର ପୂଜା ନ କଲେ ପଦାକୁ ବାହାରିବେ ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀ ମଲାଦିନଠାରୁ ଖୁବ୍ ଧର୍ମ କରନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପୁଅ । କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଛି । ଆଉ ପାରୁ, ସେ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟା ପାନ ଦୋକାନ କରିଛି । ସବୁବେଳେ ହସହସ ମୁହିଁ । ଉଚ୍ଛଳ ଢାଉଳ ଦେହ । ବୟସ ବି ଅଛି । ବେଣୁବାବୁ କହନ୍ତି ପାରୁ ହାତଭଙ୍ଗା ପାନ ଯେ ଥରେ ଖାଇଛି ଆଉ କାହା ହାତଭଙ୍ଗା ପାନକୁ ପସନ୍ଦ କରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପାରୁ ବେଣୁବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କାହିଁକି ?

ପବନରେ ଖେଳିଗଲା ରଜନୀଗନ୍ଧାର ସୁବାସ । ବେଳାଭୂମି ଉପରେ ଦୁହେଁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସିଲେ । ଅଭୟର ସରଳ ମନ ଅନ୍ୟ କିଛି ଭାବିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲା । ସେ ଭୁଲିଗଲା ଅନ୍ୟ କାହାର ଉପସ୍ଥିତି ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ବୋତଲଟି ଖୋଲି ଅଭୟ ମୁହଁରେ ଲଗାଇଲା । ଦୂରରୁ ଭାସି ଆସୁଥିଲା ପାରୁର ଉଚ୍ଛୁଳା ହସ । କଳକଳ ଶବ୍ଦରେ ତାହା ଅଭୟର କାନ ଭିତରେ ମନ୍ଦ୍ରିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେଥିପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନଥିଲା ତା'ର । ଚନ୍ଦ୍ର ଯେତିକି ଉପରକୁ ଉଠୁଥିଲା, ବୋତଲଟି ଠିକ୍ ସେତିକି ଖାଲି ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ନିଜର ଅବଚେତନ ମନ ଭିତରେ ଅଭୟ ସତ୍ତ୍ୱ ହରାଇ ବସିଲା । ତାର ମନେହେଲା ନିଜ ଛାତିର ସ୍ପନ୍ଦନରେ ବେଳାଭୂମି ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇଉଠିଲା । ଦୁଇ ହାତରେ ସେ ଛାତିକୁ ଚିପି ଧରିଲା । ଏ କଅଣ ! ଯେପରି ଶରୀରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ବିଦ୍ରୋହ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ଧୀରେ ଧୀରେ ଫୁଲି ଉଠୁଛି ତାର ଦେହ । ରକ୍ତାଭ ହୋଇ ଉଠୁଛି ନଦୀର ଜଳ ସମ୍ଭାର । ବେଳାଭୂମି ଉପରେ ଜମାଟ ବାନ୍ଧୁଛି କୁଢ଼ କୁଢ଼ ଅନ୍ଧାର । ସୁଦୂର ଝାଉଁବଣ ଉପରେ କିଏ ଯେପରି ସିନ୍ଦୂର ବୋଳି ଦେଇଛି । ଅଭୟ ମନରେ ଭୟ ଆସିଲା । ଠିକ୍ ଭୟ ନୁହେଁ— ଆଶଙ୍କା, ଉତ୍ତେଜନା ଓ ଆତ୍ମ ଗାରମା ମିଶ୍ରିତ ଏକ ନୂତନ ଅନୁଭୂତି । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ କିଏ ହାତୁଡ଼ି ପିଟି ଚାଲିଛି । ଆଖି ଆଗରେ ରାଶି ରାଶି ଧୂଆଁ ।

ଅଭୟ ଉଠିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟାକଲା । ଏ କଅଣ ! ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ଏକାବେଳକେ ଅସ୍ଥିହୀନ । ଶରୀରର ଭାର ବହନ କରିବା

ନିମନ୍ତେ ଅସମର୍ଥ । ଅସହାୟ ଭାବରେ ସେ ନିଜର ଦେହକୁ ମେଲାଇ ଦେଲା କାକର ବୋଳା ବେଳାଭୂମି ଉପରେ ।

ଯେତେବେଳେ ସଜ୍ଞା ଫେରି ଆସିଲା, ଅଭୟ ବୁଝି ପାରିଲା ଉଠିବାର ଶକ୍ତି ତାର ନାହିଁ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ନିଜର ଅବଶ ଦେହଟାକୁ ଓଟାରି ଓଟାରି ସେ ରାଜପଥକୁ ଆସିଲା । ବତୀ ଖୁଣ୍ଟଟାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ନଥିଲେ ସେ ନର୍ଦ୍ଦମା ଭିତରକୁ ପଡ଼ିଯାଇ ଥାଆନ୍ତା ।

...ଏ, କେତେ ପିଇଛୁ ? ଲୋକଗୁଡ଼ାଙ୍କର ଖାପ ମାପ ନାହିଁ । ପାଣିପରି ମଦ ପିଉଛନ୍ତି । ପିଇଲେତ ମାତାଲ ହେଲେ । ଚୋରିର ଧରିବ ନା ଏ ମଦୁଆ ଦଳକୁ ଧରି ଡ଼ାକ୍ତରଖାନାକୁ ନେବ । ଚାଲ୍, ଥାନାକୁ ଚାଲ୍ ।

ଅଭୟ ଦେଖିଲା ସମ୍ମୁଖରେ ଜଣେ ଲୋକ । ଝାପ୍‌ସା ଆଖି ତାର ଲୋକଟାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲା ନାହିଁ । ନାଲି ପଗଡ଼ିରୁ ଅନୁମାନ କଲା ସିପାହି ହେବ ନିଶ୍ଚୟ । ଭଙ୍ଗା କଣ୍ଠରେ ସେ ପଚାରିଲା, "ଜାହିଁକି, ମତେ ଟିକିଏ ଘରେ ଛାଡ଼ିଦିଅ ।"

ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ସିପାହି କହିଲେ, 'ଘରକୁ ନୁହେଁ । ଥାନାକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ।

ଅଭୟର ଦୁର୍ବଳ ମନ ଚାଗି ଉଠିଲା । ଚଢ଼ା ଗଳାରେ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, 'ଜାହିଁକି ମୋର ଦୋଷ କଅଣ ?'

ବିରକ୍ତ ହୋଇ ସିପାହୀ କହିଲେ, ଥାନାରେ କୈଫିୟତ ଦେବାକୁ ହେବ । ପେଟେ ମଦ ପିଇଛୁ । ଚାଲିବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ସେଥିରେ ପୁଣି ପଚାରୁଛୁ 'ମୋର ଦୋଷ କଅଣ ?'

ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଗଳାରେ ଅଭୟ କହିଲା, ସମସ୍ତେ ପିଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ବି ପିଇଲି । ଠିକ୍ କଲି । ଭୁଲ୍ କଲି ।

ଅଭୟର ଏ ପ୍ରକାର କୈଫିୟତ ଶୁଣିବାକୁ ସିପାହୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ । ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, ଅତ୍ୟଧିକ ମଦପିଇ ନିଜର ଯତ୍ନନେଇ ନ ପାରିବାହିଁ ଅପରାଧ ।

ଅଭୟ ମନରେ ରାଗହେଲା । ତା ପଇସାରେ ସେ ମଦ ପିଇଲା । ସେଥିରେ ଅନ୍ୟର ଯାଏ ଆସେ କଅଣ । ସେ କଅଣ ଚୋରି କରିଛି ? ଥାନାକୁ କାହିଁକି ଯିବ ? ବଡ଼ି ଖୁଣ୍ଟଟାରେ ଭରାଦେଇ ସେ କହିଲା, ସରକାର ମଦ ଦୋକାନ ଖୋଲିଛନ୍ତି । ମୁଁ ପିଇଲେ କଅଣ ହେଲା ? ଆହୁରି ପିଇବି । ଖୁବ୍ ପିଇବି । ମଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପିଇବି । ଯା ଯା ମୁଁ ଥାନାକୁ ଯିବନାହିଁ ।

ରୁକ୍ଷ କଣ୍ଠରେ ସିପାହୀ କହିଲେ, ସରକାର ମଦ ଦୋକାନ ଖୋଲିଛନ୍ତି ସତ । କିନ୍ତୁ ପିଇବାରତ ପରିମାଣ ଅଛି । ଯେତିକି ପିଇଲେ ଚଳିବ ସେତିକି ପିଇଲୁ ନାହିଁ ?

ଅଭୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ମଦ ଦୋକାନ ଖୋଲିବା ବେଆଇନ ନୁହେଁ । ମଦ ବିକିବା ଅପରାଧ ନୁହେଁ । ମଦ ଖାଇବା ଦୋଷ ନୁହେଁ । ଅଥଚ ମାତାଲ ହେବା ଗର୍ହିତ ଅପରାଧ କାହିଁକି ? କିଏ କେଉଁ ପରିମାଣରେ ପିଇବ ସରକାର ଠିକ୍ କରି ଦେଉ ନାହାନ୍ତି ? ନିଜ ମୁହଁ ଉପରେ ହାତ ବୁଲାଇ ଆଣିଲା ଅଭୟ । ଓଠ ଉପରେ ଜମି ଆସିଥିଲା ଫେଣ । ମନର ଉତ୍ସାହ ହଠାତ୍ କମିଗଲା । ସତ ପ୍ରତିରୋଧ ସତ୍ତ୍ୱେ ତାକୁ ଥାନାକୁ ଯିବାକୁ ହେଲା । ଅସହାୟ ଭାବରେ ସେ ଥାନା ହାଜତରେ ପଡ଼ି ରହିଲା ।

ସାନବାବୁଙ୍କ କାନରେ ଖବର ପହଞ୍ଚିବା ନିମନ୍ତେ ବେଶୀ ଡେରି ହେଲ ନାହିଁ । ମନ ତାଙ୍କର ପାପ ଛୁଇଁଲା । ଅଭୟ ଧରା ପଡ଼ିଛି । ଠେକେଦାରୁ ଠଙ୍କା ନେବା କଥା କହି ଦେଇପାରେ । ଜାମିନରେ ନ ଆଣିଲେ ମହା ବିପଦ । ହତଭାଗା କି କାଣ୍ଡଟାଏ କରି ନବସିଲା ?

ସାନବାବୁଙ୍କର ପାଟି ଶୁଣି ଅଭୟ ମନରେ ସାହସ ଆସିଲା । ଲୁହା ରେଲିଂର ଫାଙ୍କବାଟେ ସେ ବାହାରକୁ ଅନାଇଲା । ସାନବାବୁ ସବ୍‌ଇନସ୍‌ପେକ୍ଟରଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି । କି ଉଦାର ସେ । ତାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି । କୃତଜ୍ଞତାରେ ଅଭୟର ମୁଣ୍ଡ ନଇଁ ଆସିଲା ।

ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ପ୍ରବୃତ୍ତି । ଅଭୟ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅଯାଚିତ ଉଦାରତା ଭିତରେ ସାନବାବୁଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ନ୍ୟସ୍ତଥିଲା ।

ସାନବାବୁଙ୍କର ମନ ବିରକ୍ତିରେ ଭରା । ଅଭୟ ସହିତ ନିଜ କୋଠରୀରେ ପହଞ୍ଚି ରୁକ୍ଷ କଣ୍ଠରେ ଅଭୟକୁ ପଚାରିଲେ—ପୋଲିସ କଅଣ ପଚାରୁଥିଲା ?

ଭୀରୁ କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ ଉତ୍ତର ଦେଲା—କାହିଁକି ବେଶୀ ମଦ ପିଇଲୁ ?

ବିରକ୍ତ ହୋଇ ସାନବାବୁ ପଚାରିଲେ, ଆରେ ! ଆଉ କଅଣ ପଚାରୁ ଥିଲା ?

କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି ଅଭୟ ଉତ୍ତର ଦେଲା, ନାଁ, ବାପ ନାଁ, ଆଉ ଠିକଣା ।

ଗର୍ଜନ କରି ସାନବାବୁ କହିଲେ—ବେଇମାନ । ପୋଲିସ ତା ବାପର ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦେଉଥିଲା । ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଖାନ୍‌ଦାନ୍ ଲୋକର ପୁଅ । ଟ୍ରେଜେରୀରୁ ଟଙ୍କା ନିବାକଥା ପଚାରୁଥିଲି କି ନାହିଁ ?

ବଜ୍ରାହତ ପରି ଅଭୟର ମନ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲା । ଅନୁତପ୍ତ ହେଲା ସେ । ନିଜ ବାପର ଶ୍ରାଦ୍ଧ ସେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରିନାହିଁ । ଅଥଚ ପୋଲିସବାଲା କି ଉଦାର । ସେମାନେ ଦୟା ପରବଶ ହୋଇ ତା ବାପର ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦେଇଛନ୍ତି । ମିଛରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେଉଥିଲା । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭାବନା ବଦଳି ଗଲା । ମନରେ ଆସିଲା ଗଭୀର ଦୁଃଖ । ତା ବାପ ଯେବେ ଖାନ୍‌ଦାନ୍ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ସେ କାହିଁକି ଏଠାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଥାଆନ୍ତା । ଏଥର ସେ ବୁଝି ପାରିଲା ସାନବାବୁ କାହିଁକି ଥାନାକୁ ଦଉଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ । ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ରର ବ୍ୟବଧାନ ଅଭୟ ମନରେ ଦୃଢ଼ରୁ ଦୃଢ଼ତର ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ସଂକ୍ଷେପରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ଅଭୟ—ନାଁ । ?

ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲେ ସାନବାବୁ ।

ପାରୁ ପ୍ରତି ଅଭୟର ସହାନୁଭୂତି ବଢ଼ି ଯାଇଛି । ବେଣୁ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ପାରୁ ନିତି ବୁଲୁଛି । ଏ କିଛି କମ କଥା ନୁହେଁ । ସାନବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ପାନ ସେ ପାରୁ ଦୋକାନରୁ ଆଣେ । ତା ଆଖିରେ ପାରୁର ଆସନ ଆଜି ବହୁ ଉଚ୍ଚରେ । ତା ନିକଟରେ ପାରୁ ଆଜି ଦେବୀ ।

ଧୂପ ଦେଇ ଦୋକାନ ଖୋଲୁଛି ପାରୁ । ଧୂପ କାଠିର ମହକରେ ଭରିଯାଇଛି ସାମନା ରାସ୍ତା । ଦୁଇଅଣା ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଅଭୟ କହିଲା—ପାନବାବୁଙ୍କର ପାନ । ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ସେ ଠିଆହେଲା ଦୋକାନ ସାମନାରେ । ହସି ହସି ପାରୁ ପଚାରିଲା, କିରେ ! ନଈବାଲିରେ କାଲି କାହିଁକି ବସିଥିଲୁ ।

ଅଭୟ ମନରେ ଦ୍ୱିଧା ଆସିଲା । ସେ କଅଣ ଉତ୍ତର ଦେବ । ପାରୁ ତେବେ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଛି । ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, ବୁଲି ଯାଇଥିଲି ।

ଚାରୁ ମନିଷର ରୂପ ଆଉ ଗୁଣ ଚିହ୍ନେ । ଅଭୟର ମାଂସ ବହୁଳ ଶକ୍ତିବାହୁ, ଚଉଡ଼ା ଛାତି, ଯୌବନର ଭରା ଦେହ । ମୁହଁରେ ଅକ୍ଷତ ଯୌବନର ମାଦକତା । ଅଭୟର ଚେହେରା ଉପରେ ଥରକୁ ଥର ଆଖି ବୁଲେଇ ଆଣିଲା । ମୁଗ୍ଧ ହେଲା ସେ । ଅଭୟର ଭିତରେ ସେ ଆଜି ଆବିଷ୍କାର କଲା ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଶକ୍ତିବାନ ପୁରୁଷକୁ ।

ନାରୀ ! ସେ ଚାହେଁ କଅଣ ? ପୁରୁଷର ଧନ, ଶିକ୍ଷା, ସଂସ୍କୃତି ନାରୀ ଚକ୍ଷୁରେ ମୂଲ୍ୟହୀନ । ସେ ଚାହେଁ ପୁରୁଷର ସୁନ୍ଦର ରୂପ । ଅଟୁଟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଆଉ ଅକଳନ୍ତ ଶକ୍ତି । ମେଘାବୃତ ଚନ୍ଦ୍ରର ମଳିନ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାପରି ଦୁର୍ବଳ ପୁରୁଷ ନାରୀ ନିକଟରେ ଘୃଣ୍ୟ ହୋଇ ଉଠେ । ଯେଉଁମାନେ କେବଳ ଧର୍ମ ଉପଦେଶ ଦେଇ, ଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣର ଦୋହାଇ ଦେଇ, ପଞ୍ଚସତୀଙ୍କର ନାମ ଧରି ନାରୀକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି—ସେମାନେ ନିର୍ବୋଧ । ଏହାହିଁ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ମୁହଁର କଥା ପବନରେ ମିଳାଇ ଯାଏ । ମନ ଚାହେଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦୁନିଆ ।

ହସ ହସ ମୁହଁରେ ପାରୁ ପାନ ଖଣ୍ଡିଏ ଅଭୟ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଧୂପକାଠିର ସୁଗନ୍ଧ ଅଭୟର ନାକରେ ବାଜୁଥିଲି । ଖଣ୍ଡିଏ ପାନଦେଖି ସେ କହିଲି, ଆଉ ତିନିଖଣ୍ଡ ?

ହସିଉଠି ପାରୁ କହିଲି—ଖାଆ । ଏଖଣ୍ଡିକ ତୋର । ସାନବାବୁଙ୍କର ପାନ ଦଉଛି । ପାରୁର ସହାନୁଭୂତି ଅଭୟର ଅନ୍ତରକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ—ହଠାତ ପାରୁର ଏ ଅଯାଚିତ ସ୍ନେହ କାହିଁକି ? ଦେହରେ ଯୌବନର ସ୍ପର୍ଶ ଲାଗିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଅନୁଭୂତିଠାରୁ ସେ ଥିଲି ବହୁ ଦୂରରେ । ପାନ ଖଣ୍ଡିକ ପାଟିରେ ପୂରାଇ ଦେଲା ଅଭୟ । ଆଃ, କି ସୁନ୍ଦର ପାନ । ସାନବାବୁଙ୍କର ପାନଧରି ଅଭୟ ଚାଲିଯାଉଥିଲି । ପଛରୁ ଡାକି ପାରୁ କହିଲା—ଆଜି ସଞ୍ଜବେଳେ ଟିକିଏ ଆସିବୁ ।

ଅଭୟ ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲା । ସଞ୍ଜବେଳେ ! ସେ କାହିଁକି ଆସିବ ! କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ସେ । ତଥାପି ସେ ଆସିବ ! ପାରୁର ଅନୁରୋଧ—ନା, ନା, ଆଦେଶ । ସେ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଅବଜ୍ଞା କରିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ ତାର । ପାରୁ ତା ଆଖିରେ ଦେଖା । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ ।

ଅନ୍ଧକାର ତଳେ ସନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରକୃତି ଅବସନ୍ନ ହୋଇ ଉଠେ । ଅଭୟର ମନ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଆସେ । ଅସହ୍ୟ ହୋଇ ଉଠେ ସାନବାବୁଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି । କେତେବେଳେ ସେ ବାହାରକୁ ଯିବେ । ଥରକୁ ଥର ଝରକା ବାଟେ ଅଭୟ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରକୁ ଚାହେଁ । ମନଭିତରେ ଜମିଆସେ ଘୋର ଅଶାନ୍ତି । ଛାତିର ସ୍ପନ୍ଦନ ଦ୍ରୁତରୁ ଦ୍ରୁତତର ହୁଏ । ପବନ ଭିତରେ ଗୁଞ୍ଜରି ଉଠେ ପାରୁର ଅନୁରୋଧ—'ଆଜି ସଞ୍ଜବେଳେ ଟିକିଏ ଆସିବୁ ।' ସାନବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ

ଥରକୁ ଥର ଚାହିଁ ସେ ନୀରବ ହୁଏ । ବହୁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନତା ପରେ ପହଞ୍ଚେ ଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ସାନବାବୁ ଆସନ ଛାଡ଼ି ଉଠନ୍ତି । ଅଭୟ ଚାହିଁ ରହେ ତାଙ୍କର ଯିବା ବାଟକୁ । ସାନବାବୁଙ୍କର ଶୁଭ୍ର ପରିଚ୍ଛଦ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସେ ।

ବୋତଲରୁ ମଦ ଢାଳି ପିଇଲା ଅଭୟ । ପୂର୍ବପରି ଅନୁଷ୍ଠାନର ବନ୍ଧା ନୀତି ଆଜି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରୂପେ ଠିଆ ହୁଏନା । ମନରେ ଭୟ । ଦେହରେ ଚଞ୍ଚଳତା । ନାଁ ଆଉ ବିଳମ୍ବ କଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଗଡ଼ିଗଲାଣି । ପାରୁ ବାଟ ଚାହିଁ ବସିଥିବ । କ'ଣ ପଚାରିବ ସେ ? ହୁଏତ ପଚାରିବ ତାର ବାପ ମା ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ । ଘର କେଉଁଠି । ଦରମା କେତେ ପାଏ । ଅସଂଖ୍ୟ ଅର୍ଥହୀନ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମନେ ମନେ ସଜାଡ଼ି ନିଏ ଅଭୟ ।

କୋଠରୀର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦକରି ଅଭୟ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ରାଜଦାଣ୍ଡର କୋଳାହଳ ତାକୁ ବିବ୍ରତ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଲୋକିତ ରାଜପଥ ପାରହୋଇ ସେ ପଶିଲା ଅନ୍ଧାରିଆ ଗଳି ଭିତରେ । ମୋଡ଼ଟା ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ପାରୁର ଘର । ମନଭିତରେ ତୀବ୍ର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା । ପିନ୍ଧିଥିବା ଆଓ୍ୟାଗ ସାର୍ଟଟି ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ମଳିନ ହୋଇ ଆସିଲା । ଦ୍ରୁତ ପାଦ ପକାଇ ଚାଲିଲା ଅଭୟ । ଚାରିପାଖେ ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧକାର । ଆଖି ଭିତରେ ପାରୁର ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଶୀତଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ।

ପାରୁର ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଅଭୟ । ଭିତରୁ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ । ପାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ଭିତରେ ଅଛି । ଝରକାର ଫାଙ୍କବାଟେ କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକ ରେଖା କ୍ୟାବିନ୍‌ର ଆଲକାତରା ବୋଳା ପଟା ଉପରେ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଅଭୟର ମନ ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡଟେକି ଉଠିଲା ଅବସାଦ,

ଦେହରେ ଅବସନ୍ନତା । ପାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ଅଭିମାନ କରିଛି । ସେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚି ଥାଆନ୍ତା—ସାନବାବୁ ଯେଉଁଠି ଥିବେ, ସବୁ ଅନର୍ଥର ମୂଳ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗରୁ ତାଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଗୁଡ଼ ଦେଇଥିଲେ କଅଣ ବା କ୍ଷତି ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା । ଭିତରେ ମୃଦୁକଣ୍ଠର ଗୁଞ୍ଜନ । ଗୃହାହସ । କଣ୍ଠକର ନୁହେଁ । ଆଉ କେହି ନିଶ୍ଚୟ ଘରଭିତରେ ଅଛି । କାନଡେରି ଶୁଣିଲା ଅଭୟ । ଅବୋଧ କଣ୍ଠରୁ ସେ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । କିଶୋର ମନ କୌତୁହଳରେ ଉଚ୍ଛୁଳି ପଡ଼ିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ଝରକା ନିକଟକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା । ଝରକାର ଫାଙ୍କ ବାଟେ ଭିତରକୁ ଅନାଇଲା । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା କୋଠରୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ । ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଶୋଇଛି ପାରୁ । ତାର ବାହୁବନ୍ଧନ ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ସାନବାବୁ । ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ଉତ୍ସାହରେ ଅଭୟ ପାରୁ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା । ସାନ ବାବୁଙ୍କର ମୁହଁ ସହିତ ମିଶି ଯାଇଥିଲା ପାରୁର ମୁହଁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଅଭୟ । ସାନବାବୁ ବି ପାରୁ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି ?

ଫେରି ଯାଉଥିଲା ଅଭୟ । ମନ ତାର ମାନିଲା ନାହିଁ । ନାଁ ସେ ପାରୁ ସହିତ ଦୁଇପଦ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ଫେରିଯିବ । ସାମନା ବରଗଛ ତଳେ ମାଟି ପିଣ୍ଡୁଲାଟି ପରି ବସି ପଡ଼ିଲା ଅଭୟ । ମନରେ ଅଭିମାନ । ଦେହରେ କ୍ଳାନ୍ତି । ଚକ୍ଷୁରେ ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ ଅଶ୍ରୁ । ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମ ଅଭିମାନର ଅଭିସାର । କେତେ ସମୟ ସେହିଠାରେ ବସିରେ କଟିଗଲା ସେ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବା ଶବ୍ଦ ଅଭୟର କାନରେ ବାଜିଲା । ଭୟ ମିଶ୍ରିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଅନାଇଲା ମୁକୁଳିତ ଆଲୋକ ରେଖା ଆଡ଼କୁ । ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସୁଛନ୍ତି ସାନବାବୁ । ପଛେ

ପଡ଼େଛି ପାରୁ । ଥରେ ଗୁରୁଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ସାନବାବୁ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ । ଫେରି ଯାଉଥିଲା ପାରୁ । ଆଶଙ୍କାରେ ଜର୍ଜରିତ ହୋଇଉଠିଲା ଅଭୟ । ପାରୁ ତେବେ ତାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଛି । ଥରେ ମାତ୍ର ପାରୁ ତାକୁ ଡ଼ାକନ୍ତା କି ?

ପିତା ମାତାଙ୍କର ତାଡ଼ନାରେ ଶିଶୁ ଅଭିମାନକରେ । ଏକମାତ୍ର ଅସ୍ତ୍ର ଅନଶନର ଆଶ୍ରୟନିଏ । କ୍ଷୁଧା ଯେତକି ବଢ଼େ ମନର ଅଭିମାନ ସେତିକି ତରଳି ଯାଏ । ମନ ହୁଏ ଖାଦ୍ୟ ମାଗି ଖାଇବ । କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମଗରିମା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ଠିଆ ହୁଏ । ତାର ମନହୁଏ ଯେବେ କେହି ଥରେ ଡ଼ାକନ୍ତା, ସେ ସମସ୍ତ ଅଭିମାନ ଭୁଲି ଖାଇ ବସନ୍ତା ।

ଅଭୟର ଆଶା ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲା । ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ଡ଼ାକିଲା—ପାରୁ !

ପାରୁର ଗତି ବନ୍ଦ ହେଲା । ଆଖି ଆଗରେ ଅଭୟକୁ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଲା ପାରୁ । କିନ୍ତୁ ଭାବରେ ତାର କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ନାହିଁ । ନିଜର ଅସଜଡ଼ କେଶ ଓ ବେଶଭୂଷାକୁ ସଜାଡ଼ି ନେଇ ପାରୁ ପଚାରିଲା—କେତେବେଳେ ଆସିଲ ? ଡ଼ାକିଲ ନାହିଁ ?

ଅଭୟ ନିରୁତ୍ତର । ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲା ପାରୁ । ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଭୃତ୍ୟ ପରି ଅଭୟ ଚାଲିଲା ପଛେ ପଛେ । ଆଲୋକରେ ପାରୁ ଦେଖିଲା ଅଭୟ ମୁଣ୍ଡରେ ଜମି ଆସିଛି ଶିଶିର । ଅପ୍ରତିଭ ହେଲା ପାରୁ । ନିଜ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସେ ପାଇଲା ନିଜର ମନ ଭିତରେ । କୋମଳ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—'କେତେବେଳୁ ଆସିଲଣି ଡ଼ାକିଲ ନାହିଁ ?'

ସୁରାର ଉତ୍ତେଜନା ଧୀରେ ଧୀରେ ଜମି ଅସୁଥିଲା ଅଭୟର ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ସାନ ବାବୁ ଥିଲେ ପରା ।

ଲଜ୍ଜିତା ହେଲା ପାରୁ । ଅଭୟର ହାତ ଧରି ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—ହଉ ଭଲ କଲୁ । ଆ, ଭିତରକୁ ଆ ।

ଛୋଟ କୋଠରୀଟିଏ । ସାଜସଜ୍ଜା ଖୁବ ଭଲ । କାନ୍ଥରେ ଝୁଲୁଛି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କର ନଗ୍ନ, ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ଛବି । ମଝିରେ କାଳୀଙ୍କର ଛବିତଳେ ଜଳୁଛି ଦୀପଟିଏ । ଝରକା ପାଖକୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଛି ପଲଙ୍କଟାଏ । ଶେଯ ଉପରେ ସଫା ଧଳା ଚଦର । କୋଠରୀ ଭିତରେ ଶସ୍ତା ଅତରର ଭର ମହକ ।

ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଅଭୟକୁ ବସାଇ ଦେଇ ପାରୁ ପଚାରିଲା, ଦୁଃଖ କଲୁକି ? କଅଣ କରିବି ! ସମସ୍ତଙ୍କର ମନ ନ ରଖିଲେ ନ ହୁଏ ।

ଅଭୟ ମନରେ ଅଭିମାନ । ମୁହଁରେ ଗମ୍ଭୀରତା । ପାରୁ ବୁଝିଲା ଅଭୟର ମନକଥା । ପୁରୁଷର ମନକଥା ବୁଝିବାରେ ପାରୁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । ସେ ଜାଣେ କେଉଁ ମାଟିରେ କିପରି ମୂର୍ତ୍ତି ତିଆରି କରିବାକୁ ହେବ । ନିଜର ନଗ୍ନ ବକ୍ଷ ଉପରକୁ ସେ ଟାଣିନେଲା ଅଭୟକୁ । ପ୍ରତିରୋଧ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ଅଭୟ । ପାରୁ ପ୍ରତି ତା'ର ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ମାନ ଥିଲା । ସେ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ପାରୁ ଅନ୍ତରର ଆବର୍ଜନା । ପାରୁର ଛାତି ଉପରକୁ ସେ ଆଉଜି ଗଲା । ପାରୁ ଶରୀରର ଉଷ୍ମତା ଅଭୟ ମନର ଉତ୍ତେଜନାକୁ ଦୁଇ ଗୁଣ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । କିଶୋର କଳି ଯୌବନର ଆଲୋକ-ପାତରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପାଖୁଡ଼ା ମେଲି ଦେଲା ।

ଶେଷ ରାତିର ଅନ୍ଧକାର ମିଳାଇ ଯାଏ—ପ୍ରଭାତର ରକ୍ତରାଗ ଭିତରେ । ଶୀତଳ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ତନ୍ଦ୍ରାଳସ ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ବୋଳିଦିଏ ସ୍ନିଗ୍ଧତା । କ୍ଲୀବ ପ୍ରକୃତି କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନାସକ୍ତ ପରିସ୍ଥିତି ଭିତରେ ଆତ୍ମନିଷ୍ଠ ହୋଇ ରହେ । କ୍ରମେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣରେ ବଢ଼ି ଚାଲେ ଉଷ୍ମତା । ଅସ୍ଥିର ହୋଇଉଠେ ପ୍ରକୃତିର ସମାବେଶ । ଦୁର୍ଦ୍ଦମନୀୟ ଉତ୍ତେଜନାରେ ନାଚିଉଠେ ସୃଷ୍ଟି । ଶିଶୁକୁ କେହି ଶିଖାଇ ଦିଏ ନାହିଁ ହସ ଓ କାନ୍ଦ । ଯୌବନର ପ୍ରେରଣାହିଁ ପ୍ରଣୟର ପଥ ଦେଖାଇ ଦିଏ । ମନ ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତି ମନୁଷ୍ୟର ଗୁରୁ ।

ନାରୀ ଅଙ୍ଗର ଉଷ୍ମତା ଭିତରେ ମଜିଲା ଗଲା ଅଭୟର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ କୈଶୋର । ସାତ୍ତ୍ୱିକତା ତାମସିକ ଭାବରେ, ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପେଷଣ ଭିତରେ ସତ୍ତା ହରାଇ ବସିଲା । ଅଭୟର ସବଳ ମାଂସପେଶୀ ଭିତରେ ପୁରୁଷତ୍ୱ ଜାଗି ଉଠିଲା । କୈଶୋରର ଅନୁଦ୍ଘାଟିତ ତପସ୍ୟା—ନାରୀର ପ୍ରଥମ ସ୍ପର୍ଶରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ମୁକୁଳି ଗଲା । ସେ କେତୋଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅଭୟ ଭୁଲିଗଲା ନିଜକୁ । ନିଜର ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀକୁ ଆଉ ସଂସାରକୁ । ଦେହରେ ନୂତନ ଉତ୍ତେଜନା । ମନରେ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ । ଦେହରେ ଅବୋଧ ଅନୁଭୂତି । ରକ୍ତ ସ୍ରୋତରେ ଅକଳନୀୟ ଚଞ୍ଚଳତା । ନିଜର ସବଳ ବାହୁ ବନ୍ଧନ ଭିତରକୁ ଅଭୟ ଭିଡ଼ିନେଲା ପାରୁକୁ । ସଫଳ ହେଲା ପାର୍ବତୀର ତପସ୍ୟା । ଦୀର୍ଘ ଅଠରବର୍ଷର ଆତ୍ମସଂଯମ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭୂମିସାତ ହେଲା । ଅଭୟ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ନିଜର ଦୁର୍ବଳତା ।

ଫାରୁର ଡ଼ାକରେ ଅଭୟର ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ବାହାରକୁ ଆସିବାର ଇଚ୍ଛା ତାର ନଥିଲା । ମନହେଲା ଚନ୍ଦନ ନିମନ୍ତେ ଫାରୁ କୋଳରେ ଶୋଇ ରୁହନ୍ତା କି ?

ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ ଅଭୟ ବାହାର ଆସିଲା ରାଜପଥକୁ । ଅନ୍ଧକାର ଘେରା ଜନଶୂନ୍ୟ ରାଜପଥ । ମନରେ ତାର ଭୟ ଆସିଲା । ସାନବାବୁଙ୍କର କୋଠରୀ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ଅଭୟ । ଭିତରୁ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ । ଡ଼ାକିବ କାହାକୁ ? ଜୀବନରେ ଆଜି ସେ ଯେପରି ଏକାକୀ । ଦୁନିଆର ଗୋଟାଏ ଜନ-ପ୍ରାଣୀହୀନ କୋଣରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ସବୁକଥା ଗୋପନ ରଖିବାକୁ ମନ ହଉଛି । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି ? କାରଣ ଖୋଜି ପାଏନା ଅଭୟ । ମା ପାଖରେ ସବୁତକ କହିଦେଇ ଦେଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ।

ହୀରା କୋଠରୀ ଭିତରେ ଶୋଇଛି । ଫ୍ଲେଟ କିରୋସିନ୍ ଡିବିର ସ୍ୱଳ୍ପାଲୋକରେ କୋଠରୀର ଅନ୍ଧକାର ନିବିଡ଼ ହୋଇ ଉଠିଛି । କାନ୍ଥରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଦଉଡ଼ିରୁ ଝୁଲି ପଡ଼ୁଛି ଦୁଇ ତିନି ଖଣ୍ଡ ଶାଢ଼ୀ । ପୁରୁଣା—ଛିଣ୍ଡା । ସେଥିନିମନ୍ତେ ହୀରା କେବେ ହେଲେ ଅଭିଯୋଗ କରିନାହିଁ । କୋଠରୀର ଗୋଟାଏ କଣରେ ପାଣି ମାଠିଆ ଆଉ ଆଲୁମିନିୟମ ଗ୍ଲାସଟାଏ । କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ଅଭୟ । ପିପାସା ଦୁଇଗୁଣ ବଢ଼ିଗଲା । ପେଟ ଭରି ସେ ପାଣି ପିଇଲା । ଭଲରୂପେ କୋଠରୀର ଆସବାବପତ୍ର ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିଲା । ଖଣ୍ଡେ ଦରଛିଣ୍ଡା ମସିଣା ଉପରେ ଶୋଇଛି ହୀରା । ଅଭୟ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ମା ମନର ବହୁଦିନ ସଞ୍ଚିତ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ।

ଏଇ କେତୋଟି ବର୍ଷ ଭିତରେ ଅଭୟର ରୁଚି ବଦଳିଯାଇଛି । ସାନବାବୁଙ୍କର ପାଖେ ପାଖେ ରହି ସେ ଟିକିଏ ଅଭିମାନୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ସେ ଭୁଲିଯାଇଛି ନିଜର ଆର୍ଥିକ ଦୁରବସ୍ଥା । ଛିଣ୍ଡା ମସିଣା ଉପରେ ଶୋଇବା ନିମନ୍ତେ ମନରେ ତାର ଦ୍ୱିଧା ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ଯିବ କୁଆଡ଼େ? ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ସେ ହୀରା ନିକଟରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଦୀର୍ଘ କେତେଟା ବର୍ଷପରେ······ସେ ଅନୁଭବ କଲା ମା ଅଙ୍ଗର ସ୍ପର୍ଶ । ହିମାଳୟର ତୁଷାର କଣିକା ପରି ହିମ । ସାଗରର ଅତଳଗର୍ଭ ପରି ଶୀତଳ । ଭଲରୂପେ ସେ ହୀରା ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା । ଅତିରିକ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ହେତୁ ମୁହଁ ଉପରେ କଳାଦାଗ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ଶରୀରରେ ଶୀର୍ଣ୍ଣତା, ଅକାଳ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ । ସେ ପାରୁ ସହିତ ନିଜର ମା'ର ରୂପକୁ ତୁଳନା କଲା । ପାରୁ ଖରସ୍ରୋତା ନିର୍ଝରିଣୀ । କଳକଳ ଶବ୍ଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଆଉ ହୀରା··ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ବେଳାଭୂମି ଉପରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୀଣ ଜଳଧାର । ନିଥର ଶବ୍ଦହୀନ । ଉଦ୍ଦାମତା ନାହିଁକି ଜୀବନର ସୂଚନା ନାହିଁ ।

ଅଭୟ ମନରେ ଘୃଣା ହେଲା । ସତେ କି କଦର୍ଯ୍ୟ ରୂପ ହୀରାର । ସେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିନଥିଲା । ସେବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ, ଯେଉଁ ରୂପ ନିମନ୍ତେ ସାଆନ୍ତରା ଦିନେ ପାଗଳ ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ, ସେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଆଜି ବିକୃତି କାହିଁକି ? ଅଦ୍ଭୁତ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତି, ଧନର ସ୍ୱପ୍ନିଳ ସ୍ୱପ୍ନ ନଦେଖିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ନିଜ ଦରିଦ୍ରତାର ରୁକ୍ଷ ସ୍ପର୍ଶ ଅନୁଭବ କରିପାରେ ନାହିଁ । ସୁନ୍ଦରବସ୍ତୁ ନ ଦେଖିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସୁନ୍ଦରର ବିକୃତି ଚେହେରା ତାର ମନରେ କୌଣସି ଦାଗ ଠାଣି ଦିଏ ନାହିଁ ।

ମନର ଅସ୍ଥିରତା ଭିତରେ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ଅଭୟର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ । ହୀରାର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଅଭୟକୁ ପାଖରେ

ଦେଖି ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ମାତୃତ୍ୱର ଗୌରବ ଭିତରେ ଝଲ୍ସି ହଗଇ ବସିଲା ଅଭୟର ନବ ମୁକୁଳିତ ଯୌବନ । ଅଭୟକୁ କୋଳକୁ ଟାଣିନେଇ ହୀରା ପଚାରିଲା—କିରେ ! ଆଜି ସାନବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଶୋଇଲୁ ନାହିଁ ?

ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ଅଭୟ ।

ହୀରା ଆଘ୍ରାଣ କଲା ପୁଅ ମୁହଁରେ ସୁରାର ତୀବ୍ର ଗନ୍ଧ । ମୁଣ୍ଡର କୁଞ୍ଚିତ କେଶ ଉପରେ ଅତରର ସୁବାସ । ହୀରା ମୁଣ୍ଡରେ ବଜ୍ରପାତ ହେଲା । ବହୁଦିନର ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ଧୂଳିସାତ୍ ହେଲା । ସେ ଭୁଲିଯାଇଥିଲା ବନ୍ଧୁର ଅତୀତକୁ, ଅତୀତର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ତା ଆଗରେ ସପ୍ନତାନ ପରି ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ପରଶୁ ଯେଉଁଦିନ ଗାଈ କିଣି ପହଞ୍ଚିଲା ସେଦିନ ସେ କହିଥିଲା, 'ପୁଅ ଦୁଧ ଖାଇବ ।' ସୁଦୂର ଅତୀତର ସୌଭାଗ୍ୟ ନକ୍ଷତ୍ର ଅତଡ଼ା ପରି ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଖସି ପଡ଼ୁଛି । କ୍ଷୀର ବଦଳରେ ପୁଅ ଆଜି ସୁରାର ଭକ୍ତ ହୋଇଛି । ଯାହା ହେଉ ଏ ଚରମ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପରଶୁ ଆଜି ବଞ୍ଚିନାହିଁ । ବଡ଼ଲୋକ ଘରେ ସେ ଗୃହକର୍ମ କରିଥିଲା, ଅଭୟକୁ ମଣିଷ କରିବ-ବୋଲି । ହୀରାର ରୁଦ୍ଧ ଅଭିମାନ କ୍ରୋଧରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଉଷ୍ଣତାର ସ୍ପର୍ଶରେ ତରଳିଗଲା ତୁଷାର । ଅଶ୍ରୁ ରୂପରେ ଆତ୍ମ ପ୍ରକାଶ କଲା କ୍ରୋଧ । ହୀରାର ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଝରିପଡ଼ିଲା ଅଶ୍ରୁ । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ସଞ୍ଚିତ ଅଶ୍ରୁ ଆଜି ଯେପରି ଆଖି ଫୁଟାଇ ବାହାରି ଆସୁଛି । ଅଭୟର କପାଳ ସିକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ରୁକ୍ଷ କଣ୍ଠରେ ହୀରା ଡାକିଲା—ଅଭୟ, ଅଭି ! ଏଇ କେତୋଟି ଅକ୍ଷର ଭିତରେ ଥିଲା ମାତୃତ୍ୱର ଗୌରବ, ସ୍ନେହ, ଶାସନ ଆଉ ତାଡ଼ନା ।

ବିରକ୍ତ ଭରା କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ ପଚାରିଲା—କଅଣ ?

ପୁଅର ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଇ ହୀରା ପଚାରିଲା, 'ତୁ ମଦପିଉଛୁ !'

ଦୃଢ଼କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ହଁ, କଅଣ ହେଲା ! ସାନବାବୁ ପିଉଛନ୍ତି । ସେ ଦିନତ ଧରା ପଡିଥିଲେ, ପୋଲିସ କହିଲେ ଅଳ୍ପ ମଦ ପିଇବା ଦୋଷ ନୁହେଁ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ହୀରା । ସରଳ ମତି ବାଳକ । ମଦ ପିଇବାର ଅପକାରିତା ବୁଝିନାହିଁ । କେହି ଚେଷ୍ଟା କରିନାହିଁ ତାକୁ ବୁଝାଇବାକୁ । ଅରଣ୍ୟର ଉଦ୍ଭିଦପରି ସେ ନିଜ ଯତ୍ନରେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ସାନବାବୁ ପିଉଛନ୍ତି । ସେ ବି ପିଉଛି । ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ଭିତରେ ଥିବା ବିରାଟ ଗହ୍ୱରକୁ ସେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରି ନାହିଁ । ହୀରାର ଛାତି ଥରି ଉଠିଲା । ନିଜ କଥାର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କରି ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲା ଅଭୟ । ହୀରାର ମନଭିତରେ ଝଡ଼ । ଅଭୟକୁ ଧରି ସେ ଘରୁ ବାହାରିଯିବ । ନହେଲେ···ହୀରା ଚିନ୍ତାକରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଶକ୍ତ ମୁଠ ଭିତରେ ସେ ଅଭୟକୁ କୋଳରେ ଭିଡିଧରିଲା । ତାର ମନହେଲା ଏତ ସେଇ ଶିଶୁ, ଯିଏ ତାର ସ୍ତନରୁ କ୍ଷୀର ଖାଉଥିଲା । ପେଟ ଟିକିଏ ନପୂରିଲେ ମା' ମା' ବୋଲି ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହେଉଥିଲା । ଆଜି ଶରୀରର କୋମଳତା ଠିକ ପୂର୍ବପରି ଅକ୍ଷତ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ କାହିଁକି ହେଲା ।

ଅସହ୍ୟ ବୋଧହେଲା ଅଭୟକୁ । ହୀରାର ପ୍ରାଣହୀନ ଆଲିଙ୍ଗନ ତାକୁ ଆନନ୍ଦ ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ମା କୋଳର ଉପାଦେୟତା ଆଜି ତା ନିକଟରେ ତୁଚ୍ଛ ମନେହେଲା । ସେ ଆଜି ଶିଶୁ ନୁହେଁ । ଯୁବକ, ଅଭୟ ଭାବିଲା ଉଠି ପଳାଇ ଯିବ । ହୀରା ନୀରବ । କଥା

କହିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ଗୁପ୍ତ କ୍ରନ୍ଦନ ଶବ୍ଦ ଅଭୟର କାନରେ ବାଜିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ଦ୍ୱାର ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲା ।

ଅସହାୟ ଭାବରେ ଡାକିଲା ହୀରା—ଅଭି !

ଅଭୟ ଠିଆ ହେଲା ।

ହୀରା ପଚାରିଲା—କୁଆଡେ ଯାଉଛୁ ?

ନିର୍ଭିକ କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ପାରୁ ଘରକୁ ।

ମଦ୍ୟପାନ କରିବା, ବେଶ୍ୟାଘରକୁ ଯିବା ଯେ ଅପରାଧ, ଅଶ୍ଳୀଳତା, ଏ କଥା ଅଭୟ ଜାଣି ନଥିଲା । ସେ ବୁଝିଥିଲା ଜୀବନର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବସ୍ତୁ ଭିତରେ ସେ ଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥିତି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ । ଖାଇବା, ଶୋଇବା ପରି ଏଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ଜୀବନ ଧାରଣ ନିମନ୍ତେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଅଛି ।

ହୀରାର ମୁଣ୍ଡରେ ବଜ୍ରପାତ ହେଲା । ଠିକ୍ ଏ ପିଲା । ଦୁଧଗାଲ ଶୁଖିନାହିଁ । ଏ ସବୁ ଶିଖିଲା କେଉଁଠୁ । ଶତଦୁର୍ଭାବନା ଭିତରେ ଆଲୋଡ଼ିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ମାତୃତ୍ୱ । ଅଭୟ ନିକଟକୁ ଆସି ରୁକ୍ଷ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା ହୀରା—ପାରୁ ଘରକୁ କାହିଁକି ଯିବୁ ? ଆବର୍ଜନାହୀନ ଅଭୟର ମନ, କେଉଁ କଥା ଗୋପନୀୟ ସେ ଉପଲବ୍ଧି କରିନଥିଲା । ସହଜ ସ୍ୱରରେ କହିଲା ପାରୁ ଭାରି ଭଲ ମଣିଷ । ମୁଁ ସେଇଠି ଶୋଇବି ମା ।'

ନିଜକୁ ସଂଯତ କରିପାରିଲା ନାହିଁ ହୀରା । ନିର୍ଲଜ୍ଜ ସନ୍ତାନ । ଅଭୟ ଗାଲ ଉପରେ ସେ ଆଘାତ କଲା । ବସି ପଡ଼ିଲା ଅଭୟ । ଦୀର୍ଘ ଅଠର ବର୍ଷପରେ ହୀରା ଅଭୟକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ନିମନ୍ତେ ଆଘାତ କଲା । ପ୍ରାଣ ତାର କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ଅଭୟ ବୁଝିପାରିଲା

ନାହିଁ ହୀରା ତାକୁ କାହିଁକି ଆଘାତ କଲା । ମନରେ ତାର ପ୍ରତିହିଂସା ଜାଗି ଉଠିଲା । ନିକଟରେ ପଡିଥିବା କାଠ ଖଣ୍ଡେ ଟାଣି ଆଣି ସେ ହୀରାକୁ ଆଘାତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା ।

ହଠାତ୍ ଅଭୟର ଗତିରୋଧ ହେଲା । ସେ ଦେଖିଲା ହୀରାର ଆଖି କୋଣରେ ଅଶ୍ରୁବିନ୍ଦୁ । ଶ୍ରାବଣର ପ୍ଲାବନ ପରି ଗଣ୍ଡ ଡେଇଁ ବହିଯାଉଛି । ଛିନ୍ନ ପରିଚ୍ଛଦ ଭିତରୁ ଫୁଟି ଉଠୁଛି ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍ଗର ଉତ୍କଟ ଉପହାସ । ଅଭାବ ଓ ଦୈନ୍ୟ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇଉଠିଛନ୍ତି ହୀରାର ଶରୀର ଭିତରେ । ନିଜ ଦେହକୁ ଅଭୟ ଅନାଇଲା । ସୁସ୍ଥ ସବଳ ମାଂସପେଶୀ ବହୁଳ ଦେହ । ଦେହରେ ମୂଲ୍ୟବାନ ପରିଚ୍ଛଦ, ମୁହଁରେ ସୁରାର ତୀବ୍ରଗନ୍ଧ । ଦେହରେ ରଜନୀଗନ୍ଧାର ସୁବାସ । ସମ୍ମୁଖରେ ତାର ମା' । ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ । ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଚରମ ପ୍ରତୀକ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଭିତରେ ଟାଣିହୋଇ ଚାଲିଛି ମରଣର ଗହ୍ୱର ଭିତରକୁ । କେଉଁ ଆଶାରେ ବକ୍ଷରୁ ରକ୍ତ ଦେଇ ତାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ଥିଲା ? କେଉଁ ଆକାଂକ୍ଷା ମନରେ ଧରି ମାତାର ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ଖଟଣୀ ଖଟି ଚାଲିଛି ? ସେ ମଣିଷ ହେବ ବୋଲି, ଆଜି ସେ ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱର ପରିଚୟ ଦେଇଛି ।

ଅଭୟର ଚିନ୍ତାଧାରା ଲୋପ ହେଲା । ମନଭିତରେ ବହି ଚାଲିଲା ଝଞ୍ଜା । ଆଖି ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସିଲା । କମ୍ପିତ ହସ୍ତରୁ କାଠ ଖଣ୍ଡିକ ତଳେ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ବାଷ୍ପରୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠରେ ସେ ଡ଼ାକିଲା— ମା' । ଚକ୍ଷୁରୁ ତାର ବହିଗଲା ଅବାରିତ ଅଶ୍ରୁଧାରା । ମା ଓ ପୁଅର ଅଶ୍ରୁରେ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶ ପ୍ଳାବିତ ହେଲା । ହୀରା ଭୁଲିଗଲା ଦୁନିଆକୁ । ପୁଅକୁ ଟାଣିନେଲା ନିଜର କୋଳ ଭିତରକୁ । ଅନୁତପ୍ତ ହେଲା ସେ । ଅଭୟର ଦୋଷ କଅଣ । କେତେଭଲ

ପିଲଟାଏ ଥିଲ ସେ । ସଂସର୍ଗ ଦୋଷହିଁ ତାକୁ ଆଜି ଅମଣିଷ କରି ଦେଇଛି । ଥରି ଥରି କଣ୍ଠରେ ହୀରା କହିଲା—ଅଭି ! ମାତୃତ୍ୱ ମୋର ଆଜି ସଫଳ ହୋଇଛି । ଗୌରବମୟୀ ମା' ମୁଁ । ମୋ ଦେହ ଛୁଇଁ କହ, ଆଜିଠାରୁ ମଦପିଇବୁ ନାହିଁ, ଆଉ ଚାରୁ ଘରକୁ ଯିବୁ ନାହିଁ । ସେ ସବୁ ମହାପାପ ।

ଚମକି ପଡ଼ିଲା ଅଭୟ । ଜୀବନର ଦୁଇଟି ଅତି ପ୍ରିୟ ବସ୍ତୁ । ତାକୁ ଆଜିଠାରୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ସେ କଅଣ ସମ୍ଭବ । ସେ ଗୁଡ଼ିକ ପୁଣି ପାପ । କାହିଁ ? କେହିତ ତାକୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କହି ନାହିଁ । ହୁଏତ ସେ ଏହି ବିଷମୟ ବସ୍ତୁ ଦୁଇଟିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ନଥାନ୍ତା । ମା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲା ଅଭୟ । ଅଶ୍ରୁ ଧାର ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୀରାର ଗଣ୍ଡରୁ ଶୁଖିନାହିଁ । ଅଭୟର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ତୁଟିଗଲା । ହୀରାର ପାଦ ଛୁଇଁ କହିଲା ମା, ମୁଁ ଚାକରୀ କରିବ, ବଡ଼ଲୋକ ହେବ । ତୋ ନିମନ୍ତେ ଭଲ ଲୁଗା କିଣି ଆଣିବ ମା । ଆମେ ଏଠାରେ ରହିବା ନାହିଁ । ଆଜିଠାରୁ ଆଉ ମଦ ପିଇବ ନାହିଁ । ଆଉ ଚାରୁ ଘରକୁ ଯିବନାହିଁ ମା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ନିମନ୍ତେ ଅଭୟ ଆଜି ଜୀବନରେ ଶପଥ ନେଲା । ପ୍ରଥମଥର ସାନବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଥିଲା ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତି ପୋଷଣ ନିମନ୍ତେ, ଆଜି ମା ନିକଟରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲା ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିରୋଧ ପାଇଁ ।

ଅଭୟକୁ କୋଳ ଭିତରକୁ ଟାଣିନେଲା ହୀରା । ତାର ମନେହେଲା ସୌଭାଗ୍ୟର ସୀମାରେ ସେ ଆଜି ଉପନୀତା । ପୁଅକୁ ଆଜି ଫେରି ପାଇଛି ସେ । ସାରା ଜୀବନଟା ଅଭୟକୁ କୋଳ

ଭିତରେ ରଖି ଯେବେ କଟି ଯାଆନ୍ତା—ବୁଢ଼ୀଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରୁ ଅଶ୍ରୁଧାର ଶୁଖି ନଥିଲା । ନୀରବ ଭାବନା ଭିତରେ ଘାରି ଆସିଲା ତନ୍ଦ୍ରା ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କରି କଟିଯାଏ ଗୋଟିଏ ଦିନ । ଜ୍ୟୋସ୍ନା ବିଛାଇ ଦେଇ ଆସେ ସନ୍ଧ୍ୟା । ସାନବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ମଦ ଢାଳିଦିଏ ଅଭୟ । ମନରେ ତାର ଅସୀମ ଗମ୍ଭୀରତା । ମା ନିକଟରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛି ଆଉ ମଦ ଛୁଇଁବ ନାହିଁ ।

କୋଠରି ଭିତରୁ ବାହାରି ଯାଆନ୍ତି ସାନବାବୁ । ସୁରା ବୋତଲଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ ଭାସି ଆସେ ଅବୋଧ ଇଙ୍ଗିତ । ମୁହଁ ବୁଲାଇ ବସେ ଅଭୟ । ମନର ଦମ୍ଭ, ଅନ୍ତରର ଆଶଙ୍କା ଭିତରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଦ୍ୱନ୍ଦ । ମନହୁଏ ଥରେ ବୋତଲ ଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିନେବ । ବାସ୍ । ଜୀବନ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ଛିନ୍ନ କରିଦେବ । ମନ ଭିତରେ ଜମିଆସେ ଦୁର୍ବଳତା । ଅଭୟ ଫେରି ଚାହେଁ ସୁରା ବୋତଲ ଭର୍ତ୍ତି କାଚ ଆଲମିରାଟାକୁ । ମନରେ ତାର ଗଭୀର ଦୁଃଖ ଆସେ । ବୋତଲ ଭିତରର ସେହି ତରଳ ପଦାର୍ଥ-ଗୁଡ଼ିକ ଅସହାୟ ଭାବରେ ଚାହିଁଛନ୍ତି । କି କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟି ସେମାନଙ୍କର ! ତାର ସାନିଧ୍ୟଲାଭ ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କର କି ବ୍ୟାକୁଳତା ! ନାଁ, ସେ ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଲଗାଇ ଅଭୟ ମା' ଠାରୁ କ୍ଷମା ଚାହିଁଲା । ଦୁଇ ପାଦ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା ସେ । ମା'ର ସେହି ଅଶ୍ରୁଳ ମୁହଁ ।

ପାଞ୍ଚଟି ଦିନ ଘୋର ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନତା ଭିତରେ କଟିଗଲା । ଝିଲ୍‌କାଏ ବର୍ଷାରେ ଶୀତଳ ହୋଇ ଆସିଲା ସେ ଦିନର ସନ୍ଧ୍ୟା । ଥଣ୍ଡା ପବନରେ ଦେହଟା ଶିରି ଶିରି କରି ଉଠୁଛି । ଅଭୟ ମନରେ ଭରି ଅବସାଦ । ମନଭିତରେ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା । ଏପରି ଭାବରେ

ସେ ବେଶୀ ଦିନ ବଞ୍ଚିରହି ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଜି ଜୀବନକୁ ସରସ କରି ତୋଳନ୍ତା ସୁରା ଓ ପାରୁ ମିଳିତ ଉଷ୍ଣତା । ମନର ଦୁର୍ବଳତା ଭିତରେ ଯୌବନର ଉଦ୍ଦାମତା ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠିଲା । ମାତୃତ୍ୱର ଗୌରବ ନିଷ୍ପ୍ରଭ ହୋଇ ଆସିଲା ଠିକ୍ ଗୋଟାଏ କମ୍ବଦନ୍ତୀ ପରି । ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ଇନ୍ଧନ ଯୋଗାଇ ଦେଲା ପରିପ୍ରକୃତି । ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇ ଗଲା ଅଭୟ । ଶେଷଥର ନିମନ୍ତେ ସେ ସୁରା ସ୍ପର୍ଶ କରିବ । ନଦୀ ଥରେ କୂଳ ଲଙ୍ଘିଗଲେ ତାକୁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଆକଣ୍ଠ ସୁରାପାନ କରି ଅଭୟ ବୋତଲଗୁଡ଼ିକୁ ସଜାଇ ଦେଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ମିଳାଇ ଗଲା ମନ ଭିତରର ଅବସାଦ । ମାଂସ ପେଶୀ ଭିତରେ ଉଷ୍ଣତା ଜାଗି ଉଠିଲା । ସଚେତନ ମନ ଗୃହିଲା ଯୌବନର ଖାଦ୍ୟ । ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ଅଭୟ । ପାରୁ ନିକଟରୁ ଶେଷଥର ନିମନ୍ତେ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲେ ହୁଅନ୍ତା । ନ ହେଲେ ସେ କଅଣ ଭାବିବ ? ମୁହଁର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ମନ ଭିତରେ ପଶି ହଜିଇ ବସିଲା । ହୀରିର ଅଶ୍ରୁଭରା ଆଖି ପାରୁର ସୁନ୍ଦର ମୁହଁ ନିକଟରେ ହାରି ମାନିଲା । ମନର ଉତ୍ତେଜନା ଆଗରେ ମା'ର ଶତ ଅନୁରୋଧ ଅର୍ଥହୀନ ମନେ ହେଲା ।

ବୃନ୍ଦାବତୀଙ୍କ ପାଖରେ ସଞ୍ଜଦୀପ ଦେଇ ଜଣାଇଲା ହୀରା— ମା ବୃନ୍ଦାବତୀ ! ଅଭୟକୁ ମତିଷ କର ।

କୋଠରୀ ବନ୍ଦକରି ବାହାରି ଗଲା ଅଭୟ । ଅନ୍ଧକାର ଘେରା ରାଜପଥ ତାକୁ ବଡ଼ ନିଗୁଛିଆ ମନେ ହେଲା । ରାସ୍ତା କଡ଼ର ସେଇ ଗୁଳ୍ମ ଘେରା ବୃକ୍ଷ ଶ୍ରେଣୀ ତାକୁ ଯେପରି ଉପହାସ କରୁଛନ୍ତି । ଏ କଅଣ ? ମାଆ ତାର ସୁଦୀର୍ଘ ବାହୁ ବନ୍ଧନ

ଭିତରକୁ ତାକୁ ଟାଣି ନେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟତ । ଆଖିରେ ସେହି ଅଶ୍ରୁ । କାନରେ ବାଜୁଛି ଶବ୍ଦାସ୍ୱମାନ ଝାଉଁ ଗଛର ବକ୍ଷୁତ ସଙ୍ଗୀତ । ଛିଃ, କାପୁରୁଷ ଯୌବନ ଗୃହେଁ ନାରୀର ସାହଚର୍ଯ୍ୟ । ଉଦାସୀନତା କ୍ଲୀବତ୍ୱର ଅନ୍ୟରୂପ ।

ମନ ଭିତରେ ଅଭୟର ଗୁଞ୍ଜିଗ ଉଠେ କରୁଣ ଝଙ୍କାର । ମା'ର ଛନ୍ଦହୀନ କଣ୍ଠ—ଅଭୟ ଫେରିଆ । ଫେରିଆରେ ଅଭି !

ଠିଆ ହେଲା ଅଭୟ । ଆଖି କୋଣରେ ଜମି ଆସିଲା ଅଶ୍ରୁବିନ୍ଦୁ । ନାଁ ସେ ଯିବ ନାହିଁ । ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀର ଅନୁରୋଧ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସିଲା । ମନ ଭିତରେ ତୀବ୍ର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀତା । ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ରୂପାୟିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ବିଭିନ୍ନ କଳ୍ପନା । ସେ ଦେଖିଲା ସମ୍ମୁଖରେ ତାର ପାରୁ । ଗୋରା ମାଂସଳ ଦେହ ତାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମୀର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପଡୁଛି । ଜୀବନ୍ତ ମୁହଁରେ ଅସରନ୍ତି ହସ । ପାରୁ ଯେପରି କହୁଛି—ଛିଃ, ଏ କଅଣ ? ଏ କି ଦୁର୍ବଳତା ? ପୁରୁଷ ତୁମେ, ପୁଣି ଯୁବକ । ଯୌବନର ଅପମାନ କାହିଁକି ? ଯୌବନର ଅପବ୍ୟୟ ହିଁ ନାରୀତ୍ୱର ଅପମାନ । ଆସ ।

ଅଭୟର ମୁଣ୍ଡ ଗରମ ହୋଇ ଆସିଲା । ଶୂନ୍ୟ ରାଜପଥରେ ସେ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଅନଭିଜ୍ଞ ସେ । କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତେଜନା ଦମନ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । କେତେବେଳେ ପାରୁ ଘର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା ସେ ନିଜେ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଦ୍ୱାର ନିକଟରୁ ପାଖ୍ରେଟି ନେଇଗଲା ପାରୁ । ମୁହଁରେ ହସ । କଣ୍ଠରେ ଆଦରଭରା ସୋହାଗ । ଅଭୟ ନିଜକୁ ଭୁଲିଗଲା । ମା' ତାର ଏ କଥା ଜାଣି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶିଶୁ ! ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ ମନ ତାର । ପିତା ମାତାଙ୍କଠାରୁ ବହୁ ଉପଦେଶ ଶୁଣେ । ତାଡ଼ନାରୁ ମଧ୍ୟ ବାଦ ଯାଏନା । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଦୁଷ୍କର୍ମଟି ନ କରିବା କଥା, କୌତୁହଳ ବଶତଃ ସେ ତାହାହିଁ କରିବସେ । ମନରେ ତାର ଗମ୍ଭୀର ଆଶ୍ୱାସନା । ପିତା ମାତା ଏ କଥା ଜାଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେହିପରି ଏକ ଅଳୀକ ଆଶ୍ୱାସନା ଅଭୟ ମନରେ ଜାଗି ଉଠିଲା । ସେ ଦିନ ରାତିରେ ସେ ଆଉ ପାରୁ ଘରୁ ଫେରିଲା ନାହିଁ, କିମ୍ବା ତାର ବାସର ଅଭିଯାନରେ ପ୍ରତି-ଦ୍ୱନ୍ଦୀ ହେବାକୁ କେହି ନଥିଲେ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଅନ୍ତରର ଘନିଷ୍ଠତା ବଢ଼ି ଉଠିଲା । ଯୌନ ମିଳନ ଦୁଇଟି ମନକୁ ଏକ କରିଦେଲା ।

ସାନବାବୁଙ୍କର ବିବାହ । ଘର ସରଗରମ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଗୃହଆଡେ ଧୁଆଧୋଇ, ଘସାମଜ୍ଜା ଆଉ ସାଜସଜ୍ଜା । ଫୀରକୁ ସମୟ ନାହିଁ । ଘୋର ବ୍ୟସ୍ତତା ଭିତରେ ଅଭୟର ସମୟ ପାଣି ପରି କଟି ଯାଉଛି । ସାନବାବୁ ତାକୁ ସିନା ଭୃତ୍ୟ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି, ସେ କିନ୍ତୁ ସାନବାବୁଙ୍କୁ ନିଜର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ବନ୍ଧୁ ରୂପେ ଧରି ନେଇଛି । ତାର ମନ ଭିତରେ ଘୋର ଉତ୍ସାହ । ଯେପରି ଆଡ଼ମ୍ବର ଓ ବିଳାସର ସେ ଗୋଟାଏ ଅଂଶ । ଶୋଭା ଯାତ୍ରାରେ ସେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ । ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଉପରେ ସର୍ଦ୍ଦାର । ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ରୂପେ ସେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର କାମ ଦେଖି ନେଉଛି । ବେଳେ ବେଳେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଛି । ଲୋକ ଗୁଡ଼ାକ କି କୋଢ଼ିଆ ! ଟିକିଏ ସୁବିଧା ପାଇଲେ ବସି ଗପ ଜମେଇ ଦେବେ ।

ନାଁଟେ କିଛି ନ ଜାଣିଲେ ବି ସବୁଙ୍କ ପରି ଅଭିନୟ କରି ଚାଲିଛି ଅଭୟ । ଗ୍ରେଟ୍‌ବାବୁ ପେଷ୍ଟ୍ରି ମାଗିଲେ ପେଷ୍ଟ୍ରି କଅଣ ବୋଲି ଅଭୟ ଜାଣି ନ ଥିଲ । ପୁସ୍ତକ ନେଇ ହାଜର କଲା । ସାନବାବୁ ବିରକ୍ତ ହେଲେ । ସେ କିନ୍ତୁ ନିଜର ଭୁଲ ସ୍ୱୀକାର କଲା ନାହିଁ । ତା ମତରେ ସାନବାବୁଙ୍କର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ ।

ହୀରା ପାଇଁ ଆସିଛି ନୂଆ ଶାଢ଼ୀ । ଅଭୟ ନିମନ୍ତେ ନୂତନ ପରିଚ୍ଛଦ । ଅଭୟର ରୁଚି ଅନୁଯାୟୀ ପରିଚ୍ଛଦ କିଣା ଯାଇଛି । ଯୋଡ଼ା ହଲେ ବି ଏଥର ବାଦ ଯାଇ ନାହିଁ । ସାନବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ କୃତଜ୍ଞ ହେଲା ଅଭୟ । ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନର ଚରମ ସାର୍ଥକତା ନିମନ୍ତେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣାଇଲା ।

ଖୁବ୍ ସକାଳୁ ଉଠି ଅଭୟ ନିଜର ବେଶଭୂଷା ପିନ୍ଧିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଛି । ସଫେଦ୍ ଧୋତି ଉପରେ ମେଘୁଆ ରଙ୍ଗର ପୁରା ସାର୍ଟ । ଗୋଡ଼ରେ ବାଦାମୀରଙ୍ଗର ଜୋତା । ଚିକ୍କଣ କରି ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଇ ଅଭୟ ଦର୍ପଣ ଆଗରେ ଠିଆ ହେଲା । ସ୍ତବ୍ଧ ହେଲା ସେ । ନିଜର ରୂପରେ ନିଜେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତାର ଭାବନା ଶକ୍ତି ଲୋପ ହେଲା । କି ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା ! ଘୁରିଆଡ଼କୁ ଅଭୟ ଥରେ ଅନାଇଲା । ଆଉ କେହି ଦର୍ପଣ ଆଗରେ ଠିଆହୋଇ ନାହିଁତ । ନିଜ ଭିତରେ ସେ ଅକଳନ୍ତି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସନ୍ଧାନ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଇ ନଥିଲା । ଆଜି ସେ ନିଜକୁ ନୂତନ ରୂପରେ ଆବିଷ୍କାର କଲା । କାନ୍ଥରେ ସାନବାବୁଙ୍କର ଫଟୋ ଝୁଲୁଥିଲା । ନିଜର ରୂପସହିତ ତୁଳନା କରିବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲା ଅଭୟ । ଛିଃ, ସାନବାବୁଙ୍କର କି କଦର୍ଯ୍ୟ ରୂପ । ସେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣିପାରି ନଥିଲା । ମୁହଁ ତୁଳନାରେ ତାଙ୍କର ନାକଟା ବଡ଼ । ହାତୀ ଆଖି ପରି

ସାନସାନ ଆଖି । ହନୁ ଦୁଇଟା କି ଅସମ୍ଭବ ଧରଣର ଉଚ୍ଚ । ପୁରୁଷତ୍ୱ ଅଭୟର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଶତବିକ୍ରମ ଧରି ଜାଗିଉଠିଲା । ତାର ମନେହେଲା ପାରୁକୁ ଟିକିଏ ଏରୂପଟା ଦେଖାଇବ । ନହେଲେ ସବୁ ବ୍ୟର୍ଥ । ଝିଅପରି ବାହାରି ଯାଉଥିଲା ଅଭୟ । ସାନବାବୁ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶିଆସିଲେ । ଅଭୟକୁ ଦେଖି କହିଲେ— ବାଃ, କି ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛୁରେ ଅଭୟ !

ସାନବାବୁଙ୍କର ସମର୍ଥନ ଅଭୟ ମନରୁ ସନ୍ଦେହ ଦୂର କରିଦେଲା । ନା, ପାରୁକୁ ସେ ଅଜିର ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଦେଖାଇବ । କୃତଜ୍ଞତାଭରା ନମସ୍କାରଟିଏ କରି ବାହାରି ଯାଇଥିଲା ଅଭୟ । ସାନବାବୁ ବାଧାଦେଲେ । ତର ତର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, ସବୁଠିକ୍ ହେଲା କି ନାହିଁ ଦେଖ ? ମନଭିତରେ ହାହାକାର ଭରିଗଲା । ଅଟକିଗଲା ଅଭୟ ।

ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଆଡମ୍ବର । ଆଭିଜାତ୍ୟ ଭରା । ଏକମାତ୍ର ପୁଅର ବିବାହ ନିମନ୍ତେ ମନୁବାବୁ ମୁକ୍ତହସ୍ତରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ସାନବାବୁଙ୍କର ଯିବା ନିମନ୍ତେ କାର୍ ; ଅନ୍ୟ ଭଦ୍ରଲୋକମାନେ ଯିବା ନିମନ୍ତେ ବସ୍‌ର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇଅଛି । ଆଉ କେତେକ ଚାଲିଯିବେ । ଏତେ ଗୁଡାଏ ସାଜ ସଜା, ଆଡମ୍ବର ଅଭୟର କଳ୍ପନା ଭିତରେ ଧରେ ନାହିଁ । ମନରେ ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ି ଚାଲେ । ଯେତେ ଦେଖିଲେ ବି ମନତୃପ୍ତ ହୁଏନାହିଁ । ଅଭୟ ଅନ୍ତରରେ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଙ୍କି ମାରିଉଠେ । ଆଉ ଟିକିଏ ବଡ଼ହେଲେ ସେ ବିବାହ କରିବ । ସାନବାବୁଙ୍କୁ କହିବ, ଠିକ୍ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଶୋଭାଯାତ୍ରାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଏତେ ପଇସା ଆସିବ କେଉଁଠୁ ? ଏଇ କିନ୍ତୁ ଅଭୟର ଭାବନାରେ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ଟାଣିଦେଲା ।

ଶୋଭାଯାତ୍ରା ବାହାରିବାର ସମୟହୋଇଗଲା । ତରତରରେ ଅଭୟ ବସି ପଡ଼ିଲା ବସ୍ ଭିତରେ । ଅପମାନରେ ଅନ୍ୟଭଦ୍ରଲୋକ-ମାନେ ମଉଳି ପଡିଲେ । କେତେକ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ । କି ବିପରୀତ କଥା ! ଚାକରଟା ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ବସିବ ? ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଗଭୀର ଆନ୍ଦୋଳନ । ମନ୍ଥର ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ରମେ କୋଳାହଳ ପୂର୍ଣ୍ଣହୋଇ ଉଠିଲା । ଶେଷରେ କଳହ । ଆଭିଜାତ୍ୟରେ ବାଧା ଆସିଛି । ସମ୍ମାନ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି । ଏ ଅକ୍ଷମଣୀୟ ଅପରାଧକୁ ସେମାନେ ସହ୍ୟ କରନ୍ତେ କିପରି ? ଚାକର ନିଜର ସୀମା ଭିତରେ ରହିବା ଦରକାର । ସେ ପୁଣି ବାବୁମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବସିବ । ତାର ଏତେ ଆସ୍ପର୍ଦ୍ଧା !

ଅଭୟ ସବୁ ଶୁଣିଲା । ମନରେ ତାର ଦ୍ୱିଧା ଆସିଲା ନାହିଁ । ଲୋକଗୁଡ଼ାକଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେଲା । ସେ ଅଲବତ ବସିବ । ଚାକର ସେ ସତ କିନ୍ତୁ ସାନବାବୁଙ୍କର, ଆଉ କାହା ବାପର ନୁହେଁ ।

ବିରକ୍ତ ହେଲେ ମନୁବାବୁ । ଶୁଭ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରଥମରୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ । ଚାକର ଟୋକାଟାର ଟିକିଏ କାଣ୍ଡଜ୍ଞାନ ନାହିଁ । ବିରକ୍ତି କ୍ରୋଧରେ ପରିଣତ ହେଲା । କ୍ରୋଧ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କଲା ପ୍ରହାର ରୂପରେ ।

ଅଭୟର ପିଠିରେ ନୋଳା ଫାଟି ଯାଇଛି । ହୀରା ପୁଅକୁ ଟାଣିନେଇ ତେଲ ମାଲିସ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଆଖିରୁ ଝରିପଡ଼ୁଛି ଅବାରିତ ଅଶ୍ରୁ । ପୁଅ ଦେହରେ ସେ କେବେ ହାତଦେଇ ନଥିଲା । ଭାଗ୍ୟ ସିନା ସ୍ଥିର କଲା । ଅଭୟର ମନ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା । ସେ ବୁଝିଲା

ମନୁଷ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଜାତିରେ ବିଭକ୍ତ, କିନ୍ତୁ ଗୃକର ବୋଲି ଟୋଟିଏ ନୂଆ ଜାତି ସେ ଆଜି ମାଙ୍କ ଭିତରେ ଆବିଷ୍କାର କଲା । ବାବୁ ଆଉ ଗୃକର୍ । ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ କି ଦୀର୍ଘ ବ୍ୟବଧାନ ! ଜଣଙ୍କର ଅଛି ସୁବିଧା, ସୁଯୋଗ ଆଉ ସୌଭାଗ୍ୟ । ଅଥଚ ଅନ୍ୟର ଅଛି ଅଭାବ, ଅଭିଯୋଗ ଆଉ ଦୁର୍ଯୋଗ । ଯାହାର ସମାଧାନ କେବେ ହୁଏ ନା···ଯାହାର ସମାଧାନ ନାହିଁ । ବରଂ ଦୃଢ଼ ଗତିରେ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ଏଇ ବ୍ୟବଧାନ । ଜଣେ ଆଦେଶ ଦେବ । ଆଉଜଣେ ନୀରବରେ ପାଳନ କରିବ ସେହି ଆଦେଶ । ଅନ୍ୟାୟ ହେଉ, ଅସଙ୍ଗତ ହେଉ ସେଥି ନିମନ୍ତେ ବିଚାର କରିବାର ଶକ୍ତି ତାର ନାହିଁ । ମଣିଷର ମନଗଢ଼ା ସଂସ୍କୃତି !

ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ଯିବା ଅଭୟ ଭାଗ୍ୟରେ ଘଟିଲା ନାହିଁ । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ସେ କେତେଟା ଦିନ କଟାଇ ଦେଲା । ଭାବିଥିବେ, ପୁଅଟା ବଡ଼ ହେଲାଣି । ଏଥର କୁଆଡ଼େ ବାହାରିଗଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ମନରେ ଭୟ ଆସେ । କେଉଁ ଆଡ଼କୁ ଯିବ ? ଦିଅଁଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେ ଭାବି ।

ସାନବାବୁ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି । ସାଙ୍ଗରେ ନୂଆବୋହୂ । ଯାନ ଯୌତୁକ । ଘରେ କୋଳାହଳ । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନର ଲୋଭନୀୟ ଗନ୍ଧ ବାଜୁଛି ଅଭୟ ନାକରେ । କିନ୍ତୁ ଆଜି ସେ ନିସ୍ପୃହ । ଯେମିତି ସ୍ପୃହାତାର ଚିରଦିନ ନିମନ୍ତେ ମଉଳି ଯାଇଛି । ଜୀବନଟା ତା ନିକଟରେ ହୋଇ ଉଠିଛି ଅଭିଶାପ । ବହୁବାର ସେ ମା'କୁ ପଚାରିଛି—ସାନବାବୁ ଆଉ ତା ଭିତରେ ତଫାତ୍ କଅଣ ? ମା'ଠାରୁ ସେ ଉତ୍ତର ପାଇଛି ସେଇ ଗୋଟାଏ କଥା—ସେମାନେ ବଡ଼ଲୋକ ଆଉ ସେ ଗରିବ । ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ ହୋଇ

ପାରନାହିଁ । ଯେପରି ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ସମାଧାନ କରିବାର ଶକ୍ତି ପୃଥିବୀରେ କାହାରି ନାହିଁ ।

ପାରୁ ଅଭୟକୁ ନିଜର କରି ନେଇଛି । ଅଭୟର ପୁରୁଷତ୍ୱକୁ ସେ ସମ୍ମାନ କରେ । ପାରୁପ୍ରତି ଅଭୟର ଗଭୀର ମମତା । ଦୁନିଆରେ ଯେପରି ତାର ନିଜର ହୋଇ ମାତ୍ର ଦୁଇଜଣ ଅଛନ୍ତି । ପାରୁ ଆଉ ତାର ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ମା । କିନ୍ତୁ ମା' ଅପେକ୍ଷା ପାରୁର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଅଭୟକୁ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦ ଦିଏ । ପାରୁର ଦେହରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଲଙ୍କାରର ସମାବେଶ । ଅଭୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । ସେ ଅନେକ ସମୟରେ ଭାବେ ପାରୁକୁ ପଚାରିବ—ସେ ବିବାହ କରିଛିକି ନାହିଁ । ମନରେ ଦ୍ୱିଧା ଆସେ । ନିଜେ ଜଟିଳ ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରେ । ବହୁ ତର୍କବିତର୍କ ପରେ ଅଭୟ ଏକ ଅସିଦ୍ଧ ମୀମାଂସାରେ ପହଞ୍ଚେ । ପାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ବିବାହ କରିଛି । ନହେଲେ ତା ଦେହରେ ଏତେ ଅଲଙ୍କାର ଆସିଲା କେଉଁଠୁ । ହଠାତ୍ ନିଜର ମୀମାଂସା ନିଜକୁ ଅଡୁଆ ଲାଗେ । ପାରୁ ଯେବେ ବିବାହ କରିଛି ତା ହେଲେ ତାର ସ୍ୱାମୀ କାହିଁ ? ସେତ ଦିନେହେଲେ ଏଠାକୁ ଆସୁନାହିଁ । ନାଁ ପାରୁକୁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ପଚାରିବ ।

ଅଭୟର ଉଦାସ ମୁହଁ ଦେଖି ପାରୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠେ । କାରଣ କଅଣ ସେ ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ । ସେ ତ ଅଭୟକୁ ହତାଦର କରିନାହିଁ । ନୀରବତା ଭିତରେ କେତୋଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ କଟିଯାଏ । ନରମ ଗଳାରେ ପାରୁ ପଚାରିଲା—ତୋ'ର କଅଣ ହୋଇଛିକିରେ ଅଭୟ ! ସବୁବେଳେ କଅଣ ଭାବୁଛୁ ! ଆଜିକାଲି ତୋ ମୁହଁରେ ଟିକିଏ ହସ ନାହିଁ ।

ଉତ୍ତର ଦେଇନାହିଁ ଅଭୟ । ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାର ଗୋଟାଏ ସୁବିଧା ପାଇଗଲା । ମନରେ ସାହସ ବାନ୍ଧି ସେ ପଚାରିଲା—ପାରୁ, ତୋ ସ୍ୱାମୀତ ମୋଟେ ଏଠାକୁ ଆସୁନାହିଁ । କଅଣ କଳି ଲଗିଛି କି ?

ପାରୁ ଅବାକ୍ । ଅଭୟ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅଡୁଆ କଥା ପଚାରିବ ବୋଲି ସେ ଆଶା କରିନଥିଲା । ମୁହଁ ତାର ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଉଠିଲା । ନିଜର ଭାବ ଗୋପନ କରି ସେ ହସି ଉଠିଲା ।

ଆଗ୍ରହଭରା କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ ପଚାରିଲା—ହସିଲୁ କାହିଁକି ?

ବିଦ୍ରୂପ ଭରା କଣ୍ଠରେ ପାରୁ କହିଲା—ମୋ ବର ପରା ଜନ୍ମ ହୋଇ ନାହିଁ । ଅଭୟ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ପାରୁର ବିଦ୍ରୂପ ଭରା କଥା । ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ବରପରା କନ୍ୟାଠାରୁ ବଡ ହେବାର କଥା । ପାରୁ କଅଣ ଓଲଟା କଥା କହୁଛି । ତାକୁ ତ ସତର ଅଠର ବର୍ଷ ହେବ । ତା ବର ପୁଣି ଜନ୍ମ ହୋଇନାହିଁ । ଦ୍ୱିଧା ଭରା କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ ପଚାରିଲା—ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଗହଣା ତତେ କିଏ ଦେଲା ଶୁଣେ ?

ଏଥର ପାରୁର ମନରେ ବିରକ୍ତି ଆସିଲା । ଅଭିମାନ ଭରା କଣ୍ଠରେ ସେ କହିଲା—ତୁ ତ ଦେଇନାହୁଁ । ଆଉ ଯିଏ ଦେଲା ତୋର କଅଣ ଗଲା ?

ନିଜର ଅସହାୟତା ଭିତରେ ଝାଉଁଳି ପଡିଲା ଅଭୟ । ସତ କହିଛି ପାରୁ । ପାରୁ ସହିତ ଏତେ ଦିନହେଲା ତାର ପରିଚୟ ହେଲାଣି । ଅଥଚ ସେ ତାକୁ ଅଳଙ୍କାର ଖଣ୍ଡିଏ ବି ଦେଇପାରିନାହିଁ । ଦେବବା କେଉଁଠୁ ? ତା ପାଖରେ ପଇସା ବି କାହିଁ ? ଭାବନାର ଝଡ଼

ଭିତରେ ଅଭୟର ମୁଣ୍ଡ ଗୋଳମାଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଅଜସ୍ର ଧନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ଲୋକେ ଅପବ୍ୟୟର ସହସ୍ର ପନ୍ଥା ଆବିଷ୍କାର କରୁଛନ୍ତି । ଅଥଚ ଆବଶ୍ୟକତା ମେଣ୍ଟାଇବାକୁ କାହାକୁ ପଇସାଟିଏ ବି ମିଳୁନାହିଁ । ତେବେ ଅସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନୀତି ଭିତରେ ଏ ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନଟା ବଞ୍ଚି ରହନ୍ତି କାହିଁକି ? ଯେବେ ବଞ୍ଚିବାର ମୋହ ଅଛି, ତେବେ ଅର୍ଥନୈତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ବିପ୍ଳବ ଆଣୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଅଭୟ ଆଜି ପାରୁ ଘରକୁ ଆସେ ନାହିଁ । ମନରେ ତାର ରୁଦ୍ଧ ଅଭିମାନ । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ତା'ର ପୁରୁଷତ୍ୱ ମୂଳରେ କୁଠାରାଘାତ କରିଛି । ଏପରି ଏକ ଅନାବୃତ୍ତ ଜୀବନ ଧରି ବଞ୍ଚିରହିବା ଅପେକ୍ଷା ମରିଯିବାଟା ଶତ ଗୁଣେ ଭଲ । ପାରୁକୁ ଛାଡ଼ି ସେ ଗୋଟିଏ ଦିନ ରହିପାରିବ ନାହିଁ । ପାଞ୍ଚଦିନ କଟି ଗଲାଣି । ସେ ପାରୁକୁ ଦେଖି ନାହିଁ । ପାରୁ ଘରକୁ ଯିବ କେଉଁ ମୁହଁରେ ? ଅଳଙ୍କାର ଖଣ୍ଡିଏ ନଦେଲେ ସେ ପାରୁକୁ ନିଜର ମୁହଁ ଦେଖାଇବ କିପରି ? ଅଳଙ୍କାର ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥର ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ଅର୍ଥ ?

ପ୍ରେମିକ ! ଯେତେ ଦରିଦ୍ର ହେଲେ ବି ପ୍ରେମିକା ନିକଟରେ ନିଜର ଦୈନ୍ୟ ଗୋପନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଅସହାୟ ହେଲେ ବି ଅଳୀକ ସାହସର ଛଳନା କରିଥାଏ । ଏହାହିଁ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ଅଳଙ୍କାର ଦୋକାନରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଅଭୟ । ବିଭିନ୍ନ ଅଳଙ୍କାରରେ ସୁସଜ୍ଜିତ ଦୋକାନଟି ଦେଖି ଆଖି ତାର ଝଲସି ଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ ପଚାରିବା ନିମନ୍ତେ ସାହସ ହେଲାନାହିଁ ।

ଅଭୟଙ୍କୁ ନୀରବ ଦେଖି ଅଳଙ୍କାର ବିକ୍ରେତା ପଚାରିଲେ, କ'ଣ ଦରକାର ?

ସୁନ୍ଦର ପଥର ବସା ହାରଟିଏ ଅଭୟର ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା । ପାରୁର ମୋଟା ଗୋରା ବେକକୁ କି ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଆନ୍ତା ! ଚକ ଚକିଆ ପଥରଗୁଡ଼ିକ ତା ମନଭିତରେ ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଢୋକ ଗିଳି ଅଭୟ ପଚାରିଲା—ହାରଟିର ଦାମ କେତେ ?

ଅଳଙ୍କାର ବିକ୍ରେତା ଅଭୟର ଗୋଡଠାରୁ ମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥରେ ଦେଖିନେଇ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ କହିଲେ—ଚାରିଶହ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବ ।

ଆକାଶରୁ ଖସି ପଡ଼ିଲା ଅଭୟ । ଚାରିଶହ ! ଆଜି ପ୍ରଥମ କରି ଶୁଣିଲା ସେ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କାର ପରିମାଣ । ନିଜର ପକେଟରେ ହାତ ମାରିଲା ଅଭୟ । ପାଞ୍ଚଟା ଟଙ୍କାର ଖୁଚୁରା ଆର୍ତ୍ତନାଦ କରି ଉଠିଲା ।

ହସି ଉଠିଲେ ଅଳଙ୍କାର ବିକ୍ରେତା । ଛୋଟ ନାକ ଫୁଲଟିଏ ଅଭୟକୁ ଦେଖାଇ କହିଲେ—ଏଟାର ଟଙ୍କା ।

ଅସହାୟ ଭାବରେ ଅଭୟ ରାସ୍ତାଟାକୁ ଅନାଇଲା । ଦୋକାନରୁ କିପରି ଫେରିଯିବ ତାକୁ ବୁଝିବାଟ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବେଗରେ ଦୃଷ୍ଟି ଘୂର୍ଣ୍ଣନ ଦେଇ ସେ ରାସ୍ତା ଉପରେ ହାଜର ହେଲା । ଅଳଙ୍କାର ବିକ୍ରେତାଙ୍କର ବିଦ୍ରୁପ ଭରା କଣ୍ଠ ତା'

କାନରେ ବାଜିଲା । ପଚର ଟୋକେଇବା ଲୋକ, ଚୋଥା ମୂଲ କରିବାକୁ ଆସିଛୁ ।

ପାରୁର ଆକର୍ଷଣ ଦୃଢ଼ରୁ ଦୃଢ଼ତର ହୁଏ । ପ୍ରତିମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅଭୟର ମନ ହୁଏ ପାରୁ ସହିତ ମିଶିବାକୁ । ଅଳଙ୍କାର ବାଧାଦିଏ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରୂପେ ତାର ମିଳନ ପଥରେ ଠିଆହୁଏ । ବିନା ଦରମାର ଚାକର ସେ । ଏମିତି ଜୀବନଟା ବିତାଇ ଦେଲେ ବି ସେ ପାରୁ ନିମନ୍ତେ ହାରଟିଏ କିଣି ପାରିବ ନାହିଁ, ତେବେ କଅଣ ଚିରଦିନ ନିମନ୍ତେ ପାରୁ ନିକଟରୁ ଦୂରେଇ ଯିବ ? ନାଁ, ତା କଅଣ ସମ୍ଭବ ? ପାରୁକୁ ଛାଡି ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତିଏ ବଞ୍ଚି ପାରିବ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଭାବନା ଉଦୟ ହେଲା ଅଭୟ ମନରେ । ମା ପାଖରେ ଟଙ୍କା ଥିବ । ମାଗିଲେ କ୍ଷତି କଅଣ ?

ଦିନର ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ଖଟଣୀ ପରେ ହୀରା ନିଜର ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଦେହକୁ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ପଟି ଉପରେ ମେଲାଇ ଦିଏ । ତନ୍ଦ୍ରାଚ୍ଛନ୍ନ ଆଖି ପତା ତଳେ ଭବିଷ୍ୟତର ଅଜସ୍ର ଆଶା । ଅଭୟର ବିବାହ ହେବ । ନାତି ନାତୁଣୀରେ ଘର ଭରିଯିବ । ସ୍ନେହ ସଂସାରଟି କୋଳାହଳମୟ ହୋଇ ଉଠିବ ।

ଅଭୟ ଡାକିଲା—ମା' !

ହୀରାର ତନ୍ଦ୍ରାଧାରା ଛିନ୍ନ ହେଲା । ଉଠି ବସି ଆଙ୍କୋ ଭରା କଣ୍ଠରେ ଚେଚାଇଲା—କଅଣ କିରେ ଅଭି ! ଏତେବେଳେ କୁଆଡ଼େ ?

ହଠାତ୍ କଥାଟା କହି ପାରିଲା ନାହିଁ ଅଭୟ । ମନରେ ସଙ୍କୋଚ ଆସିଲା । ମା ଜାଣେ କଅଣ ଭାବିବ ? ପୁଣି ଥରେ ତା କଣ୍ଠରୁ ବାହାରିଲା—ମା' !

ହୀରାର ଆଶଙ୍କା ଦୁଇଗୁଣ ବଢ଼ିଗଲା । କଅଣ ହୋଇଛି ଅଭୟର । କିଛି କହୁନାହିଁ କାହିଁକି ? ଅଭୟକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣି ମମତା ଭରା କଣ୍ଠରେ ହୀରା ପଚାରିଲା—କିରେ ! କଅଣ ହେଲା କହୁନୁ ?

ଭରସା ପାଇଲା ଅଭୟ । ସମସ୍ତ ସଙ୍କୋଚ ମମତାମୟୀ ମା'ର କୋଳ ଭିତରେ ମିଳାଇଗଲା । ଅସ୍ପଷ୍ଟ କଣ୍ଠରେ ସେ ପଚାରିଲା—ମା' ! ତୋ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ଅଛି ?

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ହୀରା । ଟଙ୍କା ! ଅଭୟ କଅଣ କରିବ ? ଟଙ୍କା କାହୁଁ ଆସିବ ? କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ନୀରବରେ କଟିଗଲା ପରେ ହୀରା ପଚାରିଲା—ଟଙ୍କା କଅଣ କରିବୁ ?

ଅଭୟ ସଂକ୍ଷେପରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, ଦରକାର ଅଛି ।

ଅସହାୟ ଭାବରେ ହୀରା କହିଲା—ବାପ, ମୋ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ଥିଲେ ମୁଁ କାହିଁକି ପର ଘରେ ମୁଣ୍ଡ ବିକଥାଆନ୍ତି । ତୁ ମଣିଷ ହେଲେ ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରିବୁ । ଆଉ କିଛି କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା ହୀରା । ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ଅଭୟର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଝଡ଼ପରି ବାହାରି ଗଲା ସେ ଘର ଭିତରୁ । ଦୁଇ ବିନ୍ଦୁ ଅଶ୍ରୁ ଆଖିରେ ଧରି ଅନାଇ ରହିଲା ହୀରା ।

ଅଭୟ ମନରେ ସେଇ ଗୋଟାଏ ଭାବନା । ହାରଟାଏ ପାରୁକୁ ଦବ । ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତତାରେ ପଡ଼ି ସେ ଛଟପଟ ହେଲା । ବହୁ

ଚିନ୍ତା କରି ମଧ୍ୟ ଉପାୟ ଉଦ୍ଭାବନ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଦେହରେ ଥଣ୍ଡା ପବନ ଲାଗିଲା । ରାତି ଶେଷ ପ୍ରହର । ଖଟ୍ କରି ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଚମକି ପଡ଼ିଲା ଅଭୟ । କୋଠରୀ ଭିତରେ ଏକ ଶବ୍ଦ । ଅଶ୍ୱସ୍ତି ହେଲା ଅଭୟ । ମୂଷା ମାରିବା ପାଇଁ ସେ ଗୋଟାଏ ଯନ୍ତ୍ରା ବସାଇ ଥିଲା । କୌତୂହଳ ଦମନ କରି ନପାରି ସେ ଲ୍ୟାମ୍ପ ଜଳାଇଲା । ମୂଷାଟା ଜନ୍ତ୍ରା ଭିତରେ ପଡ଼ି ଛଟପଟ ହେଉଛି । ମୁକ୍ତିର ଉପାୟ ଉଦ୍ଭାବନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅସମର୍ଥ । ଲ୍ୟାମ୍ପର ଆଲୋକ ଟ୍ରେଜେରୀର ଗୁଚ୍ଛ ଉପରେ ପଡ଼ି ଚକ ଚକ କରୁଛି । ଅଭୟ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଲା । ଗୋଟାଏ ଜଟିଳ ପ୍ରଶ୍ନର ସମାଧାନ ହୋଇଗଲା । ସେ ମୂଷାଟାକୁ ଯନ୍ତ୍ରାରୁ ଖୋଲି ଦେଲା । ମୂଷାଟା ନିଜର ମୁକ୍ତିରେ ପ୍ରଥମେ ସନ୍ଦୀହାନ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଦୁଇଥର ଯନ୍ତ୍ରା ଗୁଚ୍ଛପାଖେ ବୁଲି ସେ ଅଭୟ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା । ତାପରେ ଦ୍ରୁତଗତିରେ ଗଳିଲା ଦ୍ୱାର ଦିଗକୁ । ଅଭୟର ଚିନ୍ତାଧାରା ସୁଗମ ହୋଇ ଆସିଲା । ଏତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଏଇ ଛୋଟିଆ କଥାଟା ଆବିଷ୍କାର ନକଲା କିପରି ?

ସାନବାବୁ ଆଜିକାଲି କୋଠରୀରେ ଶୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଭୟ ଏକା ଶୁଏ । ସାନବାବୁ ତିଆରି କରାଇଥିବା ଗୁଚ୍ଛଟା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଲମୀରାରେ ଅଛି । କୋଠରୀ ବାରଣ୍ଡାକୁ ଆସି ଅଭୟ ଘର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲା । ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧକାର । ସାନବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଜଳୁଥିବା ଆଲୋକର କ୍ଷୀଣରେଖା ଝରକାବାଟେ ବାହାରକୁ ଆସୁଛି । କୋଠରୀ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କଲା ଅଭୟ । ମନରେ ତେ ଭୟ, ସହସ୍ର ଦ୍ୱିଧା । ଜୀବନରେ ଆଜି ପ୍ରଥମଥର ନିମନ୍ତେ ସେ ନିଜକୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କଲା । ମନ ଭିତରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଯୁକ୍ତି ଉଦୟ ହେଲା ।

ଆଜ୍ଞା ସେ ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ସାନବାବୁତ ପୁଣି ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଦୋଷ କଅଣ ? ପୁଣି ଅଳଙ୍କାରଗୁଡ଼ିକ ହାଇତା ହେବ କାହିଁକି ? ଆଲମୀରା ଖୋଲି ସେ ଗୁବଟିକୁ ଉଠାଇ ନେଲା । ଏ କଅଣ ? ହାତରେ ତାର ଯେପରି ମୋଟେ ବଳ ନାହିଁ । ଗୁବଟା ଚଟାଣ ଉପରେ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ଠୁଂ କରି ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଅଭୟ ଥରି ଉଠିଲା । କି ସର୍ବନାଶ । ତରି ତରରେ ସେ ବାରଣ୍ଡାକୁ ଆସିଲା । ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲା । ଯାହା ହେଉ କେହି ଶୁଣି ନାହାନ୍ତି । ଥରି ଥରି ହାତରେ ଟ୍ରେଙ୍କେରୀ ଖୋଲି ଅଭୟ ହାରଟାଏ ବାହାରକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା । କି ସୁନ୍ଦର ! ଅବଶ୍ୟ ପଥର ବସା ହାର ନୁହେଁ । ତଥାପି ହାରଟିର ଗଠନ କି ସୁନ୍ଦର । ଚିନ୍ତା କରିବାର ସମୟ ନଥିଲା । ବାଧା ଓ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା । ଅଭୟ ସିଧା ଚାଲିଲା ପାରୁ ଘରକୁ । ଗତି ଦ୍ରୁତ । ମନ ଚଞ୍ଚଳ । ଗୋଟିଏ ଭୁଲ ପରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଭୁଲ କରି ବସିଲା ଅଭୟ । ସେ ଟ୍ରେଙ୍କେରୀ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା ।

ମନରେ ଗଭୀର ଆନନ୍ଦ । ମନକୁ ମନ ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ଆଗକୁ ପଡ଼ୁଛି । କେତେବେଳେ ପାରୁ ଘର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ପାରୁ ! ଏ ପାରୁ ! ଶୋଇ ପଡ଼ିଲୁନା କଅଣ ? ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ଠିଆ ହୋଇ ଡ଼ାକିଲା ଅଭୟ ।

ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲା ନାହିଁ । ଅଭିମାନ ଭରା କଣ୍ଠରେ ପାରୁ କହିଲା—ଏତେ ଦିନେ ପାରୁ ମନେ ପଡ଼ିଲା । ମରିଥିଲେ ଘାସ ଉଠନ୍ତାଣି । ଧୀରେ ଧୀରେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଗଲା । ଆଗରେ ପାରୁ । ମୁହଁରେ ତାର ଭରା ଅଭିମାନ ।

ପାରୁ ଦେହକୁ ଲାଗି ଠିଆହେଲା ଅଭୟ । ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ନାହିଁ ପାରୁ । ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ କହିଲା—ଦେଖିଲୁ ତୋ ପାଇଁ କଅଣ ଆଣିଛି । ହାରଟାକୁ ପାରୁ ଆଗରେ ଧରିଲା ଅଭୟ ।

ଚମକି ପଡ଼ିଲା ପାରୁ । ଏତେ ଦାମିକା ହାରଟାଏ କେଉଁଠୁ ପାଇଲା ଅଭୟ । ଶୁଖା ଗଳାରେ ପାରୁ ପଚାରିଲା—ଏ ହାର କେଉଁଠୁ ଆଣିଲୁ ?

ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ଅଭୟ । କଅଣ ଉତ୍ତର ଦେବ । ଅଭିମାନଭରା କଣ୍ଠରେ କହିଲା—ସାନବାବୁଙ୍କ ଘରୁ ।

ସାନବାବୁଙ୍କ ଘରୁ ? ଥର ଥର କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା ପାରୁ ।

ସଙ୍କୋଚହୀନ କଣ୍ଠରେ ଅଭୟ କହିଲା—ହଁ, ସାନବାବୁଙ୍କ ଘରୁ ଚୋରି କରି ଆଣିଛି । କାହିଁକି ? ସେ କଅଣ ମତେ ଦରମା ଦେଉଛନ୍ତି ?

ନଗ୍ନ ସତ୍ୟ କହିଲା ଅଭୟ । ପାରୁ ମନରେ ଭୟ ହେଲା । ସେ ଅଭୟ ମନରେ ଆଘାତ କରିଛି । ହାରଟିକୁ ଅଭୟ ହାତରୁ ନେଇ ପାରୁ କହିଲା—ନା ଇଁମ ! ମୁଁ ସେମିତି ଥଟ୍ଟାରେ ପଚାରୁଥିଲି ନା । ମନରେ କଷ୍ଟ କଲୁକି ?

ପାରୁର ଶୁଭ୍ର ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଅଭୟର ରାତି କଟିଗଲା । ପାରୁର ସ୍ୱପ୍ନ ବୋଳା ବାହୁବନ୍ଧନ ଭିତରେ ସେ ଭୁଲିଗଲା ଅତୀତର ଅଦୃଶ୍ୟ ବିଭୀଷିକା ।

ଝଡର ପରସୀମା ଭିତରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇ ଉଠିଛି ମନୁ-ବାବୁଙ୍କ ଘର । ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ କୋଠରୀ ଝାଡ଼ୁ କରିବାକୁ ଆସି ଦେଖିଲା । ଆଲମାରୀ ଖୋଲା ପଡ଼ିଛି । ମନୁବାବୁଙ୍କ କାନରେ କେତୋଟା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଭିତରେ ଏହି ଦୁଃଖଦାୟକ ସମ୍ବାଦ ପହଞ୍ଚିଲା । ମନୁ ବାବୁଙ୍କର ବିବାହ ବେଳର ଯୌତୁକ ହାର, କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ ତା ସହିତ ପାଞ୍ଚହଜାର ଟଙ୍କାବି ଚୋରି ଯାଇଛି । ମନୁବାବୁ ନୀରବ ରହନ୍ତେ କିପରି ? ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପଚାରିଲେଣି । କେହି ମାନୁ ନାହାନ୍ତି । ଆଜି କଣ ବାହାର ଚୋର ଘରକୁ ଆସିଲା । ଅଭୟ ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ଦେହ । ଅଭୟକୁ ଖୋଜା ଚାଲିଛି ।

ଦାଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚି ଅଭୟ ଶୁଣିଲା ଘର ଭିତରର ଗଣ୍ଡଗୋଳ । ସେ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ଏ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କାହିଁକି ? ସାନ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ତାର ପ୍ରଥମ ଦେଖା ହେଲା । ରୂଢ଼ କଣ୍ଠରେ ସାନ ବାବୁ ପଚାରିଲେ—ହାର କଅଣ କଲୁ ?

ସ୍ତବ୍ଧ ହେଲା ଅଭୟ । ସେ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଝଡ଼ପରି ପହଞ୍ଚିଲେ ମନୁବାବୁ । ତାଙ୍କର କ୍ରୋଧ ମିଶ୍ରିତ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ଅଭୟର କର୍ଣ୍ଣକୁହରରେ ମନ୍ଦ୍ରିତ ହେଲା । 'ମୁଁ ଜାଣେ, ଚୋରଙ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଲେ ପରିଣାମ ଏହାହିଁ ହୁଏ । ଥାନାକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଖବର ଦିଅ । ଆବେ ! କଅଣ କଲୁ ହାର ? କଅଣ କଲୁ ଟଙ୍କା ?'

ଅଭୟର ରକ୍ତ ପାଣି ହୋଇ ଆସିଲା । ନିଜର ଧମନୀ ଭିତରେ ସେ ଅନୁଭବ କଲା ରକ୍ତର ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟ । ଛାତି ଭିତରେ

ଯେପରି କିଏ ହାତୁଡ଼ୀ ପିଟି ଚାଲିଛି । ଆଖି ଭିତରୁ ଉଡ଼ିଯାଉଛନ୍ତି ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ପୋକ, ସତେ ପୃଥିବୀଟା ପାଦତଳୁ ଖସିଯିବ ।

ବେତ ଖଣ୍ଡେଧରି ଆଗେଇ ଆସିଲେ ମନୁବାବୁ ।

ଥରି ଉଠିଲା ଅଭୟ । କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନଦେବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, ମୁଁ ହାର ନେଇଛି ବାବୁ ।

ଗର୍ଜନକରି ଉଠିଲେ ମନୁବାବୁ । ଆଉ ଟଙ୍କା କଅଣ କଲୁ ? ଟଙ୍କାଏ ନୁହେଁ ଦୁଇଟଙ୍କା ନୁହେଁ, ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କା ; ସେ ରଣ୍ଡି ମଧ୍ୟ ଏ ଟୋକା ସଙ୍ଗରେ ଅଛି ।

ଅସହ୍ୟ ବୋଧହେଲା ଅଭୟକୁ । ମା'ର ଅପମାନ ସେ ସହ୍ୟ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କରିବ କଅଣ ? ନିରୁପାୟ ସେ । ଥରି ଥରି କଣ୍ଠରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ସତକହୁଛି ବାବୁ, ମୁଁ ଟଙ୍କା ନେଇନାହିଁ । ଟଙ୍କା···ଅଭୟର ମୁହଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସାନବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ସେ ଚାହିଁଲା । କି ଅସହାୟ ଦୃଷ୍ଟି ! ସାନବାବୁ ନୀରବ । କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ସେ ନିଜେ ବଢ଼ାଏ ନୋଟ ନେଲେ । ଏତେବେଳେ କିଛି କହୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଅସହାୟଭାବରେ ଚାହିଁ ରହିଲା ଅଭୟ । ଅଭୟର ମୁହଁ ଉପରୁ ସାନବାବୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇ ନେଲେ ।

ଭାବୁଥିଲା ଅଭୟ, ସାନବାବୁଙ୍କର ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି କହିବ—ଟଙ୍କାତକ ଦେଇଦିଅ । ଝଗଡ଼ା ଶେଷ ହେଉ । କିନ୍ତୁ ପାରିଲା ନାହିଁ ସେ । ସାନବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଶପଥ ନେଇଛି କୌଣସି କଥା ପ୍ରକାଶ କରିବ ନାହିଁ । ସେ ଗରିବ । ତାର ମାନ

ଅଭିମାନର ମୂଲ୍ୟକେତେ ? ମାନବାବୁ । ସେ ବଡ଼ଲୋକ, ତାଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦ୍ୱୋରେ ପକାଇବ କାହିଁକି ?

ଅଭୟର ସରଳ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି , ହୀରାର ଅବାରିତ ଅଶ୍ରୁ ସମସ୍ତ ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲା । ନିରାଟ ସତ୍ୟକୁ ଧୂମାୟିତ କୁହେଳିକା ଭିତରୁ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବା ନିମନ୍ତେ କେହି ସକ୍ଷମ ହେଲେ ନାହିଁ । ଅଭିଯୁକ୍ତ ଅପରାଧୀ ଅଭୟ । ଏଥର ସେ ବୁଝିପାରିଲା ମନୁଷ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ରୂପ ଅଛି । ଧନୀର ଧନ ଭଣ୍ଡାରରେ ଗରିବର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । ବଡ଼ ଲୋକର କଥା ବେଦର ଗାର ହୁଏ, ଆଉ ଗରିବର କଥା······

ପୋଲିସ ହାତରେ ଅଭୟ ବନ୍ଦୀ । ନିଜର ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି, ପାରୁ ଓ ଅନାମର ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ତାକୁ ବିଚାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ହେଲା । ସେ ଗୋଟାଏ ନୂତନ ଅନୁଭୂତି । ନିଜ ପାଇଁ ମନରେ ତାର ଦୁଃଖ କିମ୍ବା ଲଜ୍ଜା ଆସିଲା ନାହିଁ । କେବଳ ଦୁଇଧାର ଅଶ୍ରୁ ଗଣ୍ଡଉପର ଦେଇ ବହି ଆସିଲା ।

ସେତେବେଳେ ସେ ଭାବୁଥିଲା ନିଜର ମା' ଓ ପାରୁ କଥା ।

ତାପରେ······

ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିବାଦ ନକରି, ନଗ୍ନସତ୍ୟକୁ ଧ୍ୱଂସାର ଆବରଣ ତଳେ ଲୁଚାଇ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ କାରାବରଣ ବରିନେଲା ଅଭୟ । ଜେଲରୁ ଫେରି ପାରୁ ପାଖରୁ ଶୁଣିଲା ମାଆ ହେବାରର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସଫଳ କରିଛି·········

କୃଷ୍ଣ ତମିସ୍ରାର ନିଝୁମ ନିଶିଥିନୀର ବୁକୁଚିରି ହ୍ରାଗର ଶବକୁ ନେଇଥିଲେ ଅଭୟ ଆଉ ପାରୁ । କାହିଁକି ? ଗୋଟିଏ ବେଶ୍ୟାର ଅଭୟ ପ୍ରତି ଏତେ ସହାନୁଭୂତି କାହିଁକି ? ···ତାପରେ ଆରମ୍ଭ ଅଭୟ ଜୀବନର ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ । ପୁଣି ଏଗାର ବର୍ଷ ଜେଲରେ କଟାଇ. ଶୁଣିଲା ପାରୁର ପୁଅ ସନ୍ତାନ ଜାତ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ସମାଜ କହୁଛି ସେ ଜାରଜ । ପାରୁ କହୁଛି—ନାଁ, ସେ ଜାରଜ ନୁହେଁ । ପବିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧର ଗୋଟିଏ ଫୁଟା ଫୁଲ ! ଅଭୟ କିନ୍ତୁ ପାରୁକଥା ମାନିବାକୁ ନାରାଜ । ତେବେ କାହାର ସେ ସନ୍ତାନ ? କାହିଁକି ଅଭୟ ଜେଲଗଲା ? କାହିଁକି ପାରୁ ଦୀର୍ଘ ଏଗାର ବର୍ଷ ଅଭୟର ପଥ ଚାହିଁ ବସି ରହିଲା ? ? କଣ ସ୍ୱାର୍ଥ ଥିଲା ତାର ? ? ?

ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟାରେ ପଢନ୍ତୁ·····

କଏଦୀ ନମ୍ବର ଅଠରକୁ ଶେଷ କରୁଛନ୍ତି

ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମହାନ୍ତି ।

ଲବ୍ଧ-ପ୍ରତିଷ୍ଠ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଔପନ୍ୟାସିକ

ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଦାସଙ୍କର

ଏକ ଲଳିତ—ହୃଦଭରା ରୋମାନ୍ସ ଧର୍ମୀ

ସାର୍ଥକ ସାମାଜିକ ସୃଷ୍ଟି······

ମେଘମାଳାର ସେପ୍ଟେମ୍ବର ସଂଖ୍ୟାରେ·····

ବିଜ୍ଞାପନ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ପୁସ୍ତକମାନ ଆମ୍ଭ ନିକଟରେ ମିଳେ ।
ଅଗ୍ରିମସହ ଅର୍ଡ଼ର ପ୍ରାର୍ଥନୀୟ ।

ଉପନ୍ୟାସ:—	
ଲଭଲି ଲେଡି	ଟ୬.୯
ବାସର ଶେଯ	ଟ୩୯
ପର ପୁରୁଷ	ଟ୭୪
ମାନସୀର ଶେଷଅଶ୍ରୁ	ଟ୧୮
ଅଭିମାନ	ଟ୨୮
ପ୍ରୀତିର ପୁଜାରଣୀ	ଟ୨୮
ମରୁଆ	ଟ୨୮
ପାଷାଣ ଦେବତା	ଟ୬୯
ମଧୁରାତି	ଟ୨୮
ବନ କେତକୀ	ଟ୧୮
ପତି ପରମ ଗୁରୁ	ଟ୧୮
ଚୁମ୍ବନ ପିଆସୀ ପ୍ରିୟା	ଟ୬୯
ଡିଟେକ୍‌ଟିଭ୍:—	
ଡ଼କ୍‌ଟର ଏକସ	ଟ୨୮
ବ୍ଲଡ଼ ଆକ୍‌ଟର	ଟ୨୮
ସୁନ୍ଦର ବନର ଦସ୍ୟୁ	ଟ୧୪
ରଙ୍ଗ କୋଠିର ରହସ୍ୟ	ଟ୧୪
ମୌନୀପାହାଡ଼ର ବିଭୀଷିକା	ଟ୧୪
ହାଇଦ୍ରାବାଦର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର	ଟ୧।
ମୃତ୍ୟୁଦୂତ	ଟ୨୮
ଦାନବୀ ମିସ୍ ମଲ୍	ଟ୭୯
ପାଷାଣ ପୁରୀର ଯକ୍ଷ	ଟ୧୮
ନାଟକ:—	
ଚଉଠି ରାତି	ଟ୭୯
ନୂଆ ଜୀବନ	ଟ ୪
କର୍ଣ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନ	ଟ୭୪
ଦାନବୀର ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର	ଟ୭୪
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ:—	
ବିବାହ ରହସ୍ୟ (ଯୌନ)	ଟ୬୪
ଷୋଡ଼ଶ କୁମାର	ଟ୭୯
ଷୋଡଶ କୁମାରୀ	ଟ୬୪
ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ୟାବଳୀ	ଟ୫୯
ଭାଗବତସେଟ୍(ବ୍ରଜକିଶୋର)	ଟ୭୨୯
ଲାବଣ୍ୟବତୀ	ଟ୫୯
ବିଦଗ୍ଧ ଚିନ୍ତାମଣି	ଟ୫୯
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୁନ୍ଦରୀ	ଟ୫୪
ରାମଲୀଳା (ଅନଙ୍ଗ)	ଟ୩୪
ପ୍ରବନ୍ଧ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର	ଟ୧।
ଦସ୍ୟୁ ଲାଲ ସିଂହ ସିରିଜ୍ (ଡିଟେକ୍‌ଟିଭ)ପ୍ରତ୍ୟେକ	ଟ୭୯

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ

ଓଡ଼ିଶା ଜଗନ୍ନାଥ କମ୍ପାନୀ

ବାଲୁବଜାର, କଟକ—୨

ସ୍ୱର୍ଗର ସ୍ୱାଦ

ଯତୀନ୍ଦ୍ରକୁମାର ଦାସ

ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ଅଜୟ ।

ଟ୍ରେନ୍ ଆସିବାକୁ ଆହୁରି ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ବାକି । ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଆସି ଯାଆନ୍ତାକି ଟ୍ରେନ୍ !

ସରଳା ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ, ଆଉ ଚକୁଳି, ଫରକାଟି ଡଆଁଟି କରି ଯାଉଥିବ, ଏଇ ଅଜୟଭାଇ ଆସିଗଲେ ପରା !

ସାନପୁଅ ଟିକୁ ହୁଏତ ସରଳାର ପଣତ ଧରି ଅଳି କରୁଥିବ, ମତେ ଗୋଟାଏ ଚକୁଳି ଦେ'ନା ମା !

ମା ! କିଏ ଜଣେ ମହାତ୍ମା କୁଆଡ଼େ କହିଥିଲେ ପରା, ମା ଭଳି ପଦାର୍ଥ ପୃଥିବୀରେ ଆଉ ନାହିଁ !

ପୃଥିବୀ ଠାରୁ ବଡ଼ କିଏ ?—ମା !

ହଁ, ମା ପୃଥିବୀ ଠାରୁ ବଡ଼ । ଅନ୍ୟର ସୁଖ ପାଇଁ ନିଜକୁ ନିଃଶେଷ କରିପାରେ କିଏ ? ସଳିତା ପରି ଜଳି ଜଳି ଆଲୋକ ଦିଏ କିଏ ?

ସରଳା ମା—ମାତା ।

ଆଖିରେ ତାର ଚିକ୍ ଚିକ୍ କରୁଚି ଲୁହ । ସେଇ ଦଶବର୍ଷ ତଳର ବିଦାୟ ବେଳର ଲୁହ ! ତାହା କଣ ଆଉ ଶୁଖିନି ନାହିଁ ?

ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡି ଘର ଭିତରକୁ ଯାଉ ଯାଉ ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଦେଖା । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସାନପୁଅକୁ କାଖରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପକାଇ ଅଜୟର ପାଦ ଦୁଇଟିକୁ ଚିପି ଧରି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା ସରଳା, ମୁଁ ଏତେ ଦିନେ ମନେ ପଡ଼ିଲି ଅଜୁଭାଇ ?

ପାଦକୁ ତାର ହାତରୁ ଛଡ଼ାଇ କହିଥିଲା ଅଜୟ—ଛି, ଛି, ଏସବୁ କଣ ହେଉଛି ଶୁଣେ ?

କିନ୍ତୁ ସରଳା କଣ କଥା ପଦକରେ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ହୁଏ ? ଦଶବର୍ଷ ତଳେ ଶାଶୁ ଘରର ମଟରର ଭିତରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ତାକୁ ଦେଖି ଏମିତ ତଳେ ଲେଟି ଯାଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଥିଲା ସରଳା ।

ଜାଣି ଜାଣି ସରଳାର ବିବାହକୁ ଯାଇନଥିଲା ସେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ପକ୍ଷର ସ୍ୱାମୀ । ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ମାମୁଁଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲା ସେ ।

—ନୀଳମଣି ଠାରୁ ଭଲ ପାତ୍ର ମିଳିବ ବୋଲି ଆଶା କରୁଚୁ ? ସେଥିରେ ପୁଣି ଆମର ଯେଉଁ ଦିବା ନବା······ଏଥିରେ କେଉଁ ପାତ୍ର ଦଉଡ଼ି ଆସିବ ଶୁଣେ ? ନୀଳମଣି ଶିକ୍ଷିତ, ଚାକିରୀ କରିଛି, ବୟସ ବି ବେଶୀ ନୁହେଁ···ଦ୍ୱିତୀୟ ପକ୍ଷ ହେଲେ କଣ ଭାସିଗଲା ? ତା ସାଙ୍ଗର ପିଲାଏ ଏବେବି ତ କଲେଜ୍ ଛାଡ଼ି ନଥିବେ···

ଭିତରୁ ମାଇଁଙ୍କ ସ୍ୱର ଶୁଣାଗଲା, ତମେ ତାଙ୍କ କଥାରୁ କଣ ପାଇବ ଶୁଣେ ?

ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ମାଇଁଙ୍କୁ ପଚ୍ଚାରିବାକୁ, ତମ ସାନଭଉଣୀ ସ୍ୱାତୀକୁ ନୀଳମଣି ବାବୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିବାହ ଦେଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ମାଇଁ ?

ମାମୁଁ ହଠାତ୍ ଉଠିପଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

ସରଳା ପାନ ଥାଳିଆଟା ଆଣି ଥୋଇଦେଲା ।

ଅଜୟ ଚାହିଁଲା, ସରଳା ହସୁଚି ।

—ତୁ ହସୁଚୁ ସରଳା ?

—ଆଉ କ'ଣ କାନ୍ଦିବି ଅଜୟ ଭାଇ ? କାନ୍ଦିଲେ କଣ ଦୁଃଖ ଘୁଞ୍ଚିଯାଏ ? ତମେ ଅଦା ବେପାରୀ ହୋଇ ଜାହାଜ ମୂଲ କାହିଁକି କରୁଚ ଶୁଣେ ?

ସରଳା ଚାଲିଗଲା ।

ଆଉ ଫେରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ଆସିଥିଲା ଅଜୟ ।

ବିବାହ ଦିନ ରାତିରେ ମୋଟେ ନିଦ ହେଲାନାହିଁ । ହରିପୁରରୁ ବାବଲପୁର ମୋଟେ ପାଞ୍ଚ ମାଇଲ ବାଟ । ସାଇକେଲ୍‌ରେ ପନ୍ଦର ମିନିଟ୍‌ରୁ ବେଶୀ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଜୀବନରେ ସବୁଠାରୁ ଭଲ ପାଉଥିବା ସେଇ ଭଉଣୀଟିର ବିବାହକୁ ସେ ଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ତା ଆରଦିନ ସକାଳୁ କେମିତି ଏକ ଖିଆଲ୍‌ରେ ସାଇକଲ ଧରି ବାହାରି ପଡିଲା ବାବଲପୁର ।

ବାବଲପୁରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ବରଯାତ୍ରୀ ବାହାରିଲେଣି । ସରଳା ବନ୍ଦାବନ୍ଦ ହୋଇ ମଣ୍ଡପରେ ବସିବାକୁ ଯାଉଛି ।

ସାଇକେଲକୁ ଗୋଟିଏ ବାରଣ୍ଡାକୁ ଆଉଜାଇ ଦେଇ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ଛୁଟିଗଲା ଅଜୟ । ଆଉ ଟିକ୍ ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତା'ର ପାଦଯୁଗଳ ତଳେ ଲୋଟିଗଲା ସରଳା । ଶତ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଖିର ଲୁହକୁ ଚପାଇ ପାରିନଥିଲା ସେ । କେଉଁ ଏକ ଅବ୍ୟକ୍ତ ବେଦନାରେ ହୃଦୟ ଫାଟି ପଡୁଥିଲା ଯେପରି !

ମଠରୁ ଫେରିବା ପରେ ସାଇକେଲ୍‌ରେ ପୁଣି ଛୁଟି ଆସିଥିଲା ହରିପୁର ।

ଦୀର୍ଘ ଦଶବର୍ଷ ତଳର କଥା ।

ତାପରେ ଆଉ ଯାଇନାହିଁ ବାବଲପୁର ।

ସେଦିନ ଅଫିସରୁ ଫେରି ଚିଟିଟି ପାଇଲା ଅଜୟ ।

ସରଳା ଲେଖିଚି ଦୀର୍ଘ ଦଶବର୍ଷ ପରେ ।

ଅଜୁଭାଇ !

ଅଭାଗିନୀର ପ୍ରଣାମ ନେବ । ମୁଁ କଣ ତମର ଆଉ ମନେଥିବି ଅଜୁଭାଇ ? ସେଦିନ ବାବଲପୁରରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସିଲାବେଳେ ସେଇ ଯାହା ଦେଖା । ଆସିଲାବେଳେ ତମକୁ ଥରୁଟିଏ ବି ଭଲକରି ଦେଖି ପାରିଲି ନାହିଁ । ତମେ କୁଆଡ଼େ ବାଗିଚାର ଆଗରୁ ଆସିଲ ନାହିଁ । ତମର ଏଇ ରାଗଟା କଣ ମୋ ପାଇଁ ସାଇତି ରଖିଥିଲ ?

ବହୁତ ଦିନପରେ ପତ୍ର ଲେଖୁଛି । ଅବଶ୍ୟ ଆଗରୁ ପତ୍ର ଲେଖିବା ପାଇଁ ବହୁତ ଥର ଭାବିଛି । କିନ୍ତୁ···ଜୀବନରେ ଏମିତି ଅନେକ କିନ୍ତୁ ରହିଯାଏ ଅଜୁଭାଇ ! ନୁହେଁ ?

ଏ ମଧ୍ୟରେ ଦଶବର୍ଷ ବିତିଗଲାଣି । ଏଇ ଦଶବର୍ଷ ଭିତରେ କେତେ କଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଗଲାଣି ଦୁନିଆର । ତମ ଅଭାଗିନୀ ସରର ପରିବର୍ତ୍ତନ କାହାଣୀ ଶୁଣିବ ?

ନା, ତା କଥା ଶୁଣି ଆଉ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଖାଲି ଏତିକି ଜାଣିଥାଅ ଯେ ତମ ସରଳା ମରିଛି ସେଇଦିନ—ଯେଉଁଦିନ ବାବଲପୁର ଗୁଡ଼ବାପାଇଁ ମଠରୁ ଚଢ଼ିଲି । ବିବାହ ବେଦୀରେ ଝିଅର ଆହୁତି ଦେବାପରେ ତାର କଣ ଆଉ ଜୀବନ ଥାଏ ଅଜୁଭାଇ ?

ହଁ, ଗୋଟିଏ କଥା । ତମ ପାଖରେ ମୋର ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଅନୁରୋଧ—ରଖିବତ ? କେଜାଣି !

ତଥାପି ଲେଖୁଛି । ଦିନକ ପାଇଁ ଆସିବ । ଗୋଟିଏ ଜରୁରୀ କାମଅଛି । ଆସିବ ମୋ ରାଣ । ନୂଆବୋଉଙ୍କୁ କହି ଅନ୍ତତଃ ଦିନକ ପାଇଁ ଛୁଟିନେଇ ଆସିବ । ମୋ ନାଁ କହିଲେ ନୂଆବୋଉ ଛୁଟି ଦେବାପାଇଁ ଅମଙ୍ଗ ହେବେ ନାହିଁମ !

ଦୀର୍ଘ ଦଶବର୍ଷ ପରେ ଦେଖା । ବାବଲପୁରର ସେଇ ଚଞ୍ଚଳା ଝିଅଟି କାହିଁ ? ସେଇ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବତୀ, ସୁନ୍ଦରୀ, ଚପଳା ସରଳା ?

ସେଦିନ ତା ଆଖିରେ ଲୁହ ମାନୁ ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଆଜି ରୁଗ୍ଣ ତା ମୁହଁରେ କପରି ଅସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛି । ଆଜ ଲୁହ ?

ଖାଇବେଳେ ଭାତ ପାଖରେ ମାଂସ ପ୍ଲେଟ୍‌କୁ ଥୋଇ ଦେଇ କହିଲା ସରଳା, ତମେତ ବୁ ଜାଣୁଥିବ ଅଜୁଭାଇ । ବଡ଼ ଅଭାବରେ

ପଡ଼ ଯାଇଚ୍ଛ ଆମେ, ଦୁଇମାସ ହେଲା ଦରମା ବନ୍ଦ । ବସି ଖାଇଲେ ନଈବାଲି ସରେ । ସେଥିରେ ପୁଣି ପିଲା ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କୁ ମିଶାଇ ଆମେ ସାତଜଣ ।

ନବଭବଣା ସରଳାର ରୁଗ୍ଣ ପାଣ୍ଡୁର ମୁହଁ ଉପରୁ ଆଖି ଫେରାଇ ଆଣିଲା ଅଜୟ ।

—ମାଂସ କରି ନଥିଲେ କଣ ଚଳି ନଥାନ୍ତା ସର ?

—ଗରିବ ହୋଇଗଲି ବୋଲି କଣ ମୋର ବୁଦ୍ଧି ବୃତ୍ତି ସବୁ ଲୋପ ହୋଇଗଲେ ବୋଲି ଭାବୁଚ ? ଆଉ ନୂଆବୋଉ ଜାଣିଲେ କଣ କହିବେ ? ଏତେ ବାଟରୁ ଏତେ ଦିନେ ଆଇ ଯାଇଥିଲେ ଯେ ସର ତାଙ୍କୁ ମାଛ କି ମାଂସ ଟିକିଏ ବି ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ !

—ମା, ମତେ ମାଂସ ଦେ ମା ! ମୁଁ ଖାଇବି......

ସାନପୁଅଟି ସରଳାର କାନି ଧରି ଟାଣୁଚି ।

— ହଉ ରହ, ମାମୁଁ ଖାଇ ସାରନ୍ତୁ ।

କିନ୍ତୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ପୁଅଟିକୁ କଣ ସହଜେ ବୁଝେ ସେ କଥା ? ତାର ସେଇ ଏକ ଜିଦ୍—ସେ ମାଂସ ଖାଇବ ।

—ଛାଡିଦେ ତାକୁ, ସେ ମୋ ସଙ୍ଗରେ ବସୁ । କହିଲା ଅଜୟ ।

—ନାଇଁ, ତମେ ଆଗ ଖାଇସାର ଅଜୟଭାଇ...ସେ ମୋ ସଙ୍ଗେ ଖାଇବ ।

ସାତବର୍ଷର ଝିଅ ଟୁନୁ ପାଣି ଗ୍ଲାସଟିଏ ଆଣି ଥୋଇଦେଇ କହିଲା, ସେ ପରା ମାଂସ ଖାଇବ ବୋଲି କାନ୍ଦୁଚି ମା । ଆଜି କଣ ମାଂସ ଅଛି ? ତୁ ପରା ସବୁତକ ମାମୁଁଙ୍କୁ ଦେଇ ଦେଲୁ ?

—ଚୁପ୍ କର ଫାଜିଲ ଟୋକୀ !

ତାପରେ ଟୁନୁ ଗାଲରେ ଶକ୍ତ ଚାପୁଡ଼ା ।

— ତମେ କହୁଁକି ବସିଲ ଅଜୁଭାଇ ! ମୋ ବାଣ ସବୁତକ ଖାଇଦିଅ । ବାପଙ୍କର ମୁହଁ ପାଇଛି, କହିବ ନାହିଁ ! ପିଲବୋଲି ଚାଖଣ୍ଡେ । ସେଥିରେ ପୁଣି ଗୁଣ ଦେଖ ! ଅଧସେରେ ମାଂସ ସେମିତି ଥୁଆ ହୋଇଚି । ସବୁ ଜାଣିଲା ପରି କହୁଚି, ଆଜି କଣ ମାଂସ ଅଛି ? କୁଆଡ଼େ ଗଲା ସେ ଛତରା ଟୋକୀ ?

ଟିକୁକୁ ବାହାରକୁ ନେଇ ଚାଲିଗଲା ସରଳା ।

ସରଳାର ପାଟି ଶୁଣା ଯାଉଚି—

—କାଲେ ଆଉ ଦିନେ କହିବୁ ?

—ମତେ ମାରନା ମା, ଆଉ ଦିନେ କହିବି ନାହିଁ ।

ତାପରେ ଟୁନୁର ବିକଳ କ୍ରନ୍ଦନ ।

କୌଣସି ମତେ ଦିଗୁଣ୍ଡା ଖାଇ ଉଠିପଡ଼ିଲା ଅଜୟ । ଭୋକ କରୁଚି, ଅଥଚ ଆଉ ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉ ନାହିଁ ।

ଖାଇସାରି ଦାଣ୍ଡଘର ଚେଆର ଉପରେ ଆସି ବସିପଡ଼ିଲା ଅଜୟ ।

ସରଳା ଦୁଇଖଣ୍ଡ ପାନ ଆଣି ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇ ଦେଇ କହିଲା—

—ମୋ କରୁଣ କଥାଟା ଶୁଣିବ ଅଜୁଭାଇ ? ଆମ ଗୁଣବନ୍ତ ଗୋଟାଏ କାମ କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ସେଇଥିପାଇଁ ଡାକିଲି ।

ତମର କୁଆଡ଼େ ଜିଲ୍ଲାମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଭାରି ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ ? ଏଇ ଶ୍ୟାମଳ ସାମନ୍ତରାୟ ମ !

-ଶ୍ୟାମଳ ସାମନ୍ତରାୟ ?

-ହଁ, ଆମ ଗୁଣବନ୍ତ ତାଙ୍କ ଅଫିସ୍‌ରେ କାମ କରନ୍ତି । ଥରେ କାହାଠୁ ଟଙ୍କା ପାଞ୍ଚଟା ଲାଞ୍ଚ ନେଉ ନେଉ ଧରା ପଡ଼ିଗଲେ । ଆଉ ସେଥିପାଇଁ ସସପେଣ୍ଡ୍ ହୋଇଛନ୍ତି ସେ । ତମେ ଯଦି ଟିକିଏ କହି ପାରନ୍ତ ! କୁଆଡ଼େ ସେ ପରା ତମ ସଙ୍ଗେ ପଢ଼ୁଥିଲେ ? ତମେ ଟିକିଏ ତାଙ୍କୁ କହ—ନହେଲେ ଆମେ ସ୍ୱାତପ୍ରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବ ଭାସିଯିବୁ ।

ହାଓ୍ୱାଇଟା ଗଳାଇ ଅଜୟ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ।

ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ଙ୍କ ବଂଗଳା ।

ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଶ୍ୟାମଳ ସାମନ୍ତରାୟ ଆଇ: ଏ. ଏସ୍ !

ଫାଟକ ଫିଟାଇ ଭିତରକୁ ପଶିଲା ଅଜୟ ।

—କାହାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ଅଜ୍ଞା ?

—ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ସାହେବଙ୍କୁ ।

—ବସନ୍ତୁ ଏଇ ଘରେ । ଆପଣଙ୍କ ନାଁ ଏଇ କାଗଜରେ ଲେଖି ଦିଅନ୍ତୁ ।

କାଗଜଟି ନେଇ ଚପରାଶି ଚାଲିଗଲା ।

ଓ୍ୱେଟିଂରୁମ ସୋଫା ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ଅଜୟ ।

ଦୀର୍ଘ ଦିନପରେ ଦେଖା । ଶ୍ୟାମଳ କଣ ଆଉ ଚିହ୍ନି ପାରିବ ?

ପ୍ରଥମ ଋସେସ୍ ପରେ ଓ୍ୱେଷ୍ଟ୍ ହଷ୍ଟେଲର ଲନ୍ସ୍ କୁଆଡ଼େ ହଜମ ହୋଇଯାଏ । ତାପରେ ସାଉଥ୍ ଇଣ୍ଡିୟାନକୁ ନଗଲେ

ନଚଲେ । ଶ୍ୟାମଳ ଆଉ ସେ ଯେଉଁ ଦିନ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟ ଦୋଷା ଖଣ୍ଡାଏ ଖଣ୍ଡିଏ ନ ଖାଇଥାନ୍ତି, ସେଦିନ ଥାର୍ଡ ପିରିଅଡ଼୍‌ରେ ଦାଶ ସାହେବଙ୍କ ଅ୍ୟାଲଜ୍ବ୍ରା କ୍ଲାସରେ କିଛି ବୁଝିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇପଡ଼େ । ଦୁଇ ବର୍ଷ କାଳ ସାଙ୍ଗହୋଇ ସାଉଥ୍ ଇଣ୍ଡିଆନକୁ ଯିବା ଗୋଟାଏ ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା ।

ସେ ଦିନ ଶ୍ୟାମଳ ହାତରେ କବିତାଟିଏ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଅଜୟ । କବିତାଟି ତା ହାତରୁ ଟାଣି ନେଇ ପଢ଼ିଲା —

ପ୍ରିୟତମା ଯେବେ ଆସିଥିଲା କାଲି
ଦ୍ୱିତୀୟାର ଜହ୍ନ ହସୁଥିଲା ଖାଲି
ଝରକାରେ ମୋର
ଦକ୍ଷିଣା ପବନ ଧୀରେ କହିଗଲା
ଖୋଲ ବନ୍ଧୁ ଦ୍ୱାର...

ଶ୍ୟାମଳକୁ ପାଖକୁ ଭିଡ଼ିଆଣି ପଚାରିଲା ଅଜୟ—କିରେ କଣ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ଗଲୁଣି କି?

ସେ ଦିନ ଅବଶ୍ୟ ନୀରବ ରହିଥିଲା ଶ୍ୟାମଳ । କିନ୍ତୁ ମନରେ ଭଲ ପାଇବାର ନିଆଁ ଲାଗିଲେ ଧୂଆଁକୁ କଣ ଲୁଚାଇ ହୁଏ ସହଜରେ ?

କ୍ଲାସ୍‌ର ସେଇ କାଳୀ ଝିଅଟି—ନିରୁପମା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗାର୍ଲସ ହଷ୍ଟେଲର ଗେଟ୍ ପାଖରେ... ରିସେସ୍‌ରେ ଗାର୍ଲସ୍ କମନ୍ ରୁମ୍ ପାଖରେ...ଶ୍ୟାମଳ ଆଉ ନିରୁପମା, ନିରୁପମା ଆଉ ଶ୍ୟାମଳ ।

ରାତି ନଅଟା ପରେ ଷ୍ଟଡ଼ି ଆୱାର ଶେଷ ହେବା ପରେ ନିରୁପମାର ପ୍ରେମ ପତ୍ର ବା ଶ୍ୟାମଳର ସେଇ ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରେମ କବିତା ପଢ଼ିବା କେମିତି ଏକ ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ତାର ।

କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ନିରୁପମା ବି. ଏ. ପାଶ କରି ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ଗଳାରେ ବରଣମାଳାଟି ପକାଇ ଦେଲା । ଆଉ ବ୍ୟର୍ଥ ପ୍ରେମିକ ଶ୍ୟାମଳ ସାମନ୍ତରାୟ ବି. ଏ. ଫେଲ୍ ହୋଇ କାଖରେ ପ୍ରେମପତ୍ର ଓ ପ୍ରେମ କବିତାର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଧରି ଟିଉସନ ଆଉ ଚାକିରିର ସନ୍ଧାନରେ ସହରସାରା ଘୂରି ବୁଲିଲା । ତା ପରବର୍ଷ ଅବଶ୍ୟ କୌଣସି ମତେ ବି. ଏ. ପାଶ୍ କରିଥିଲା ଶ୍ୟାମଳ ।

ଆଉ ଆଜି···ଦୀର୍ଘ ଅନେକ ଦିନ ପରେ ସେଇ ଶ୍ୟାମଳ କଣ ଚିହ୍ନିପାରିବ ସେଦିନର କ୍ଲାସ୍‌ମେଟ୍ ଅନୁପ୍‌କୁ ? ଯଦି ଆଇ. ଏ. ଏସ୍. ଶ୍ୟାମଳ ନ ଚିହ୍ନେ ?

—ନହେଲେ ସାତପ୍ରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବ ଆମେ ଉସିଟିରୁ ଅଜୁରାଇ !

ଅନୁପ୍ ଚମକି ପଡ଼ି ପଛକୁ ଚାହିଁଲା ।

ଚପରାଶି ପଛ ପାଖେ ଠିଆ ହୋଇ କହୁଚି—ସାହେବ କହିଚନ୍ତି, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ବାହାରକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଉପରଓଳି ଆସନ୍ତୁ ପାଞ୍ଚଟା ବେଳେ ।

ଅନୁପ୍ ବାହାରକୁ ଆସିଲା ।

ପୋର୍ଟିକୋରେ କାର୍‌ଟି ରଖାଯାଇଛି । ମୋଟା ସିଗାର୍‌ଟିଏ ଟାଣି ଟାଣି ଶ୍ୟାମଳ କାର୍‌ରେ ଚଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଛି ।

—ନମସ୍କାର ଶ୍ୟାମଳ ବାବୁ !

—ନମସ୍କାର ଭାଇ ।

ଶ୍ୟାମଳ ଫେରି ଚାହିଁଲା ।

—ନାହିଁ ଦରକାର ମୋର । ଟିକିଏ ଶୁଣିବେ କି ?
ଅଜୟ କ
ଶଯ୍ୟାପାଖକୁ ଆସିଲା ।

—ଶୁଣିବୁ ନା ଭାଇ । ଗୋଟିଏ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଅଛି ବିଶ୍ୱାସ-ରାୟଙ୍କ ମିସେସ୍ ସାମନ୍ତରାୟ ଆଗରୁ ଗଲେଣି । ମିସେସ୍ ବିଶ୍ୱାସବା ଆସିଛନ୍ତି ମତେ ନେଇ ଯିବାକୁ । କାରରେ ବସିଛନ୍ତି ଶଇଳପତି ବିଶ୍ୱାସ ରାୟଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିନୁ ନା କଣ ?
ହାଃ—ହ !

— ସାମାନ୍ୟ ଅନୁରୋଧ କରିବା ପାଇଁ ଏତେବାଟରୁ ଧାଇଁ ଆସି ଅଫିସ୍‌ର ନୀଳମଣି ବାବୁ···

—ଶ ତାଙ୍କୁ ଖଲାସ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ?
ହାଃ-ହାଃ ଯାହା ଉପରେ ବିକୃତ ହସ ।

···ନହେଲେ ତାଙ୍କର ସାତ ପ୍ରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବ ଭସିଯିବେ ହେଲା ।

—ନିର୍ମଳ ରଖିବାକୁ ହେଲେ ଦୟା କ୍ଷମା ଇତ୍ୟାଦି ଦେବ ସୁଲଭ କୁ ଭୁଲି ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟିକିଏ ସା ଝା ବେଳକୁ ଅ···ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରହିଲା । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ସେଇ କୁଟୁମ୍ବ ଭସିଯିବା ତାଙ୍କ ଯେପରି !

କାର୍‌ର ପଛ ସିଟ୍‌ରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ।

- ବଡ଼ ଲୋକ ସଂଗେ ଏତେ ସମୟ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସବ କାହିଁକି ଶୁଣେ ? କାର୍ ଭିତରୁ ମିସେସ୍ ବିଶ୍ୱାସରାୟ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ରାତ ନଅଟା ପରେ ଷ୍ଟଡି ଆୱାର ଶେଷ ହେବା ପରେ ନିରୁପମାର ପ୍ରେମ ପତ୍ର ବା ଶ୍ୟାମଲର ସେଇ ଅସହ୍ୟ ପ୍ରେମ କବିତା ପଢ଼ିବା କେମିତି ଏକ ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ତାର ।

କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ନିରୁପମା ବି. ଏ. ପାଶ କରି ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ଗଳାରେ ବରଣମାଳାଟି ପକାଇ ଦେଲା । ଆଉ ବ୍ୟର୍ଥ ପ୍ରେମିକ ଶ୍ୟାମଲ ସାମନ୍ତରାୟ ବି. ଏ. ଫେଲ୍ ହୋଇ କାଖରେ ପ୍ରେମପତ୍ର ଓ ପ୍ରେମ କବିତାର ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଧରି ଚିରନ୍ତନ ଆତ୍ମ ଗୃହୀତାର ସନ୍ଧାନରେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇ ବୁଲିଲା । ତା ପରବର୍ଷ ଅବଶ୍ୟ କୌଣସି ମତେ ବି. ଏ. ପାଶ୍ କରିଥିଲା ଶ୍ୟାମଲ ।

ଆଉ ଆଜି···ଦୀର୍ଘ ଅନେକ ଦିନ ପରେ ସେଇ ଶ୍ୟାମଲ କଣ ଚିହ୍ନିପାରିବ ସେଦିନର କ୍ଲାସ୍‌ମେଟ୍ ଅନୁପକୁ ? ଯଦି ଆଇ. ଏ. ଏସ୍. ଶ୍ୟାମଲ ନ ଚିହ୍ନେ ?

—ନହେଲେ ସାତପ୍ରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବ ଆମେ ଭାସି ଯିବୁ ଅନୁଭାଇ !

ଅନୁପ ଚମକି ପଡ଼ି ପଛକୁ ଗୃହିଁଲା ।

ଚପରାଶି ପଛ ପାଖେ ଠିଆ ହୋଇ କହୁଛି—ସାହେବ କହିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ବାହାରକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଉପରଓଳି ଅସନ୍ତୁ ପାଞ୍ଚଟା ବେଳେ ।

ଅନୁପ ବାହାରକୁ ଆସିଲା ।

ପୋର୍ଟିକୋରେ କାର୍‌ଟି ରଖାଯାଇଛି । ମୋଟା ସିଗାର୍‌ଟିଏ ଟାଣି ଟାଣି ଶ୍ୟାମଲ କାର୍‌ରେ ଚଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଛି ।

—ନମସ୍କାର ଶ୍ୟାମଲ ବାବୁ !

—ନମସ୍କାର ଭାଇ ।

ଶ୍ୟାମଲ ଫେରି ଗୃହିଁଲା ।

—ପାପନାହ୍ ଦରକାର ମୋର । ଟିକିଏ ଶୁଣିବେ କି ? ଅଜୟ କହିଲା।

ଶ୍ୟାମ ପାଖକୁ ଆସିଲା ।

—କ୍ୟା ଭବବୁନି ହଇ । ଗୋଟିଏ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଅଛି ବିଶ୍ୱାସ-ରାୟଙ୍କ ଘରେ। ମିସେସ୍ ସାମନ୍ତରାୟ ଆଗରୁ ଗଲେଣି । ମିସେସ୍ ବିଶ୍ୱାସରାୟ ନିଜେ ଆସିଛନ୍ତି ମତେ ନେଇ ଯିବାକୁ । କାରରେ ବସିଛନ୍ତି । ବାସ୍ତୁ ଶିଳ୍ପପତି ବିଶ୍ୱାସ ରାୟଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିନୁ ନା କଣ ? ହାଃ—ହାଃ—ହାଃ !

—ଗୋଟିଏ ସାମାନ୍ୟ ଅନୁରୋଧ କରିବା ପାଇଁ ଏତେବାଟରୁ ଧାଇଁ ଆସିଲି...ଲଢ଼ପ ଅଫିସ୍‌ର ନୀଳମଣି ବାବୁ...

—ଓ...କଣ ତାଙ୍କୁ ଖଲାସ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ? ହାଃ-ହାଃ-ହାଃ ! ମୋଟା ଓଠର ବକ୍ରିତ ହସ ।

—ହଁ ଭାଇ...ନହେଲେ ତାଙ୍କର ସାତ ପ୍ରାଣୀ କୁଟୁମ୍ବ ଭାସିଯିବେ । ଅଜୟ କହିଲା ।

—ଶାସନକୁ ନିର୍ମଳ ରଖିବାକୁ ହେଲେ ଦୟା କ୍ଷମା ଇତ୍ୟାଦି ଦେବ ସୁଲଭ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲି ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟିକିଏ ବ୍ୟସ୍ତ ଅଛି, ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଅ...ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରହିଲା ଡିନର ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ସେଇ କୁଟୁମ୍ବ ଭାସିଯିବା କଥା ନ ଉଠାଉ ଯେପରି !

ଶ୍ୟାମଲ ଯାଇ କାର୍‌ର ଫ୍ରଣ୍ଟ ସିଟ୍‌ରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ।

—ଗୋଟିଏ ବାଜେ ଲୋକ ସଂଗେ ଏତେ ସମୟ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସମୟ ନଷ୍ଟ କଲ କାହିଁକି ଶୁଣେ ? କାର୍ ଭିତରୁ ମିସେସ୍ ବିଶ୍ୱାସରାୟଙ୍କ ସ୍ୱର ଶୁଣା ଯାଉଛି ।